

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

GINKLUOTĖS IR KARINĖS ĮRANGOS ĮSIGIJIMAI

2026 m. liepos 31 d.

Nr. 4-2(RN)

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Audito grupė: Eglė Merkininkienė (departamento vadovė), Jolanta Indriulienė (grupės vadovė), Paulius Bakaitis (srities vadovas, iki 2026-07-17), Vytenis Žukas, Neringa Mecutaitė, Gražina Voitkevičienė, Arūnas Juozas Gabrilavičius (iki 2026-07-17), Ieva Norušaitienė, Aurelija Palikšaitė, Lina Grubevičienė, Justyna Sabinienė, Kristina Sinkevičiūtė-Kryževičienė, Robertas Staugaitis.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimo Audito ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Krašto apsaugos ministerijai, Gynybos resursų agentūrai prie Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos kariuomenei.

Viršelio vaizdas sukurtas naudojant dirbtinį intelektą.

Ataskaitos išrašas parengtas atsižvelgiant į Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo reikalavimus, pašalinus riboto naudojimo ir kitą, subjekto vertinimo (Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštas Nr. 12-01-2296), jautrią informaciją apie konkrečias ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų vertes, kiekius, terminus, pirkimo objektus, tiekėjų bei gamintojų pavadinimus.

TURINYS

NEĮSLAPTINTA	
PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	14
AUDITO REZULTATAI	16
1. GINKLUOTĖS IR KARINĖS ĮRANGOS ĮSIGIJIMŲ PLANAVIMAS LIETUVOS KARIUOMENĖS PLĖTROS TIKSLAMS ĮGYVENDINTI	16
1.1. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų planavimas neužtikrina laiku tenkinamų kariuomenės poreikių	16
1.2. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų apimtys ir tempas neužtikrina planuotos pajėgumų plėtros	18
2. GINKLUOTĖS IR KARINĖS ĮRANGOS ĮSIGIJIMŲ EFEKTYVUMAS IR TEISĖTUMAS	22
2.1. Būtina optimizuoti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų procesą	22
2.2. Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose tobulintinas išimčių taikymas	32
2.3. Reikšmingų sisteminių pažeidimų pirkimuose nenustatyta, tačiau didėjantis finansavimas ir reputacijos rizika įpareigoja stiprinti kontrolę	38
2.4. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams projekcinio valdymo principai taikyti fragmentuotai	50
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	55
PRIEDAI	62
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	62
2 priedas. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai	64
3 priedas. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys	67
4 priedas. Divizijos vystymo etapai	70
5 priedas. Divizijos parengties būklės 2026 m. vertinimas	71
6 priedas. Kritinės (būtiniausios) ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo būklė 2026 m.	72
RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS	
7 priedas. <...>	73
NEĮSLAPTINTA	
8 priedas. Vertinti viešieji pirkimai	74
9 priedas. Vertinti pirkimai pagal išimtis	76

PAGRINDINIAI FAKTAI

8 653 mln. Eur

vertės ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų sutarčių sudaryta 2023–2025 m.

48 proc.

ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų sutarčių (jų vertė 3 396,5 mln. Eur) 2023–2025 m. sudaryta pritaikius išimtį, t. y. atvejus, kai leidžiama netaikyti Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimų.

2 220 mln. Eur

2023–2025 m. išleista ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams.

129

ginkluotės ir karinės įrangos pirkimai įvykdyti 2023–2025 m., iš jų 67 – pagal Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimus ir 62 – taikant šio įstatymo išimtį.

Nuo 14 iki 40 proc.

padidėjo ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo išlaidų dalis nuo viso krašto apsaugos sistemos biudžeto išlaidų (2023–2025 m.).

2,5 karto

(nuo 24 iki 59 proc.) padaugėjo neįvykdomų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų 2023–2025 m.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEĮSLAPTINTA

46 proc.

visų pagal Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą 2023–2025 m. įvykdytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų atlikti neskelbiamų derybų būdu. Jų vertė sudaro 77 proc. visų tokių pirkimų vertės.

42 proc.

vertintų pirkimų (13 iš 31) sprendimų derinimas su Krašto apsaugos ministerijos padaliniais ir patariamosiomis grupėmis bei kitomis pirkime tiesiogiai nedalyvaujančiomis institucijomis truko nuo 30 iki 374 dienų (rekomenduojama maksimali viso tarptautinio pirkimo trukmė 180–240 k. d.).

SANTRAUKA

Audito svarba

Lietuvos gynybos politikos tikslas – užtikrinti atgrasymą, o agresijos atveju – ginti šalies nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą. Tam Lietuvos kariuomenė privalo būti tinkamai sukomplektuota, aprūpinta ir parengta veikti tiek savarankiškai, tiek su sąjungininkais¹. Vienas esminių operacinio pajėgumo plėtros elementų – modernios ginkluotės bei technikos įsigijimas². Šių priemonių patikimumas ir efektyvumas – vienas svarbiausių techninio lygmens aspektų kare (ilgalaikėje konfrontacijoje), nes modernia ginkluote ir technika aprūpinti kariai turi daugiau pranašumų prieš atžvilgiu³.

Vyriausybės veiklos prioritetai nukreipti į ginkluotųjų pajėgų pasirengimo valstybės gynybai spartinimą, ginklų sistemų įsigijimo projektų plėtojimą. Akcentuojamas nacionalinės Pėstininkų divizijos aprūpinimas, ginkluotės ir amunicijos rezervo kaupimas, Lietuvos kariuomenės pajėgų modernizacija⁴. Audituojamu laikotarpiu Lietuva užėmė lyderiaujančias pozicijas tarp NATO šalių pagal gynybos finansavimą⁵, kuris nuo 2,77 proc. (2023 m.) BVP augo iki 4,04 proc. (2025 m.). Kariuomenės modernizacijai skiriama pinigų dalis taip pat reikšmingai didėjo atitinkamai nuo 25 iki maždaug 47 proc. viso sistemai skirto finansavimo⁶. Karinėje doktrinoje nurodoma, kad planai įsigyti vis daugiau įrangos, ginkluotės ir technikos gali sutrukdyti efektyviai įsisavinti turimus išteklius ir palieka mažiau veiksmų laisvės reaguoti į technines ir technologines naujoves ir pokyčius⁷.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai atitinka pirkimams taikomus reikalavimus ir sudaro sąlygas efektyviai pasiekti karinių pajėgumų stiprinimo tikslus.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai planuojami taip, kad sudarytų sąlygas įgyvendinti Lietuvos kariuomenės pajėgumų plėtros tikslus;
- ✓ ar ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai vykdomi teisėtai ir efektyviai.

Audituojami subjektai:

¹ Strateginės nuostatos, prieiga per internetą: <https://kam.lt/strategines-nuostatos/> (žiūrėta 2026-04-10).

² Krašto apsaugos sistemos pajėgumų planavimo metodikos, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2019-01-24 įsakymu Nr. V-116, 2 p.

³ Karinė doktrina, patvirtinta Lietuvos kariuomenės vado 2025-03-19 įsakymu Nr. V-451, Gynyba 37 psl., Karyba 6 psl.

⁴ Dvidešimtosios Vyriausybės programos, patvirtintos 2025-09-25 Seimo nutarimu Nr. XV-439, 312 p.

⁵ 2023 m. ir 2024 m. Lietuva užėmė 5 vietą tarp NATO šalių narių, 2025 m. – 2 vietą.

⁶ 2023 m., 2024 m. ir 2025 m. Krašto apsaugos ministerijos veiklos ataskaitos, prieiga per internetą: [LR krašto apsaugos ministerija](#) (žiūrėta 2026-04-10).

⁷ Karinė doktrina, patvirtinta Lietuvos kariuomenės vado 2025-03-19 įsakymu Nr. V-451, Pajėgumai ir kompetencijos, 42 psl.

- ✓ Krašto apsaugos ministerija, kuri formuoja valstybės gynybos politiką, priima strateginius sprendimus dėl Lietuvos kariuomenės aprūpinimo, ginkluotės įsigijimo ir materialinės bazės plėtros.
- ✓ Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos, kuri dalyvauja formuojant pasirengimo valstybės gynybai politiką, įsigyjant ir valdant karinės paskirties priemones ir kitas prekes, paslaugas ir darbus; organizuoja ir koordinuoja agentūros kompetencijai priskirtus prekių, paslaugų ir darbų centralizuotus krašto apsaugos sistemos pirkimus;
- ✓ Lietuvos kariuomenė, kuri rengia kariuomenę ginkluotai valstybės gynybai, užtikrinant jos sąveiką su kitų NATO valstybių ginkluotosiomis pajėgomis; rengia ir įgyvendina kariuomenės pajėgumų vystymo planus; vadovauja kariuomenės aprūpinimo procesui: skirsto ginkluotę, techniką, kitas materialines vertybes, atsako už jų apsaugos ir apskaitos organizavimą ir tinkamą jų panaudojimą.

Audituojamas laikotarpis – 2023–2025 m. Siekdami nustatyti tendencijas ir vertindami ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo projektų įgyvendinimą, vertinome 2016–2025 m. laikotarpio duomenis, taip pat 2026 m. I pusm. įvykusius pokyčius.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁸. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai išsamiau aprašyti [2 priede](#) „Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai“ ([64 psl.](#)).

Pagrindiniai audito rezultatai

Lietuvos kariuomenės pajėgumų plėtra priklauso nuo sistemos finansavimo galimybių, ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų tempo. Stiprinant pajėgumus lanksčiai reaguojama į besikeičiančią situaciją ir koreguojami įsigijimų planai, tačiau susiduriama su reikšmingais iššūkiais, todėl svarbu strategiškai ir nuosekliai vykdyti suplanuotą pajėgumų plėtrą, kuri leistų laiku išvystyti ir Lietuvos kariuomenės Pirmąją diviziją. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimuose reikšmingų sisteminių pažeidimų pirkimų reikalavimams nenustatyta, tačiau sukurta stebėsenos sistema nesudaro sąlygų stebėti šių pirkimų efektyvumo. Pagal išimtis vykdomų pirkimų procedūros nestandartizuotos, o didelės svarbos įsigijimams fragmentuotai taikomi projektinio valdymo principai, taip prarandant galimybę įsigijimų procesą vykdyti efektyviausiu galimu būdu.

1. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų planavimas neužtikrina laiku tenkinamų kariuomenės poreikių

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEĮSLAPTINTA

2. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų apimtys ir tempas neužtikrina planuotos pajėgumų plėtros

⁸ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2026-04-10).

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Nuoseklus finansavimas yra būtina sąlyga pajėgumams didinti. 2023 m. NATO numatė didesnius reikalavimus šalių narių pajėgų parengčiai, tačiau 13 iš 16 pajėgumų, susijusių su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, ilgiau nei 4 m. neatnaujinti dėl besikeičiančios saugumo aplinkos ir prioritetų, naujų politinių gairių ir kariuomenės struktūros pokyčių (Lietuvos kariuomenės Pirmoji divizija iki 2030 m.), planų rengimo sudėtingumo, kompleksiskumo, žmoniškųjų išteklių trūkumo. Nenustatyti rodikliai, kokį išvystymo lygį ir per kokį laikotarpį turi pasiekti kiekvienas pajėgumas, nefiksuojamas esamas pajėgumų išvystymo lygis.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA**3. Būtina optimizuoti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų procesą**

Neužtikrinama visapusiška ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų efektyvumo stebėseną: neatliekama beveik pusės šių pirkimų, vykdomų pagal išimtis, stebėseną, o likusių ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų efektyvumas nėra stebimas atskirai ir jam nėra numatytų tikslinių siektinų rodiklių. Šią situaciją lėmė tai, kad efektyvumo rodikliai skaičiuojami bendrai visiems Gynybos resursų agentūros vykdomiems pirkimams. Neišskyrus duomenų nefiksuota, kad 2023–2025 m. ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vykdymas buvo mažiau efektyvus nei bendrų viešųjų pirkimų: ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų atveju neįvykusių pirkimų dalis reikšmingai augo nuo 24 proc. 2023 m. iki 59 proc. 2025 m., nors bendras rodiklis atitinkamai sudarė 24,3 ir 16,3 proc. (siekiama neviršyti 15 proc.); ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai neskelbiamų derybų būdu sudarė nuo 15 iki 7 proc., nors bendras rodiklis atitinkamai siekė nuo 3,9 iki 2,8 proc. (siekiama neviršyti 5 proc.). O pirkimų trukmės analizė rodo, kad pirkimai pagal išimtis paprastai užtikrina greitesnį pirkimo proceso įgyvendinimą (pasirengimo pirkimui etapas vidutiniškai trumpesnis 15 k. d., tarptautinis pirkimas⁹ – 105 k. d.). Dėl to sprendimų priėmėjai neturi visos palyginamos, periodiškai gaunamos informacijos apie ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų vykdymo rezultatus bei pažangą, o be jos sudėtinga priimti sprendimus dėl efektyvesnio proceso organizavimo (2.1 poskyris, [22 psl.](#)).

Dėl nerezultatyvių atrankų ir karininkų rotacijos Gynybos resursų agentūra susiduria su kvalifikuotų specialistų trūkumu ir kompetencijų tęstinumo iššūkiais, todėl augant įsigijimų poreikiui ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vykdymo pajėgumai nedidėja, o tai apsunkina pradėtų įsigijimų ir (arba) projektų tęstinumą bei sklandų jų užbaigimą (2.1 poskyris, [22 psl.](#)).

Ministro patvirtintoje Pirkimų vertinimo ir stebėsenos krašto apsaugos sistemoje metodikoje nustatyta nepakankamai aiški ir nuosekli rodiklių sistema, nes rodiklių pavadinimai neatskleidžia faktiškai matuojamo vertinimo aspekto, didesnė dalis (10 iš 17) pirkimo aspektų vertinama tik atskiriems pirkimams, bet ministerija jų nenustačiusi ir nestebi visos sistemos ir joje veikiančių perkančiųjų organizacijų lygmeniu, todėl gali būti

⁹ Tarptautinis pirkimas be nacionalinio saugumo reikalavimų.

neužtikrintas tinkamas atsiskaitymas už jų pasiekimą, palyginamumas tarp perkančiųjų organizacijų ir apsunkintas pirkimų proceso tobulinimo sprendimų priėmimas (2.1 poskyris, [22 psl.](#)).

Krašto apsaugos ministro patvirtintame Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros tvarkos apraše numatytas reikalavimas pirkimų komisijai savo sprendimus derinti su ministerijos ir Lietuvos kariuomenės struktūriniais padaliniais. Ministerija ir Gynybos resursų agentūra šiuos derinimus vertina kaip kontrolės procedūras, leidžiančias įsitikinti priimtų sprendimų teisėtumu bei įsivertinti, ar galima priimti finansinius įsipareigojimus, tačiau, auditorių vertinimu, toks darbo organizavimas mažina komisijos savarankiškumą, didina derinimo apimtį ir ilgina pirkimo procedūras. Nustatėme, kad 42 proc. (13 iš 31) analizuotų pirkimų sprendimų derinimas su ministerijos padaliniais ir patariamosiomis grupėmis bei kitomis pirkime tiesiogiai nedalyvaujančiomis institucijomis truko nuo 30 iki 374 d., kai rekomenduojama maksimali viso tarptautinio pirkimo trukmė yra 180–240 k. d. Tai rodo, kad sprendimų derinimas reikšmingai lemia pirkimų proceso trukmę. 45 proc. (14 iš 31) pirkimų sprendimų priėmimo dalyvavo patariamąsios institucijos, neturinčios savarankiškos sprendimų priėmimo kompetencijos, o jų nariai nedeklaravo privačių interesų kaip pirkimo proceso dalyviai, nes tokia prievolė jiems teisės aktuose nenumatyta. Tokia patariamųjų institucijų dalyvavimo sprendimų priėmimo praktika neatitinka viešojo administravimo principų ir vertintina kaip šių institucijų kompetencijos ribų peržengimas. Šią situaciją lėmė tai, kad pirkimų organizavimo tvarkose nėra apibrėžti perkančiosios organizacijos kreipimosi į patariamuosius subjektus atvejai, kriterijai, šių institucijų atsakomybė pirkimų procese ir sprendimų derinimo terminai. Neišsamus pirkimų procese dalyvaujančių subjektų funkcijų reglamentavimas vidaus teisės aktuose, patariamosioms grupėms suteikiama sprendimų priėmimo funkcija ir atsakomybių išskaidymas ilgai trunkančių pirkimų procesų kontekste neigiamai veikia pirkimų organizavimo efektyvumą krašto apsaugos sistemoje (2.1 poskyris, [22 psl.](#)).

Nors ES direktyva¹⁰ ir Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas numato tam tikras išimtis ir lankstesnes pirkimo procedūras, jos nėra specialiai susietos vien su mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties režimu. Mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atveju nėra nustatytas specialus ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų organizavimo ir vykdymo mechanizmas, kuris būtų taikomas išskirtinai šiais laikotarpiais ir sudarytų sąlygas dar labiau supaprastintiems procesams bei spartesniam sprendimų priėmimui. Nesant įsigijimų mechanizmo ir lankstesnių, supaprastintų procedūrų mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atveju, kyla rizika, kad laiku nebūtų užtikrinamas ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimas, nors tai dar svarbiau nei taikos metu (2.1 poskyris, [22 psl.](#)).

4. Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose tobulintinas išimčių taikymas

2023–2025 m. Gynybos resursų agentūra, pasinaudojusi Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatyme numatytais išimtimis, sudarė 62 ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo sutartis, kurių bendra vertė – 3 396,5 mln. Eur. Tai sudarė 48 proc. visų ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo sutarčių ir 40 proc. bendros vertės. Įvertinę 10-ies atsitiktų pirkimų pagal išimtis vykdymą nustatėme, kad:

¹⁰ Europos Parlamento ir Tarybos 2009-07-13 direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

- ✓ Visuose pirkimuose taikyti bendri pirkimų organizavimo elementai (inicijavimas, koordinavimas, pirkimo dokumentų rengimas ir sutarties pasirašymas), tačiau 7-iose nevertintos galimos alternatyvos, operatyvumas ir (arba) kainos pagrįstumas: 2 pirkimuose vykdytos derybos su konkrečiais tiekėjais; 5 pirkimai iš JAV vyriausybės buvo tęstiniai, kuriuos vykdant pasirašyti ankstesniais laikotarpiais (prieš 14–30 metų) sudarytų sutarčių pakeitimai.
- ✓ 53 proc. (58 iš 110) atvejų visuose vertintuose pirkimuose dalyvavę darbuotojai (PO vadovas, pirkimų iniciatoriai ir kiti), deklaruodami privačius interesus, jokia forma nenurodė savo dalyvavimo pirkime ir 5,5 proc. (6 iš 110) atvejų, kai konfidencialumo pasižadėjimus asmenys pasirašė jau prasidėjus pirkimo procedūroms.
- ✓ 2-uose pirkimuose sprendimus dėl pėstininkų kovos mašinų „VILKAS“ vairavimo ir kolektyvinio rengimo simuliacinių sistemų ir papildomų treniruoklių įsigijimo (vertė 15,4 mln. Eur) taikant išimtis priėmė Ginkluotės ir karinės technikos grupė, o agentūros direktorius tokiam pirkimo būdai pritarė tvirtindamas viešųjų pirkimų planą. Patariamąsios institucijos (grupės) priimti sprendimai negali pakeisti teisės aktuose nustatytos perkančiosios organizacijos vadovo atsakomybės.

Tokią situaciją lėmė nenustatyti minimalūs reikalavimai ar standartizuotos procedūros krašto apsaugos sistemos pirkimams, kuriems netaikomi Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimai. Daugiau nei 10 metų besitęsiančius įsigijimus krašto apsaugos sistemoje grindžiant sutarčių tęstinumu ir nevertinant galimų pirkimo alternatyvų, operatyvumo, kainos pagrįstumo, nenustačius pirkimuose dalyvaujančių darbuotojų, kuriems privalu deklaruoti privačius interesus, didėja nepagrįsto ir netinkamo išimčių ir viešųjų pirkimų principų taikymo, neskaidrių pirkimų rizika, kurios suvaldymas ypač aktualus didėjant sistemos finansavimui ir poreikių įvairovei (2.2 poskyris, [32 psl.](#)).

Vyriausybė nutarimu leido iš konkrečių gamintojų įsigyti konkrečių modelių antidronų, optinių stebėjimo įrenginių ir lazerinių taikinio žymeklių. Šį poreikį pagrindus tuo, kad įranga jau buvo tiekama Ukrainos kariuomenei, sėkmingai panaudota karo veiksmuose ir atitiko jos operacinius poreikius, tačiau nenurodžius techninės įrangos specifikacijos, apribota technologinių alternatyvų įvertinimo, platesnio potencialių Lietuvos gamintojų įtraukimo ir rizikos išskaidymo galimybė. Pirkimų išimtis taikant konkrečioms karinės įrangos tiekėjams, nurodant tik modelius ir skiriamas sumas, o ne techninę karinės įrangos specifikaciją, gamybos patirtis koncentruojama į konkrečius pavienius gamintojus, neužtikrinant tolygios šalies saugumui svarbių gamintojų plėtros ir rizikos išskaidymo (2.2 poskyris, [32 psl.](#)).

5. Reikšmingų sisteminių pažeidimų pirkimuose nenustatyta, tačiau didėjantis finansavimas įpareigoja didinti skaidrumą ir stiprinti kontrolę

2023–2025 m. Gynybos resursų agentūra, įsigydama ginkluotę ir karinę įrangą viešųjų pirkimų būdu, daugiausia sutarčių tiek skaičiumi (46 proc.), tiek verte (77 proc.) sudarė neskelbiamų derybų būdu. Įvertinę atsirinktus viešųjų pirkimų būdu vykdytus ginkluotės ir karinės įrangos pirkimus (21), nenustatėme esminių sisteminių pirkimus reglamentuojančių įstatymų pažeidimų, kurie būtų darę įtaką pirkimo rezultato teisėtumui ar būtų neteisėtai apriboję konkurenciją. Vis dėlto 38 proc. (8 iš 21) pirkimų nustatėme didelės (1) ir (ar) vidutinės (7) reikšmės neatitikimų, kurie, nors ir neturėjo įtakos galutiniam rezultatui, tačiau rodo poreikį tobulinti vidines pirkimų organizavimo tvarkas ir procesus. Pasirengimo pirkimui etape nustatėme, kad neatliekami (6 iš 21) arba

nepakankamu mastu dokumentuojami rinkos tyrimai (8 iš 21) ir jų vykdymo įrodymai (7 iš 21); neužtikrinama operatyvi pirkimo pradžia: laikas nuo Viešųjų pirkimų tarnybos išduoto sutikimo iki pirkimo inicijavimo svyravo nuo 10 k. d. iki beveik 18 mėn.; taip pat nustatėme pirkimo dokumentų turinio klaidų ir trūkumų, kai nenustatyti minimalūs reikalavimai, dėl kurių negali būti deramasi, arba techninėje specifikacijoje nustatyti netikslūs parametrai; 5-iose (iš 21) patikrintuose pirkimuose nustatyta atvejų, kai komisijų nariai (5), nors ir buvo pateikę privačių interesų deklaraciją, joje nedeklaravo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose, taip nesilaikydami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimų; 14-oje pirkimų nustatyta atvejų (71 iš 166), kai pirkimų inicijavimo ir kituose pirkimo etapuose dalyvavę darbuotojai, nors ir buvo pateikę privačių interesų deklaraciją, jokia forma nenurodė savo dalyvavimo pirkimų procese. Neatliekami rinkos tyrimai, nedeklaruojamas dalyvavimas pirkimuose ir kiti dokumentavimo trūkumai kelia abejonių dėl tinkamo rinkos siūlomų alternatyvų įvertinimo, pinigų suplanavimo, sprendimų nešališkumo, skaidrumo principų įgyvendinimo ir vidaus kontrolės, o ilgas laiko tarpas iki pirkimo pradžios esant skubos aplinkybėms rodo planavimo nuoseklumo trūkumą, nelanksčius vidaus procesus egzistuojant išskirtinėms aplinkybėms ir gali sukelti abejonių skubos aplinkybių pagrįstumu (2.3 poskyris, [38 psl.](#)).

Pirkimo procedūrų vykdymo etape nustatyta proceso dokumentavimo trūkumų, kurie atskleidžia sisteminės vidaus kontrolės spragas, kelia riziką, kad sprendimai gali būti priimti remiantis nepatikrinta ar neaktualia informacija, o tai gali pažeisti pirkimų skaidrumą ir kitus principus, didinti ginčų riziką, neužtikrinti perkamų prekių kokybės ar sąžiningos konkurencijos (2.3 poskyris, [38 psl.](#)).

Sutarties sudarymo etape neužtikrinta, kad būtų laiku paskelbiama privaloma skelbti informacija apie sudarytą sutartį (2 iš 21), pagal Viešųjų pirkimų įstatymą vykdytame pirkime (1 iš 2) nepaviešinti tiekėjų pasiūlymai, sutarties pakeitimas. Tiekėjams nepateikus arba pavėluotai pateikus sutartyse numatytą jos įvykdymo užtikrinimą (banko garantiją ar laidavimo raštą) ir perkančiajai organizacijai nepasiūlius sudaryti pirkimo sutarties kitam pagal eilę geriausią pasiūlymą pateikusiam tiekėjui, nesilaikyta viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo (3 iš 21), o sutartys kurį laiką vykdytos be privalomos užtikrinimo priemonės, taigi neturint numatytos finansinės apsaugos. 1 (iš 3) atveju tiekėjui nepristačius prekių, o perkančiajai organizacijai nepasinaudojus pavėluotai pateikta garantija, pasirinktas ilgesnis ir sudėtingesnis ginčo sprendimo ar nuostolių atlyginimo būdas teismo ginčo keliu. Nepakankama pirkimo sutarčių nuostatų įgyvendinimo ir privalomos skelbti informacijos viešinimo kontrolė neužtikrina tinkamo pirkimo sąlygų, pirkimo sutarčių ir teisės aktuose nustatytų reikalavimų laikymosi visuose pirkimuose, taip pat neužtikrintas tinkamas pagrindinių viešųjų pirkimų principų, ypač skaidrumo, įgyvendinimas (2.3 poskyris, [38 psl.](#)).

6. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams projektinio valdymo principai taikyti fragmentuotai

Krašto apsaugos sistemos planavimo vadove nurodyti 29 didelės svarbos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo projektai. 2025 m. Gynybos resursų agentūra valdė 19 projektų, iš kurių 13 sutapo su nurodytais planavimo vadove. Nustatėme, kad agentūra taiko fragmentuotą projektinį valdymą:

- ✓ Visuose vertintuose projektuose (5 iš 19) sudarytos projektų valdymo darbo grupės, tačiau jų atsakomybė apėmė tik pirkimo procesą, o ne projekto valdymą visu jo

laikotarpiu. Nė viename iš analizuotų projektų nerengti projektų įgyvendinimo planai, kuriuose būtų numatytos visos projekto veiklos, jų terminai ir atsakingi asmenys.

- ✓ Pagrindiniai sprendimai dėl įsigijimų poreikio, alternatyvų, kiekių ir vertės priimti Valstybės gynybos tarybos, Gynybos resursų tarybos bei Ginkluotės ir karinės technikos grupės nutarimais. Šių grupių posėdžiuose spręstos jau iškilusios problemos, tačiau nebuvo identifikuotos ir valdomos su viso projekto vykdymu susijusios rizikos. Neplanuota nuosekli projektų stebėseną, kurios metu būtų vertinama tarpinių projekto etapų pažanga, periodiškumas ir turinys, nerengtos projekto eigos ataskaitos.
- ✓ Projektų pradžioje neskaičiuota preliminarinė jų vertė, nevertintos ginkluotės bei karinės įrangos gyvavimo ciklo, infrastruktūros įrengimo ir išlaikymo sąnaudos, pavyzdžiui: tankų LEOPARD 2 A8 atveju, įvertinus visų jau sudarytų ir planuojamų sutarčių vertes, projekto vertė nuo 2025 m. išaugo 33 proc. <...>.

Nustatytus trūkumus lėmė tai, kad krašto apsaugos sistemoje nebuvo vieningos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektų valdymo tvarkos ir kriterijų, pagal kuriuos jie būtų priskiriami didelės svarbos projektams ir valdomi taikant projektinio valdymo principus. Svarbiems ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams taikant fragmentuotą projektinį valdymą, prarandama galimybė užtikrinti nuoseklų ir galimą efektyviausią įsigijimų procesą. Neplanuojant projektų eigos ir nevaldant rizikų krašto apsaugos sistemos mastu, apsunkinama projektų vykdymo kontrolė ir stebėseną. Be to, neįvertinus visos projekto vertės, apimančios reikalingą amuniciją, infrastruktūrą ir viso gyvavimo ciklo išlaikymo sąnaudas, apsunkinamas tinkamas finansavimo, darbų eiliškumo ir pasirengimo naudoti įrangą planavimas (2.4 poskyris, [50 psl.](#)).

Pokyčiai audito metu

- ✓ Krašto apsaugos ministerija iki 2027 m. planuoja peržiūrėti rodiklio *turimos ginkluotės, ryšių įrangos ir karinės technikos kiekis, palyginti su nustatytu pagal patvirtintą karinių vienetų Organizacinės struktūros ir įrangos lentelę (proc.)* skaičiavimą, taip pat planuojama palikti vieną modernizacijos rodiklį – *Krašto apsaugos sistemos modernizacijai skiriamų lėšų dalis, palyginti su bendromis gynybai skiriamomis išlaidomis (proc.)*, ir jo reikšmę susieti su NATO rekomendacija – ne mažiau 20 proc.
- ✓ 2026-05-09 sudarytas paskolos susitarimas dėl 6 375,4 mln. Eur krašto apsaugos sistemos finansavimo SAFE priemonėmis, leisiančiomis 2026–2030 m. laikotarpiu pasiekti Valstybės gynybos tarybos nustatytą sistemos finansavimą – 5–6 proc. BVP. 2027–2036 m. planavimo vadove 3 894,8 mln. Eur SAFE finansavimo suplanuota skirti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams: didžioji dalis – Divizijai (3 795 mln. Eur), žvalgybos ir minavimo jūroje pajėgumų stiprinimui (99,8 mln. Eur). Likusi suma – amunicijai (2 430,7 mln. Eur) ir paramai Ukrainai (49,9 mln. Eur).
- ✓ Krašto apsaugos ministerija 2026 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai ir Europos Komisijai pasiūlė viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti mobilizacijos ir (ar) karo atveju taikytinas papildomas supaprastintas pirkimo procedūras bei išimtis arba kituose teisės aktuose sukurti prielaidas joms atsirasti.
- ✓ Gynybos resursų agentūroje steigama procesų valdymo vadovo pareigybė, kuriai bus priskirta projektinio valdymo stiprinimo atsakomybė. 2026-05-06 patvirtinta projektų valdymo tvarka, nustatanti projektų įgyvendinimo etapus, procedūras, dalyvių

funkcijas ir atsakomybes, projektų atrankos kriterijus. Patvirtintas vykdomų 10 projektų, kuriems taikoma tvarka, sąrašas, po auditorių paklausimo 2026-05-27 sąrašas papildytas dar 2 projektais.

- ✓ Krašto apsaugos ministerija 2026-07-10 Ekonomikos ir inovacijų ministerijai ir Vyriausybei teikė siūlymus dėl Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 1 str. 5 d. ir 19 str. 4 d. 4 p. pakeitimų, kurie praplėstų galimybes, kilus nacionalinio saugumo grėsmėms, taikyti skubą įsigyjant konkrečias prekes, paslaugas ar darbus, o sprendimus dėl įsigijimų galėtų priimti ministras pagal jam pavestą valdymo sritį.

Rekomendacijos

Krašto apsaugos ministerijai

1. Siekiant užtikrinti sprendimų priėmimo operatyvumą ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose ir aiškų atsakomybės už juos paskirstymą, atskirti kiekvienos patariamosios institucijos ir sprendimus priimti įgalioto subjekto kompetencijas, atsakomybes, nustatyti sprendimų derinimo eigą ir maksimalius derinimo su reikiamomis institucijomis terminus (3-iasis audito rezultatas).
2. Siekiant didinti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų proceso efektyvumą, užtikrinti jo stebėseną bei priimti duomenimis grįstus sprendimus jam tobulinti (3-iasis audito rezultatas):
 - ✓ atlikus ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų efektyvumo rodiklių analizę, priimti sprendimus dėl pirkimų proceso efektyvinimo, didinant efektyviausių pirkimų būdų taikymo galimybes;
 - ✓ nustatyti atskirus viešųjų pirkimų vertinimo rodiklius ir jų siektinas reikšmes ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų (įskaitant vykdomus pagal išimtis) efektyvumo stebėsenai, atsižvelgiant į tokių pirkimų specifiškumą, lyginant su kitais krašto apsaugos sistemoje vykdomais viešaisiais pirkimais;
 - ✓ nustatyti atskirus viešųjų pirkimų rodiklių rinkinius, skirtus kiekvieno pirkimo, pirkimų segmentų ir visos perkančiosios organizacijos proceso stebėsenai, ir numatyti, kokie pirkimai turi būti įtraukiami į kiekvieno rodiklio vertinimo imtį;
 - ✓ numatyti mechanizmą, leidžiantį kilus nacionalinio saugumo grėsmėms, mobilizacijos ir karo atveju operatyviai vykdyti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus.
3. Siekiant didinti skaidrumą, išvengti interesų konfliktų ir priimtų sprendimų šališkumo rizikos (3-iasis, 4-asis ir 5-asis pagrindiniai audito rezultatai):
 - ✓ apibrėžti kitų asmenų, dalyvaujančių pirkime arba galinčių daryti įtaką jo rezultatams, grupę;
 - ✓ stiprinti interesų konfliktų prevencijos kontrolę ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose (įskaitant atliekamus pagal išimtis).
4. Siekiant efektyviau valdyti svarbių ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektų įgyvendinimo rizikas, užtikrinti (6-asis audito rezultatas):

- ✓ vienodą projektų identifikavimo kriterijų taikymą ir krašto apsaugos sistemos gynybos planavimo procese, ir Gynybos resursų agentūros projektiniame valdyme;
- ✓ privalomą viso projekto vertės identifikavimą kiekvieno projekto pradžioje, apimančią infrastruktūros, amunicijos, ryšių ir kitos būtinos įrangos, gyvavimo ciklo bei kitų sąnaudų vertinimą;
- ✓ ministerijos ar patariamųjų institucijų lygiu veikiančią stebėsenos mechanizmą, apimančią ir periodinę projekto įgyvendinimo priežiūrą.

Gynybos resursų agentūrai

5. Siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų principus ir reikalavimus atitinkantį ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų procesą, nustatyti papildomas kontrolės priemones ir įtvirtinti pareigą (5-asis audito rezultatas):
 - ✓ kiekviename ginkluotės ir karinės įrangos pirkime atlikti ir dokumentuoti rinkos analizę ar rinkos konsultaciją, užtikrinant pokyčių konkrečiame sektoriuje ar technologijose ir kitų rinkos siūlomų alternatyvų, galimų tiekėjų ir kainų įvertinimą, pirmenybę teikiant tiekėjų apklausai raštu, kad būtų užtikrintas sprendimų priėmimo atsekamumas ir pagrįstumas;
 - ✓ neskelbiamų derybų būdu vykdomų pirkimų dokumentuose nustatyti minimalius reikalavimus, kuriuos privalės atitikti kiekvienas pasiūlymas ir dėl kurių negalės būti deramasi;
 - ✓ reikalauti tiekėjo, pateikusio neįprastai mažos kainos pasiūlymą, pateikti jo pagrindime nurodytos informacijos pagrįstumą įrodančius dokumentus;
 - ✓ pirkimo dokumentuose įtvirtinti nuostatas, kad laimėjusiam tiekėjui laiku nepateikus sutarties įvykdymą užtikrinančio dokumento, pirkimo sutartį sudaryti siūloma tiekėjui, kurio pasiūlymas pagal nustatytą pasiūlymų eilę yra pirmas po laimėjusio tiekėjo.

Lietuvos kariuomenei

6. Siekiant užtikrinti reikiamą Lietuvos kariuomenės pajėgumų, susijusių su ginkluote ir karine įranga, plėtrą ir objektyviai pamatuojamą pajėgumų plėtros pažangos (efekto) stebėseną, atnaujinus pajėgumų plėtros planus, nustatyti esamą ir siektiną kiekvieno pajėgumo išvystymo lygį (proc.) ir rodiklius, matuojančius konkrečių įsigijimų įtaką (svorį) bendram pajėgumo išvystymo lygio pasiekimui (2-asis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (60 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

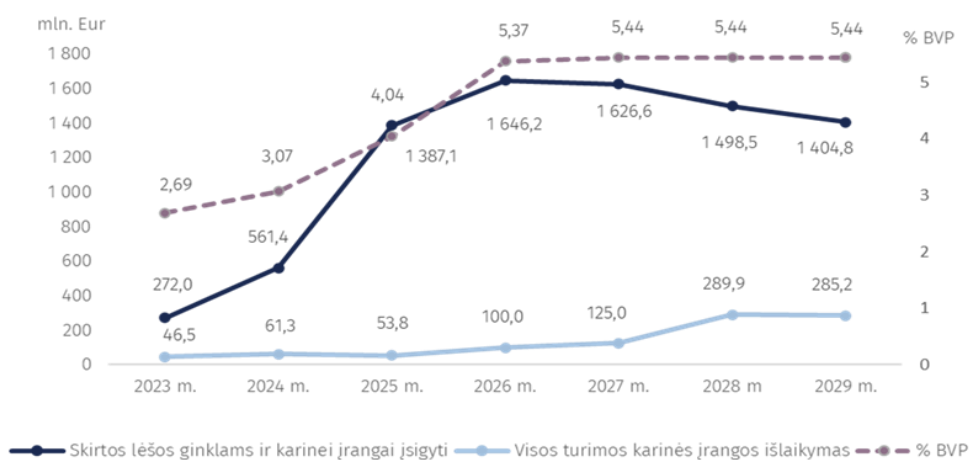
ĮŽANGA

NEĮSLAPTINTA

Ginkluotė ir karinė įranga – specialiai kariniams tikslams sukurta ar pritaikyta įranga (ginklai, šaudmenys, sprogmenys ir kitos medžiagos)¹¹, įtraukta į Krašto apsaugos ministerijos tvirtinamą Bendrąjį karinės įrangos sąrašą¹². Ši sąvoka taip pat apima visas susijusias prekes, darbus bei paslaugas, reikalingas bet kuriame ginkluotės ir įrangos gyvavimo ciklo etape, kurios perkamos pagal Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą¹³.

2023–2025 m. laikotarpiu KAS finansavimas išaugo 72 proc. – nuo 2 006 mln. Eur (2023 m.) iki 3 446 mln. Eur (2025 m.). Didėjant finansavimui, vis daugiau karinių vienetų skiriama modernizacijai, kurios reikšmingą dalį sudaro ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai – nuo 48 proc. (2023 m.) iki 87 proc. (2025 m.) arba atitinkamai nuo 14 iki 40 proc. viso KAS biudžeto. Planuojama, kad pastaraisiais metais itin spartus Lietuvos kariuomenės modernizacijos tempas, grindžiamas didelėmis investicijomis į sisteminius ginkluotės, karinės įrangos ir technikos įsigijimus, po 2027 m. lėtės. Tačiau ilgalaikėje perspektyvoje tai lems didėjantį pinigų poreikį sistemų eksploatavimui, išlaikymui (visu jų gyvavimo ciklo metu) ir nusidėvėjusių sistemų atkūrimui¹⁴ (1 pav.).

1 pav. 2023–2025 m. modernizacijos apimtys, ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų dalis bei išlaikymo finansavimo poreikio augimas iki 2029 m. (mln. Eur)¹⁵

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Krašto apsaugos ministerijos Biudžeto vykdymo ataskaitų duomenis

Krašto apsaugos ministerija formuoja valstybės gynybos politiką, organizuoja bei kontroliuoja jos įgyvendinimą ir atsako už krašto apsaugos sistemos institucijų parengtį Lietuvos bei NATO sąjungininkų gynybai. Ministerija priima strateginius sprendimus dėl kariuomenės aprūpinimo, ginkluotės įsigijimo ir materialinės bazės plėtros¹⁶. Centralizuotus valstybės

¹¹ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 4 str., 10 p.

¹² Bendrasis karinės įrangos sąrašas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2009-12-29 įsakymu Nr. V-1216.

¹³ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 2 str.

¹⁴ Krašto apsaugos sistemos 2027–2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151, 12 psl.

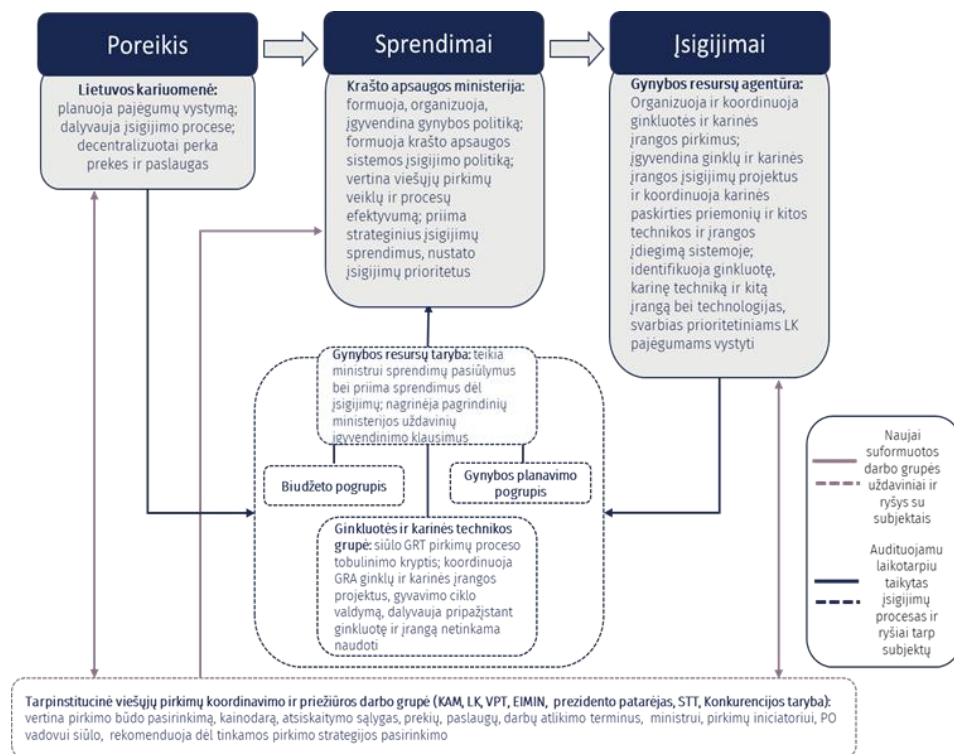
¹⁵ Į ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo išlaidas įtrauktos atsargos bei dvigubos paskirties karinė įranga.

¹⁶ Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 9–10 str., Krašto apsaugos ministerijos nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 924, 7.1 p. p., 9.2 p. p.

gynybai reikalingos ginkluotės ir kitų išteklių pirkimus bei jų gyvavimo ciklo valdymą užtikrina Gynybos resursų agentūra¹⁷. Teisę decentralizuotai įsigyti specifinių priemonių – ginklų, šaudmenų, jų dalių ir priedėlių – taip pat turi Lietuvos kariuomenė¹⁸.

Krašto apsaugos ministras, įgyvendindamas Vyriausybės pavedimą ir siekdamas viešųjų pirkimų efektyvumo, 2026-04-02 suformavo Tarpinstitucinę viešųjų pirkimų koordinavimo ir priežiūros darbo grupę, kuri svarstys krašto apsaugos sistemoje planuojamų prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų, kurių vertė viršija 20 mln. Eur (be PVM), strategiją ir teiks siūlymus bei rekomendacijas dėl jos pasirinkimo¹⁹ (2 pav.).

2 pav. Krašto apsaugos sistemos dalyviai, susiję su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimu, jų bendradarbiavimas ir pagrindinės funkcijos

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai pasižymi specifika – dažnai įsigijamos brangios, sudėtingos ir technologškai pažangios sistemos, kurių tiekėjų skaičius yra ribotas. Siekiant pasinaudoti masto ekonomijos nauda ir gauti palankesnes įsigijimo sąlygas, pirkimai vykdomi taikant įstatymo leidžiamas išimtis²⁰, tarptautiniu lygmeniu – perkant iš trečiųjų valstybių, valstybių narių institucijų (G2G, CLSSA, OCCAR²¹) arba pagal tarptautinių organizacijų (dažniausiai NATO) nustatytas procedūras.

¹⁷ Gynybos resursų agentūros nuostatų, patvirtintų krašto apsaugos ministro 2017-08-30 įsakymu Nr. V-794, 7 p. 10.7 p. p.

¹⁸ Lietuvos kariuomenės nuostatų, patvirtintų krašto apsaugos ministro 2011-08-18 įsakymu Nr. V-953, 22.7 p. p.

¹⁹ Tarpinstitucinės viešųjų pirkimų koordinavimo ir priežiūros darbo grupės nuostatai, patvirtinti krašto apsaugos ministro 2026-04-02 įsakymu Nr. V-296.

²⁰ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 3 str.

²¹ OCCAR (Organization for Joint Armament Cooperation) – tarptautinė organizacija, pagal savo patvirtintas procedūras vykdanči bendrus valstybių narių ginkluotės įsigijimo bei vystymo projektus. Lietuva nėra OCCAR narė, tačiau dalyvauja programose kaip partnerė. Prieiga per internetą: OCCAR – OCCAR Signs General Security Agreement with Lithuania; CLSSA – (Customer Logistics Support Services Agreement) – susitarimas, pagal kurį per OCCAR organizaciją teikiamos ginkluotės ar karinės įrangos logistikos palaikymo paslaugos eksploatacijos laikotarpiu. Prieiga per internetą: OCCAR - BOXER Contract Amendment 16 signed on behalf of Lithuania (žiūrėta 2025-12-23).

AUDITO REZULTATAI

1. GINKLUOTĖS IR KARINĖS ĮRANGOS ĮSIGIJIMŲ PLANAVIMAS LIETUVOS KARIUOMENĖS PLĖTROS TIKSLAMS ĮGYVENDINTI

1.1. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų planavimas neužtikrina laiku tenkinamų kariuomenės poreikių

1. Viešojo valdymo sprendimai ir planavimo dokumentai turi būti tarpusavyje susieti aiškiais loginiais ryšiais, o jų visuma turi sudaryti prielaidas ilgalaikiai ir darniai valstybės pažangai, taip pat užtikrinti veiksmingą valdžios sektoriaus finansų planavimą ir naudojimą²². Centralizuotus pirkimus atliekančių KAS perkančiųjų organizacijų rengiamuose pirkimų planuose numatytos lėšos turi atitikti realius prekių, paslaugų ar darbų poreikius. Šie poreikiai turi būti suformuoti įvertinus pasirinktą pirkimo būdą ir procedūrų trukmę²³.
2. Pagrindinis dokumentas, apibrėžiantis Lietuvos kariuomenės poreikius, yra detalus LK poreikių planas, kuriame poreikiai nustatomi pagal prioritetus, nurodomas preliminarus lėšų poreikis ir įgyvendinimo terminai²⁴. Dešimties metų laikotarpiui numatytos karinių pajėgumų vystymo kryptys ir sistemos galimybės išvystyti bei išlaikyti LK pajėgumus yra kasmet peržiūrimos ir fiksuojamos KAS PV. Remiantis šiuo dokumentu rengiama tiek ilgalaikė KAS plėtros programa, tiek trumpalaikio planavimo dokumentai²⁵. Vertiname, ar KAM rengiamuose detaliuose ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų planuose visi numatyti įsigijimai pagrįsti kariuomenės poreikiais, o GRA visus KAM suplanuotus pirkimus perkelia į atitinkamų metų viešųjų pirkimų planus.
3. Siekiant efektyviai suplanuoti KAS finansavimą ir optimizuoti įsigijimus, KAM Gynybos planavimo departamentas konsoliduoja KAS poreikius ir sudaro bendrą sistemos poreikių sąrašą, kurio pagrindu KAM rengiamas KAS PV ir trumpalaikiai įsigijimų planai. Vienas iš trumpalaikių planų – kasmet rengiamas ginkluotės ir karinės įrangos detalusis pirkimų planas. Nustatėme, kad 2024²⁶ ir 2025²⁷ m. rengiant šį planą iš esmės remtasi 2021–2023 m. laikotarpiu teiktais LK poreikiais²⁸, taip pat 18 proc. pirkimų (15 iš 86)²⁹ suplanuota vadovaujantis GRT ar KAM sprendimais, priimtais pagal naujai iškilusius, ankstesniais laikotarpiais nepatenkintus LK poreikius:

²² Strateginio valdymo įstatymo 4 str. 1 p.

²³ Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo, patvirtinto krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768, 17¹ p.

²⁴ Gynybos planavimo proceso aprašymo, patvirtinto krašto apsaugos ministro 2019-08-20 įsakymu Nr. V-800, 12 ir 24 p.

²⁵ Krašto apsaugos sistemos 2027–2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151.

²⁶ Krašto apsaugos sistemos ginklų ir karinės įrangos pirkimo 2024 m. detalusis planas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2024-04-15 įsakymu Nr. VR-9RN.

²⁷ Krašto apsaugos sistemos ginklų ir karinės įrangos pirkimo 2025 m. detalusis planas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2025-05-23 įsakymu Nr. VR-9RN.

²⁸ Krašto apsaugos ministerijai teikti Lietuvos kariuomenės prioritetinių poreikių sąrašai, 2021-10-11 raštas Nr. IS-339RN, 2022-10-14 raštas Nr. IS-265RN, 2023-10-16 raštas Nr. IS-189RN.

²⁹ Šių pirkimų vertė sudaro 7 proc. (40,5 iš 570,8 mln. Eur) visų plane numatytų asignavimų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimams.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

4. <...>

1 lentelė. <...>

5. <...>

NEĮSLAPTINTA

6. LK teikiami poreikiai KAM turi būti išdėstomi prioriteto tvarka, pagrįsti planuojamomis rinkos kainomis ir būtinu įsigyti kiekiu³⁰. LK GŠ nurodo³¹, kad, siekdamas identifikuoti rinkoje esančių priemonių kainas, neturi galimybių atlikti rinkos analizės, todėl nurodo preliminaras ginkluotės ir karinės įrangos kainas, kurios gali keistis (pavyzdys). KAS PV konkrečios įrangos / projekto finansavimo poreikis nurodomas apskaičiavus jį pagal šias preliminaras kainas.

Principai, kuriais remdamasi Lietuvos kariuomenė apskaičiuoja projekto vertę

LK GŠ (valdyba J55) nurodo, kad kaina gali kisti tiek į vieną, tiek į kitą pusę, priklausomai nuo įrangos gavimo laiko (kuo vėliau, tuo didesnę įtaką kainai daro infliacija), perkamos įrangos kiekių (masto ekonomija mažina kainą), konkretaus įrangos modelio (dažnu atveju nežinoma, kokio gamintojo įranga bus perkama, jei bus skelbiamas viešasis konkursas).

Projektui reikalinga planinė pinigų suma skaičiuojama reikiamų įrangos vienetų skaičių padauginus iš preliminaros planinės kainos, kuri gaunama iš GRA vykdomų pirkimų projektų vadovų; anksčiau vykusių pirkimų, jei tokios įrangos nebuvo pirktas – iš kitų šalių atvirų šaltinių, kuriuose skelbiama įrangos įsigijimo informacija ir projektų vertės.

7. Pagrindinis GRA metinio viešųjų pirkimų plano sudarymo šaltinis – KAS planavimo vadovas, tačiau 2025 m. 44 proc. (25 iš 57) pirkimų į GRA viešųjų pirkimų planą įtraukti vadovaujantis ne KAS PV, o GRT, GRG, KAM sprendimais ir pateiktu nauju LK GŠ poreikiu. Rengdama viešųjų pirkimų planus ir vykdydama įsigijimo procedūras, GRA atlieka rinkos tyrimus ir siekia įsigyti maksimalų galimą Lietuvos kariuomenės nurodytą poreikį (t. y. vienetų skaičių) už skirtą finansavimą, kuris numatomas KAS PV³². Sutaupymus atliekant pirkimus GRA taip pat fiksuoja atsižvelgdama į KAS PV numatytus pinigus.
8. Esant besikeičiančiai saugumo situacijai ir nuolat kylant naujiems saugumo iššūkiams, naujų, papildomų poreikių įtraukimas į pirkimų planus rodo KAS gebėjimą lanksčiai reaguoti į pokyčius, prisitaikant prie turimo finansavimo, tačiau atidedamas ar per ilgesnį laikotarpį išdėstomas įsigijimų planas neužtikrina laiku tenkinamų kariuomenės poreikių ir pajėgumų stiprinimo.

Pokyčiai audito metu

9. Parengtas Krašto apsaugos sistemos prioritetinių poreikių sąrašo sudarymo, teikimo, atnaujinimo ir finansavimo tvarkos aprašo projektas³³, kuriame numatyta GRA funkcija – atlikti planuojamų kainų nustatymą, siekiant LK poreikius pagrįsti planuojamomis kainomis, kurios atitinka viešuosiuose šaltiniuose skelbiamą informaciją.

³⁰ Krašto apsaugos sistemos 2027–2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151, ir Gynybos planavimo proceso aprašymo, patvirtinto krašto apsaugos ministro 2019-08-20 įsakymu Nr. V-800, 12 p.

³¹ Gynybos štabo el. paštu 2026-05-07 pateikta informacija.

³² Gynybos resursų agentūros 2025-12-16 el. paštu pateikta informacija.

³³ Krašto apsaugos ministerijos 2026-04-28 el. paštu pateikta informacija.

1.2. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų apimtys ir tempas neužtikrina planuotos pajėgumų plėtros

10. Rengiant ir įgyvendinant planavimo dokumentus, pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas strateginių tikslų nustatymui ir jų pasiekimui, pasirenkant tinkamiausius būdus³⁴, o įgyvendinimo stebėsenai nustatomi rodikliai, leidžiantys vertinti pažangą ir svarbiausius tikslų pasiekimo veiksmus³⁵. LK pajėgumų planavimas užtikrina, kad kiekvienas pajėgumas būtų planuojamas pagal pagrindines pajėgumo plėtros sudedamąsias dalis, įskaitant ginkluotę ir karinę įrangą³⁶. Vertinome, ar pasiekti strateginiuose planavimo dokumentuose suplanuoti rodikliai ir įgyvendinti prioritetinių operacinių pajėgumų plėtros planai, susiję su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, ar šių įsigijimų tempai leidžia pasiekti numatytą Divizijos pajėgumų išvystymą iki 2030 m.

Ne visi strateginio planavimo rodikliai pasiekiami, o dalis neatskleidžia apsirūpinimo ginkluote ir karine įranga

11. KAS veiklą vykdo pagal 9 programas (iš kurių 8 – funkcijų vykdymo ir 1 – KAM valdymo programa), 6 iš jų susijusios su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais. Šioms programoms įgyvendinti KAS strateginiuose veiklos planuose nustatyti 7 rodikliai, o nuo 2024 m. patvirtinus KAS stiprinimo ir plėtros programą, joje nustatyti dar 6 rodikliai, susiję su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais. 2023 m. nepasiekti 4 iš 7 SVP nustatytų rodiklių, 2024 m. nepasiekti 2 iš 13, o 2025 m. – 3 iš 13 rodiklių, nustatytų SVP ir programoje:

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

NEJSLAPTINTA

Pokyčiai audito metu

12. Argumentuodama sudėtingu stebimų rodiklių apskaičiavimu, KAM pradėjo jų peržiūrą:
- ✓ Iki 2027 m. planuojama peržiūrėti rodiklio *turimos ginkluotės, ryšių įrangos ir karinės technikos kiekis, palyginti su nustatytu pagal patvirtintas karinių vienetų OSJL, proc.* skaičiavimą, detalizuojant turimą ginkluotę, ryšių įrangą ir karinę techniką pagal tam tikras grupes, ir suvienodinti apskaičiuojamas rodiklio reikšmes visose pajėgose.
 - ✓ KAS SPP ir SVP planuojama palikti vieną modernizacijos rodiklį – *Krašto apsaugos sistemos modernizacijai skiriamų lėšų dalis, palyginti su bendromis gynybai skiriamomis išlaidomis (proc.)*. Rodiklio reikšmė susieta su NATO rekomendacija – ne mažiau 20 proc. Atskirų karinių vienetų modernizacijos rodiklių atsisakoma, nes modernizacijos vertinimas pagal įsigijimų planų vykdymą nėra pakankamai informatyvus: vykdomi nauji įsigijimai, dalis įrangos susidėvi (nurašoma), sulūžta (remontuojama), perskirstoma ir pan.

³⁴ Strateginio valdymo įstatymo 4 str. 2 p.

³⁵ Strateginio valdymo sistemoje naudojamų pažangos ir tęstinės veiklos stebėsenos rodiklių nustatymo ir skaičiavimo gairių, patvirtintų finansų ministro 2023-07-18 įsakymu Nr. 1K-275, 11 ir 17 p.

³⁶ Pajėgumų plėtros metodikos, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2019-01-24 įsakymu Nr. V-116, 2 p. Esminės pajėgumo plėtros dalys: doktrininė, organizacinė, rengimo, sistemų ir aprūpinimo, personalo, lyderystės, infrastruktūros ir sąveikumo (DORSAPLIS).

Operacinių pajėgumų plėtros planai neatnaujinti, pajėgumų ir Divizijos vystymas stringa

13. LK pajėgumai stiprinami siekiant didinti jos kovinę galią, užtikrinant tinkamą aprūpinimą, vadovavimą, žvalgybinius, manevro ir kitus gebėjimus. Jų stiprinimo kryptys nustatomos pajėgumų plėtros planuose ir turi būti peržiūrimos ne rečiau kaip kas ketverius metus³⁷. 2023 m. vasario mėn. NATO patvirtino ambicingesnes Politines gaires (PG23), atspindinčias pasikeitusią geopolitinę situaciją ir numatančias didesnius reikalavimus šalių narių pajėgų parengčiai. Tačiau iš 16 pajėgumų³⁸, susijusių su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, 13 vis dar plėtojami vadovaujantis 2017–2021 m. parengtais ar atnaujintais pajėgumų plėtros planais (2 lentelė).

2 lentelė. 2023–2025 m. vystytų pajėgumų, susijusių su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, prioritetas ir jų vystymo planų patvirtinimo ar vėliausio atnaujinimo metai

Eil. Nr.	Pirmo prioriteto pajėgumai ir jų planų patvirtinimo data	Antro prioriteto pajėgumai ir jų planų patvirtinimo data	Kiti pajėgumai ir jų planų patvirtinimo data
1.	Manevro sausumoje (MS) (planas atnaujintas 2017 m.)	Karo inžinerijos (KI) (planas patvirtintas 2018 m.)	Uosto ir priekrantės gynybos (UPG) (planas patvirtintas 2023 m.)
2.	Netiesioginės ugnies paramos (NUP) (planas atnaujintas 2017 m.)	Specialiųjų operacijų (SO) (planas patvirtintas 2018 m.)	Apsaugos nuo cheminio, biologinio, radiologinio ir branduolinio (CBRB) (planas patvirtintas 2023 m.)
3.	Žvalgybos, stebėjimo, taikinių nustatymo ir išžvalgyimo (ISTAR) (planas atnaujintas 2017 m.)	Teritorinės gynybos (TG) (planas patvirtintas 2018 m.)	
4.	Integruotos Oro erdvės gynybos (IOEG) (planas patvirtintas 2021 m.)	Elektromagnetinės kovos (EK) (planas patvirtintas 2020 m.)	
5.	Jūrinės aplinkos suvokimo (JAS) (planas patvirtintas 2025 m.)	Vadaviečių (VP) (planas patvirtintas 2020 m.)	
6.		Informacijos perdavimo (IP) (planas patvirtintas 2020 m.)	
7.		Minavimo/išminavimo operacijų jūroje (MIOJ) (planas patvirtintas 2021 m.)	
8.		Operacijų medicininės paramos (OM) (planas patvirtintas 2021 m.)	
9.		Tiesioginės logistinės paramos (TLP) (planas patvirtintas 2021 m.)	

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal krašto apsaugos sistemos 2023–2025 m. laikotarpiu rengto planavimo vadovo duomenis

14. Pajėgumų plėtros planuose numatoma pajėgumo įgyvendinimo seka, reikalingos įrangos gyvavimo ciklas, sąsajos su kitais pajėgumais. Kiekvienais metais sudarant KAS PV,

³⁷ Krašto apsaugos sistemos pajėgumų planavimo metodikos, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2016-08-19 įsakymu Nr. V-773 (aktuali redakcija patvirtinta 2019-01-24 įsakymu Nr. V-116), 5.1.2 p. Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo 2026-04-17 el. paštu pateikta informacija.

³⁸ 2025 m. vystyta 30 pajėgumų, 16 iš jų plėtra susijusi su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais.

planuota atnaujinti 6³⁹ (iš 13) pajėgumų plėtros planus (likusių 7 atnaujinti neplanavo), tačiau jie vis dar neatnaujinti dėl besikeičiančios saugumo aplinkos ir prioritetų, naujų politinių gairių ir LK struktūros pokyčių (Divizija iki 2030 m.), planų rengimo sudėtingumo bei kompleksiskumo, žmogiškųjų išteklių trūkumo ir didelio darbo krūvio (pavyzdys).

LK Gynybos štabo nurodomos priežastys, lėmusios naujų pajėgumų plėtros planų neparengimą⁴⁰

- ✓ Padidėjęs kuruojamų projektų skaičius ir personalo trūkumas. KAS finansavimas per pastarąjį dešimtmetį didėjo, o su pajėgumų plėtra dirbančio personalo skaičius nedidėjo. Ne visi pajėgumų planavimo karininkų etatai užpildyti, kai kurie pajėgumų planavimo karininkai kuruoja po daugiau nei vieną pajėgumą. Būtų optimalu turėti bent po du planuotojus vienam pajėgumui, kad būtų užtikrintas darbų tęstinumas – tiek planavimas, tiek įgyvendinimo koordinavimas.
- ✓ Pajėgumų planavimo karininkai vykdo ne tik pajėgumų planavimą, bet ir koordinuoja pajėgumo įgyvendinimą, dalyvauja NATO gynybos planavimo procese (pajėgumų tikslų prisiėmimas, atsiskaitymas už tikslų pasiekimą), įvairiose Europos Sąjungos iniciatyvose (pvz., Europos gynybos agentūros formatuose), rengia perkamos įrangos operacinių reikalavimų dokumentus, su GRA dalyvauja rengiant įrangos technines specifikacijas bei karinių vienetų OSJL.
- ✓ Personalo kompetencijų stoka ir personalo rotacijos. Karininkai įprastai rotuojami kas 2–3 metus. Išrotavus patyrusį karininką, jo vietą užima naujas, kuriam susigaudyti pajėgumų planavimo procesuose ir tęsti pradėtus darbus užtrunka iki metų (planavimo proceso cikliškumas – 1 metai).
- ✓ Pajėgumų planavimo ir resursų valdymo (ERP) programinės įrangos funkcionalumo trūkumas. Planavimas, skirstymas, perskirstymas vyksta rankiniu būdu, naudojant „Excel“ ir „Powerpoint“. Planavimui reikia suvesti didelius duomenų kiekius, tam reikia daug laiko, be to, atsiranda didelė žmogiškųjų klaidų rizika.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

15. <...>
16. <...>
17. <...>
18. <...>
19. <...>
20. <...>
21. <...>
22. <...>
23. <...>
24. <...>
25. <...>
26. <...>

³⁹ Manevro sausumoje (MS), Netiesioginės paramos ugnimi (NUP), Žvalgybos, stebėjimo, taikinių nustatymo ir išžvalgyimo (ISTAR), Specialiųjų operacijų (SO), Minavimo/išminavimo operacijų jūroje (MIOJ), Tiesioginės logistinės paramos (TLP).

⁴⁰ Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo 2026-05-06 ir 2026-04-17 el. laiškais pateikta informacija.

NEJSLAPTINTA

27. Planuojama papildomai sustiprinti LK padalinių aptikimo ir nekinetinio neutralizavimo pajėgumą, papildomai įsigyjant 12 mobilių kovos su bepiločiais orlaiviais sistemų. Šių sistemų, taip pat pasyvių, apžvalgos, trumpo bei vidutinio nuotolio radarų, kovos su bepiločiais orlaiviais trumpo bei ilgo nuotolio globalių pozicionavimo sistemų slopintuvų bei kovos su bepiločiais orlaiviais sistemų pirkimams iš KAS biudžeto 2027–2029 m. suplanuota⁴¹ 546,5 mln. Eur (3 lentelė). 25 proc. (137 iš 546,5 mln. Eur) finansavimo bus skirta kovos su bepiločiais orlaiviais sistemomis aprūpinti Vidaus reikalų ministerijos (VRM) institucijas.

3 lentelė. Kovos su bepiločiais orlaiviais priemonės, jų kiekiai ir suplanuotas finansavimas 2027–2029 m.

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Kiekis (vnt.)	Įsigijimų pabaiga	Bendras lėšų poreikis (mln. Eur)
1	Pasyvus radaras	x	x	x
2	Pasyvus radaras	x	x	x
3	Apžvalgos radaras Giraffe 1X (artimo nuotolio)	x	x	x
4	Trumpo nuotolio oro erdvės stebėjimo radarai	x	x	x
5	Vidutinio nuotolio radaras	x	x	x
6	Kovos su bepiločiais orlaiviais sistemos (mobilių grupės)	x	x	x
7	Stacionarus trumpo nuotolio globalių pozicionavimo sistemų slopintuvai	x	x	x
8	Mobilūs kryptinių ilgo nuotolio globalių pozicionavimo sistemų slopintuvai	x	x	x
9	Mobilios kovos su bepiločiais orlaiviais sistemos	x	x	x
10	Kovos su bepiločiais orlaiviais sistemos VRM institucijoms		x	x
IŠ VISO:				546,5

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Krašto apsaugos ministerijos duomenis

Nors stiprinant IOEG pajėgumą skiriamas finansavimas, didinamos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų apimtys, tačiau jų pakankamumo įvertinimas galimas tik turint atnaujintą, aktualiausią situaciją atitinkantį šio pajėgumo plėtros planą ir jame numatytus reikalingos įrangos kiekius.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

28. <...>

29. <...>

NEJSLAPTINTA

Pokyčiai audito metu

30. 2026-05-09 sudarytas paskolos susitarimas dėl 6 375,4 mln. Eur KAS finansavimo SAFE priemonėmis⁴², leidiančiomis 2026–2030 m. laikotarpiu pasiekti VGT nustatytą sistemos

⁴¹ Krašto apsaugos sistemos 2027–2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151.

⁴² Krašto apsaugos ministerijos 2026-05-26 el. paštu pateikta informacija.

finansavimą – 5–6 proc. BVP. KAS 2027–2036 m. planavimo vadove⁴³ 3 894,8 mln. Eur SAFE finansavimo suplanuota skirti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams: <...>.

2. GINKLUOTĖS IR KARINĖS ĮRANGOS ĮSIGIJIMŲ EFEKTYVUMAS IR TEISĖTUMAS

2.1. Būtina optimizuoti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų procesą

Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų proceso reguliavimas reikalauja papildomo dėmesio ir peržiūros

31. Viešųjų pirkimų efektyvumas būtinas siekiant maksimaliai padidinti viešųjų išlaidų vertę ir užtikrinti, kad valstybės ištekliai būtų naudojami racionaliai ir rezultatyviai. Tinkamai organizuotas ir valdomas viešųjų pirkimų procesas leidžia ne tik efektyviau naudoti resursus, bet ir prisideda prie strateginių politikos tikslų įgyvendinimo bei sudaro sąlygas operatyviai reaguoti į kintančius poreikius⁴⁴. Siekdama padėti PO ir perkantiesiems subjektams kurti ar tobulinti viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistemas bei tinkamai įgyvendinti VPĮ nuostatas, VPT parengė Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijas, kurios gali būti taikomos ir viešiesiems pirkimams, vykdomiems pagal VPAGSSĮ nuostatas⁴⁵.
32. KAS ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai vykdomi vadovaujantis KAM patvirtintu KAS pirkimų tvarkos aprašu⁴⁶, nustatančiu KAS priklausančių PO perkamų prekių, paslaugų ar darbų pirkimų proceso dalyvių funkcijas, teises ir pareigas, KAS institucijų, dalyvaujančių vykdant pirkimo sutartis, pareigas, pirkimų vidaus kontrolės ir priežiūros sistemą. GRA savo kompetencijų ribose vykdomiems pirkimams taip pat yra pasitvirtinusi Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros Gynybos resursų agentūroje prie Krašto apsaugos ministerijos tvarkos aprašą⁴⁷. Vertinome, ar šiuose aprašuose nustatyta ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų organizavimo tvarka atitinka VPT rekomendacijas ir ar nenumato perteklinių reikalavimų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų procesui.
33. PO pirkimo (pirkimų) procedūroms atlikti privalo sudaryti viešojo pirkimo komisiją, nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims atlikti. Komisija dirba pagal ją sudariusios PO patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir vykdo tik

⁴³ Krašto apsaugos sistemos 2027–2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151.

⁴⁴ EBPO viešojo valdymo apžvalga, EBPO rekomendacijos dėl viešųjų pirkimų įgyvendinimas EBPO ir šalyse partnerėse, 2020–2024 m. ataskaita, prieiga per internetą: https://www.oecd.org/en/publications/implementing-the-oecd-recommendation-on-public-procurement-in-oecd-and-partner-countries_02a46a58-en.html (žiūrėta 2026-04-30).

⁴⁵ Viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo bei vidaus kontrolės rekomendacijos 2025 m., prieiga per internetą: <https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos-3/atnaujintos-viesuju-pirkimu-ir-pirkimu-organizavimo-bei-vidaus-kontroles-rekomendacijos-impl/> (žiūrėta 2026-02-09).

⁴⁶ Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768 (2019-06-18 įsakymo Nr. V-560 redakcija).

⁴⁷ Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros Gynybos resursų agentūroje prie Krašto apsaugos ministerijos tvarkos aprašas, patvirtintas Gynybos resursų agentūros direktoriaus 2018-04-10 įsakymu Nr. V-81 (2025-02-28 įsakymo Nr. V-51 redakcija).

rašytines jos užduotis ir įpareigojimus⁴⁸. Pagal KAS pirkimų tvarkos aprašą pirkimo komisija nėra visiškai savarankiškas pirkimą vykdančias subjektas, kadangi apraše nurodytais atvejais savo sprendimus ji turi suderinti su pirkimo vykdytojo vadovu, atsakymas į pretenzijas derinamas su KAM ir LK teisės departamentais (aprašo 105 p.), sprendimas dėl ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo atmetimo derinamas su GRA direktoriumi (106 p.), pirkimo sutarties projektas, be kita ko, derinamas su Centralizuota finansų ir turto tarnyba prie KAM ar LK Finansų ir apskaitos departamentu, pirkimų iniciatoriumi, KAM, užsakovu (110.1 p.). Ministerija ir GRA komisijos sprendimų derinimą vertina kaip kontrolės procedūras, leidžiančias užtikrinti kokybę, įsitikinti priimtų sprendimų teisėtumu bei įsivertinti, ar galima priimti finansinius įsipareigojimus (pavyzdys).

Ministerijos nuomonė⁴⁹ dėl pirkimų komisijos sprendimų derinimo

Atsakymai į pretenzijas derinami su teisininkais tik tuo atveju, jeigu pretenzija atmetama kaip nepagrįsta ir yra rizika, kad tiekėjas kreipsis į teismą, todėl atsakymas turi būti maksimaliai kvalifikuotas. Pirkimo sutarties derinimas su finansų departamentu reikalingas, kad sutartyje nebūtų klaidų dėl numatytos sumos, skirtų lėšų, apmokėjimo sąlygų. Jie nedalyvauja pirkimo komisijos darbe (kadangi labai daug komisijų), todėl po pirkimo turi pasižiūrėti.

Auditorių vertinimu, toks darbo organizavimas mažina komisijos savarankiškumą, didina derinimo apimtį ir ilgina pirkimo procedūras.

34. 45 proc. (14 iš 31) pirkimų sprendimų priėmimo dalyvavo GRT, GRG ir GKTG – krašto apsaugos ministrui atskaitingos patariamąsios institucijos, teikiančios siūlymus ir rekomendacijas. GRT dalyvavo nagrinėjant KAM pagrindinių uždavinių įgyvendinimo klausimus⁵⁰, GKTG – svarstant ginkluotės ir karinės technikos sistemų įsigijimo ir modernizavimo, politikos formavimo ir įgyvendinimo⁵¹, o GRG – gynybos planavimo, finansinių ir kitų išteklių klausimus⁵². Pirkimų organizavimo tvarkose nėra apibrėžti perkančiosios organizacijos kreipimosi į jas atvejai, kriterijai bei šių institucijų atsakomybė pirkimų procese. Nustatėme, kad minėtų institucijų nutarimai fiksuojami protokoluose, o GRA, vykdydama įsigijimus, jais vadovaujasi ir grindžia savo veiksmus, nesant ministro ar jo įgalioto asmens priimto teisės akto⁵³ (pavyzdys).

Ginkluotės ir karinės technikos grupės, Gynybos resursų tarybos priimtų protokolinių sprendimų, kurių pagrindu vykdyti įsigijimai, pavyzdžiai

- ✓ 2023-07-27 GRT posėdžio protokolas Nr. NRN-9RN (riboto naudojimo). Remiantis šiuo protokolo sprendimu, 2023-07-28 Vokietijos gynybos ministerijai buvo nusiųstas raštas, informuojantis apie ketinimą prisijungti prie įsigijimo programos (angl. Statement of intent).
- ✓ 2025-05-20 GKTG posėdžio protokolas Nr. 44K-3 „Leopard 2 projekto statusas“, kuriame nutarta pritarti 5 m. eksploatacinės parengties garantijos paslaugos pirkimui neskelbiamų derybų būdu; pritarti aktyviosios apsaugos sistemos TROPHY <...> gabenimo konteinerių įsigijimui; GRA kreiptis į GRT dėl pritarimo didinti tiltatiesių kiekį iki 12 vnt.

⁴⁸ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas 10 str. 1 d.

⁴⁹ Krašto apsaugos ministerijos įsigijimų politikos grupės 2026-03-16 el. paštu pateikta informacija.

⁵⁰ Krašto apsaugos ministerijos gynybos resursų tarybos darbo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2022-11-09 įsakymu Nr. V-884, 3 p.

⁵¹ Krašto apsaugos sistemos ginkluotės ir karinės technikos grupės darbo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2008-11-25 įsakymu Nr. 1150, 2 ir 3 p.

⁵² Krašto apsaugos ministerijos gynybos resursų grupės darbo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2002-08-27 įsakymu Nr. V-1461, 2 ir 3 p.

⁵³ Krašto apsaugos ministerijos darbo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2004-03-08 įsakymu Nr. V-206, 17 p.

- ✓ GKTG 2022-09-15 posėdyje (2022-09-23 protokolo Nr. 44KV-4) priėmė sprendimą dėl PKM „VILKAS“ vairavimo simuliacinės sistemos ir papildomų treniruoklių įsigijimo ir 2024-05-30 posėdyje (2024-06-10 protokolo Nr. 44KV-4) nusprendė įsigyti PKM „VILKAS“ kolektyvinio rengimo simuliacinę sistemą taikant išimtis.
- ✓ 2025-05-12 GRG posėdžio protokole Nr. 6KV-10 fiksuotas sprendimas pritarti GRA prašymui leisti pirkimo dokumentuose ir pirkimo sutartyje numatyti didesnį nei 30 proc. avansinį mokėjimą.

35. KAM nuomone⁵⁴, KAS veikiančios institucijos ir darbo grupės (GKTG, GRG, GRT), sukurtos skaidrumui užtikrinti ir klaidų tikimybei sumažinti, taip pat vidaus teisės aktuose nustatyta derinimo būtinybė (pvz., su KAM Teisės departamentu) padėjo užtikrinti, kad ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai būtų vykdomi skaidriai ir teisėtai, nes platesniu mastu buvo įvertintas alternatyvų pasirinkimas, įsigijimo strategija, nustatyti reikalavimai ir kt. KAM teigia⁵⁵, kad dėl šių įsigijimų specifikos, NATO valstybių sąveikos, suderinamumo užtikrinimo bei atstovavimo valstybės pozicijai poreikio, būtinas platus ir visapusiškas įvertinimas, kuris dažnai įmanomas tik strateginiu lygmeniu.
36. Patariamąsios institucijos negali būti laikomos savarankiškais galutinių sprendimų dėl ginkluotės įsigijimų priėmimo subjektais, nes neturi sprendimų priėmimo įgaliojimų. Jų paskirtis – teikti siūlymus, rekomendacijas ir išvadas, o ne priimti privalomus sprendimus. Praktika, kai patariamųjų grupių protokoliniai sprendimai įgyvendinami be papildomo įgaliojoto subjekto sprendimo, neatitinka viešojo administravimo principų ir vertintina kaip šių institucijų kompetencijos ribų peržengimas, nes joms faktiškai suteikiama sprendimų priėmimo funkcija, kurios jos neturi. Be to, patariamųjų institucijų nariai, nors ir dalyvauja pirkimų metu priimamų sprendimų procese, nedeklaruoja privačių interesų kaip pirkime dalyvaujantys asmenys, kadangi tokia prievolė jiems teisės aktuose nėra numatyta.
37. Nustatėme, kad visuose analizuotuose pirkimuose buvo kreipiamasi į KAM ir jos patariamąsias grupes (GRT, GRG, GKTG) bei kitas institucijas (LRV, VPT, AOTD, VSD, GP) dėl įvairių sprendimų suderinimo ir priėmimo. 42 proc. (13 iš 31) pirkimų šių sprendimų priėmimas truko nuo 30 iki 374 d. (pavyzdys), mediana – 36 dienos. Nėra nustatytų sprendimų priėmimo ar derinimo su patariamosiomis institucijomis terminų, o rekomenduojama maksimali viso tarptautinio pirkimo trukmė yra 180–240 k. d.

Pirkimų, kuriuose sprendimų reikėjo laukti ilgiau nei 30 d., pavyzdys

Vieno pirkimo atveju KAM sprendimai dėl pirkimo vykdymo decentralizavimo ir pretenzijos analizė truko 140 d. (130 d. atsakymas dėl decentralizuoto pirkimo ir 10 d. pretenzijos nagrinėjimas). GRG sprendimo dėl 30 proc. avanso ir informacijos dėl nacionalinio saugumo iš AOTD, VSD ir GP laukta 35 d. Nacionalinio saugumo interesų vertinimo KAS pirkimuose komisijos sprendimo laukta 70 d.

6-iose pirkimuose VPT sprendimų dėl leidimo taikyti neskelbiamų derybų būdą laukta 9–91 d. Pirkimuose, kuriuose reikėjo ir VPT sprendimo, ir informacijos dėl nacionalinio saugumo, laukta 84 d., o kai buvo ieškoma sprendimų dėl derybinių pozicijų su tiekėjais, GRT ir LRV svarstymai ir sprendimai dėl išimties taikymo užtruko 281 d., artilerinių radiolokatorių pirkimui svarbus memorandumo dėl karinių ryšių ir bendradarbiavimo derinimas tarp ministerijų (TM, URM, FM) – 374 d.

38. Neišsamus pirkimų procese dalyvaujančių subjektų funkcijų reglamentavimas vidaus teisės aktuose, patariamosioms grupėms faktiškai suteiktos sprendimų priėmimo teisės ir atsakomybių išskaidymas, įpareigojant pirkimų komisiją kreiptis į KAM ar LK struktūrinius padalinius, sprendimų derinimas su patariamosiomis grupėmis ir kitomis institucijomis reikšmingai lemia strategiškai svarbių pirkimų proceso trukmę. Ypatingas

⁵⁴ Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštu Nr. 12-01-2296 pateikta informacija.

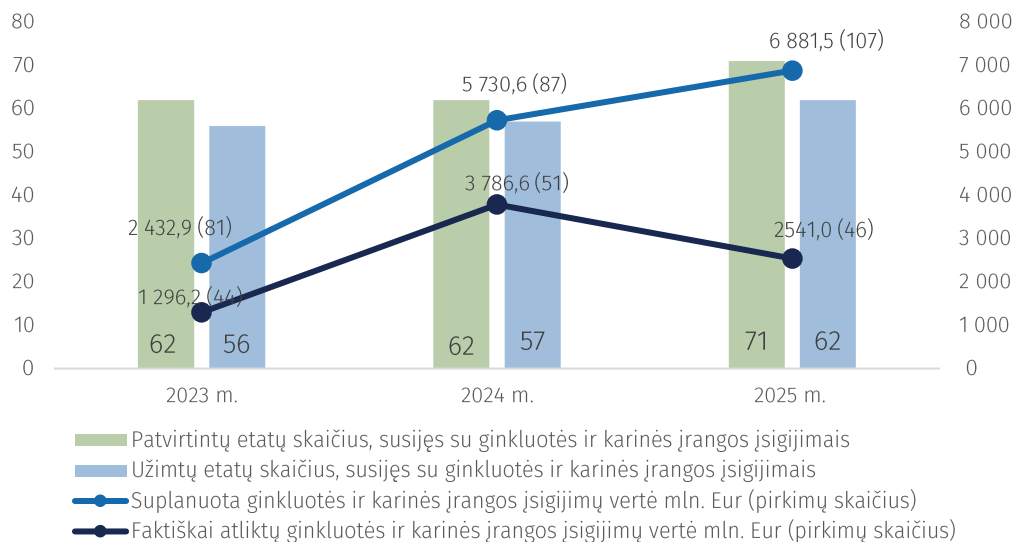
⁵⁵ Ten pat.

dėmesys turi būti skiriamas atskirų, ilgiausiai truncančių atvejų (pvz., 100 dienų ir ilgiau) analizei, kuri leistų identifikuoti labiausiai laikui imlius proceso etapus ir imtis veiksmų dėl efektyvesnio pirkimų proceso.

Neužtikrinami pakankami žmogiškieji ištekliai ir kompetencijų tęstinumas, kad būtų patenkintas augantis ginkluotės įsigijimų poreikis

39. Tinkamam viešųjų pirkimų procesui užtikrinti būtinos specifinės žinios, kompetencijos ir pakankamas kvalifikuotų darbuotojų skaičius. Tačiau KAS susiduria su žmogiškųjų išteklių trūkumu, o didžioji dalis neužimtų pareigybių yra GRA. Pagrindinė priežastis, dėl kurios GRA pareigybės lieka neužimtos, – nerezultatyvios atrankos: nesulaukiama pretendentų arba konkurso metu pretendentai nesurenka reikiamo balų skaičiaus⁵⁶. 2025 m. pabaigoje GRA buvo laisvi 35 etatai, iš jų 20 – struktūriniuose padaliniuose, vykdančiuose įsigijimus⁵⁷.
40. 2023–2025 m. agentūroje patvirtintų etatų skaičius svyravo nuo 187 iki 195. Lyginant kiekvienų metų pabaigos duomenis⁵⁸, per šį laikotarpį patvirtintų etatų skaičius padidėjo tik 8, o užimtų sumažėjo 4 etatais. KAS aprūpinimo įsigijimus vykdė 20 skyrių, iš kurių 10 buvo susiję su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, pastaruosiuose dirbo 46 proc.⁵⁹ visų įsigijimus vykdančių GRA darbuotojų. Nors KAS biudžetas ir suplanuotų pirkimų skaičius per pastaruosius metus augo, dėl darbuotojų trūkumo įvykdomų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičius antrus metus nedidėja (3 pav.).

3 pav. Gynybos resursų agentūros etatų ir įsigijimų vertės kitimas 2023–2025 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

41. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams vykdyti ypač svarbios specifinės žinios ir kompetencijos, reikalingos techninėms specifikacijoms rengti, ginkluotės priėmimo–

⁵⁶ Valstybinio audito 2026-06-16 ataskaita Nr. VAE-3 „2021–2025 m. krašto apsaugos sistemai skirtos lėšos prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti“, 29 psl.

⁵⁷ Gynybos resursų agentūros 2025-12-09 el. paštu pateikta informacija.

⁵⁸ Gynybos resursų agentūros 2025-12-09 el. paštu pateikta informacija.

⁵⁹ 2023 m. GRA iš viso užimtų etatų buvo 164, KAS įsigijimus vykdė 139, o ginkluotės – 65 darbuotojai, 2024 m. atitinkamai iš viso užimtų etatų – 159, KAS įsigijimus vykdė 131, o ginkluotės – 65 darbuotojai. 2025 m. užimtų etatų skaičius nesikeitė, KAS įsigijimus vykdė 131, ginkluotės – 61 darbuotojas.

perdavimo procedūroms ir kitoms susijusioms funkcijoms atlikti. Tokių kompetencijų daugiausia turi karininkai, kurie sudaro apie 20 proc. GRA struktūrinių padalinių, vykdančių ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus, darbuotojų. Šiems darbuotojams (karininkams) taikoma periodinė rotacija, dėl kurios į GRA ne visada paskiriamas kitas karininkas arba paskiriamas neturintis reikiamos kvalifikacijos ir patirties perkamos įrangos srityje. Darbuotojų trūkumas ir periodinė karininkų rotacija lemia tai, kad didėja atotrūkis tarp planuojamų ir įvykdytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičiaus, sudėtingiau užtikrinti įsigijimų ir (arba) projektų tęstinumą bei sklandų jų užbaigimą.

Vykdoma stebėseną neatspindi tikrosios ginkluotės pirkimų padėties ir apsunkina rizikų valdymą

42. Siekiant nustatyti viešųjų pirkimų sistemos stipriąsias ir silpnąsias puses, pasirinkti tinkamas tobulinimo priemones ir priimti strateginius sprendimus viešųjų pirkimų srityje, reikalingas viešųjų pirkimų sistemos vertinimas, rodikliai ir siektinos jų reikšmės, leidžiančios įvertinti viešųjų pirkimų sistemos veiksmingumą ir efektyvumą. Kiekvienas pirkimas yra viešųjų pirkimų sistemos dalis, todėl sistemos tobulinimas, vertinant viešųjų pirkimų efektyvumą, turėtų būti pradedamas nuo pavienių pirkimų ir atskirų pirkimų segmentų, pereinant prie visos viešųjų pirkimų sistemos vertinimo įvairiais lygmenimis ir pjūviais⁶⁰.
43. GRA nuo 2021 m. duomenis apie vykdytus pirkimus kaupia pirkimų valdymo informacinėje sistemoje. KAS viešųjų pirkimų vertinimas ir stebėseną vykdomi vadovaujantis Pirkimų efektyvumo ir skaidrumo vertinimo krašto apsaugos sistemoje metodika⁶¹, kuria vadovaudamasi GRA kasmet teikia KAM įsigijimų politikos grupei informaciją apie praėjusių metų centralizuotai vykdytų pirkimų efektyvumo rodiklius. Analizavome, ar nustatyti rodikliai leidžia stebėti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų efektyvumą, kokia kasmet suplanuotų šių pirkimų dalis yra įvykdoma ir kokia lieka nepradėta, ar jie įvykdomi per nustatytą laiką.
44. Efektyvumo rodikliai skaičiuojami apibendrinant pagal VPAGSSĮ ir VPĮ vykdomų pirkimų duomenis, neatsižvelgiant į ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų specifiškumą. Šio proceso efektyvumas atskirai nėra stebimas, todėl rodiklių duomenys neleidžia identifikuoti tikrosios šių įsigijimų padėties:
 - ✓ GRA audituojamu laikotarpiu siekė kasmet neviršyti 15 proc. neįvykusių visų pirkimų ribos. 2024 ir 2025 m. neįvykusių pirkimų (kai negautas arba atmestas pasiūlymas, nutrauktas pirkimas) dalis sudarė atitinkamai 16,2 ir 16,3 proc. Vertinant ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus, matyti, kad didėjant KAS finansavimo apimtims, dėl pasikeitusių LK GŠ poreikių, GRT nusprendus, kad pirkimų poreikio nebėra, dėl laiku nepateiktų ar reikalavimų neatitiktusių tiekėjų pasiūlymų, per didelės ir perkančiajai organizacijai nepriimtinos kainos, neįvykusių pirkimų dalis yra gerokai didesnė ir per dvejus metus padidėjo beveik 2,5 karto – nuo 24 proc. (18 iš 74) 2023 m. iki 42 proc. (33 iš 78) 2024 m., o 2025 m. pasiekė 59 proc. (60 iš 101) ribą.

⁶⁰ Viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių gairės, prieiga per internetą: [Parengtos viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių gairės - Viešųjų pirkimų tarnyba](#). OECD Public procurement in Lithuania 2024. Increasing Efficiency through Centralisation and Professionalisation, 41 psl., prieiga per internetą: [Public Procurement in Lithuania | OECD](#) (žiūrėta 2026-04-28).

⁶¹ Pirkimų vertinimo ir stebėsenos krašto apsaugos sistemoje metodika, patvirtinta krašto apsaugos ministro 2019-07-12 įsakymu Nr. V-626 (aktuali redakcija 2024 m.), 1–2 p.

- ✓ 2023–2024 m. ne pradėta (neinicijuota) daugiau nei 10 proc. VPP suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų. Dėl neparengtų ORD, negautos informacijos iš Ukrainos, nespėjus parengti inicijavimo dokumentų ar finansavimą perkėlus vėlesniems metams, 2023 m. ne pradėta 16 proc. (12 iš 74), 2024 m. – 22 proc. (17 iš 78), 2025 m. – 9 proc. (9 iš 101) ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų (iš visų suplanuotų šios rūšies pirkimų). Tokių ne pradėtų pirkimų poreikis vertinamas iš naujo rengiant kitų metų pirkimų planus.
 - ✓ Neskelbiamų derybų vykdymas riboja konkurenciją bei skaidrumą ir didina neracionalaus pinigų panaudojimo riziką⁶², todėl GRA siektina tokių pirkimų riba yra 5 proc. Stebimas rodiklis pasiekiamas ir kasmet gerėja – nuo 3,9 iki 2,8 proc. Palyginus 2023–2025 m. ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus, 2023 m. neskelbiamų derybų būdu atlikta 15 proc. (11 iš 74) visų šios rūšies pirkimų, 2024 m. – 17 proc. (13 iš 78) pirkimų. Teigiamą tendenciją stebima 2025 m., kai šis rodiklis sumažėjo iki 7 proc. (7 iš 101).
45. Išanalizavus 21 atsirinktą ginkluotės ir karinės įrangos pirkimą, vykdytą pagal VPAGSSĮ, ir palyginus pagrindinių pirkimo etapų (inicijavimo, paskelbimo, sutarties sudarymo) faktinę trukmę su metodikoje rekomenduojamomis trukmėmis, nustatyta, kad jos viršytos 11 iš 21 (52 proc.) atsirinktų pirkimų. Dėl dokumentų tikslinimo ir ribotų konkursų specifikos užtrunka paraiškų rengimo ir pasirengimo pirkimui etapai. Daugiapakopės sudėtingos procedūros ir gaunamos pretenzijos ilgina pirkimų vykdymą:
- ✓ Rekomenduojama *paraiškos rengimo* trukmė yra 30 k. d. Atsirinktų pirkimų atveju ji svyravo nuo 2 iki 84 k. d. (vidutinė – 13,9 k. d.), 19-oje pirkimų 30 k. d. terminas neviršytas, o 2-uose viršytas, nes inicijavimo veiksmai, atsižvelgiant į pateiktas pastabas, užtruko dėl poreikio keisti viešojo pirkimo planą, techninę specifikaciją ir tikslinti paraiškos informaciją.
 - ✓ *Pasirengimo pirkimui* trukmė (nuo paraiškos patvirtinimo iki pirkimo pradžios) – 30 k. d., atsirinktiems pirkimams ji buvo nuo 7 iki 65 k. d. (vidutinė – 25,8 k. d.), t. y. viršyta 7-iose pirkimuose. Ilgiausiai (40–65 k. d.) truko pasirengimas tarptautiniams pirkimams, vykdytiems riboto konkurso būdu. Tai lėmė procedūros sudėtingumas, nes pirkimas atliekamas dviem etapais: pirmajame tikrinama kandidatų kvalifikacija, o antrajame vertinami ir lyginami pakviestų dalyvių pasiūlymai.
 - ✓ *Supaprastinto pirkimo* (be nacionalinio saugumo reikalavimų) trukmė – iki 90 k. d., tačiau atsirinkto pirkimo atveju ji buvo 184 k. d. ir viršijo rekomenduojamą daugiau nei dvigubai; vykdymas užsitęsė VPT laikinai sustabdžius sutarties sudarymo procedūrą ir atlikus dalinį pirkimo būdo vertinimą. Atsirinktų 2 supaprastintų pirkimų, kuriems taikomi su nacionaliniu saugumu susiję reikalavimai, vykdymo trukmė buvo tarp 70 ir 144 k. d. ir neviršijo tokiems pirkimams nustatytos 150 k. d. rekomenduojamos trukmės.
 - ✓ *Tarptautinio pirkimo* (be nacionalinio saugumo reikalavimų) trukmė pagal VPĮ – iki 120 k. d., o pagal VPAGSSĮ – iki 180 k. d., tuo tarpu pirkimams su nacionalinio saugumo reikalavimais – iki 240 k. d.; atsirinkto VPĮ pirkimo dalių trukmė svyravo nuo 161 iki 199 k. d. (vidutinė – 181,3 k. d.) dėl pretenzijų nagrinėjimo bei sutarčių derinimo, 13 VPAGSSĮ pirkimų (be saugumo reikalavimų) trukmė svyravo nuo 7 iki 488 k. d., rekomenduojama trukmė viršyta 4 iš 13 (31 proc.), o 4 pirkimų (su saugumo

⁶² Pirkimų vertinimo ir stebėsenos krašto apsaugos sistemoje metodika, patvirtinta krašto apsaugos ministro 2019-07-12 įsakymu Nr. V-626, 14 p.

reikalavimais) trukmė buvo nuo 34 iki 349 k.d. (vidutinė – 150,3 k.d.). Rekomenduojama trukmė viršyta 1 pirkime, ilgiausiai procedūroms užtrunkant dėl sudėtingesnio riboto konkurso pirkimo būdo vykdymo.

46. Apie 50 proc. ginkluotės ir karinės įrangos perkama pritaikius VPAGSSĮ nustatytas išimtis, tačiau apskaičiuojant metodikoje numatytus rodiklius, pirkimų, vykdomų pagal įstatyme nustatytas išimtis, duomenys neįtraukiami ir šių pirkimų efektyvumo stebėseną nevykdoma. Stebimas šių pirkimų vertės ir skaičiaus pokytis, vidutinis pirkimo pasiūlymų skaičius (centralizuotiems pirkimams, vykdomiems konkurencingais pirkimo būdais). GRA nuomone⁶³, papildomų rodiklių jiems nustatyti netikslinga, nes šie pirkimai vykdomi pagal tarptautinės organizacijos ar kitos valstybės valdymo institucijos nustatytas vidines procedūras ar taisykles, kurioms GRA negali daryti įtakos. Auditorių vertinimu, tikslinga stebėti pirkimų pagal išimtis efektyvumo rodiklius net ir tais atvejais, kai jie vykdomi pagal kitų šalių ir organizacijų taisykles, nes dalis procedūrų atliekama GRA ir jos turi būti vertinamos. Be to, viso proceso stebėjimas svarbus siekiant tiksliau prognozuoti pirkimų procedūrų pabaigą ir sutarties vykdymo sąlygas.
47. Išanalizavus 10-ies atrinktų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, vykdytų pagal VPAGSSĮ išimtis, trukmę ir ją palyginus su pirkimais, atliktais pagal įstatymo reikalavimus, matyti, kad vidutinė pirkimo paraiškų rengimo trukmė identiška (13–14 k. d.), išskyrus vieną atvejį, kai paraiškos derinimas užtruko iki 41 k. d., o dėl išimčių taikymo specifikos pasirengimo pirkimui etapas buvo trumpesnis (4 lentelė).

4 lentelė. Atsirinktų 2023–2025 m. vykdytų pirkimų pagal VPAGSSĮ reikalavimus ir išimtis vykdymo trukmės (k. d.) palyginimas

Pirkimo etapas, rekomenduojama trukmė	Vidutinė pirkimų trukmė		Skirtumas	GRA apskaičiuota vidutinė trukmė	Komentarai
	pagal VPAGSSĮ	pagal išimtis ⁶⁴			
Pirkimo rengimas (iki 30 k. d.)	13,9	13,2	-0,7	Neskaiciuoja	Vidutinė paraiškų rengimo trukmė abiem atvejais panaši dėl identiškos derinimo apimties. Identifikuotas atvejis, kai procesas užsitęsė (41 k. d.) dėl vidinių priežasčių – strateginis GRG sprendimas buvo priimtas paraiškos derinimo metu, nors turėjo būti pateiktas kartu su ja.
Pasirengimas pirkimui (iki 30 k. d.)	25,8	10,7	-15,1	Vidutinė trukmė skaičiuojama tik viršijus 30 k. d.	Pasirengimas pirkimams pagal išimtis trunka vidutiniškai 15 k. d. trumpiau, nes perkant per užsienio vyriausybes ar agentūras nėra didelės apimties pirkimo sąlygų rengimo ir tvirtinimo procedūrų poreikio.
Supaprastintas pirkimas su nacionalinio saugumo reikalavimais (iki 150 k. d.)	107	173	+66	2023 m. – 172 k. d. 2024 m. – 121 k. d. 2025 m. – 103 k. d.	Vieno analizuoto supaprastinto pirkimo pagal išimtį trukmė buvo 66 k. d. ilgesnė už vidutinę tokio pobūdžio pirkimų trukmę, vykdytą pagal VPAGSSĮ reikalavimus. Priežastis – teko ilgai laukti pasiūlymo ir reikiamų dokumentų pateikimo iš kitos šalies vyriausybės.
Tarptautinis pirkimas be nacionalinio saugumo reikalavimų	176,9	71,5	-105,4	Skaičiuojama visiems tarptautiniams	Tarptautiniai pirkimai pagal išimtis vykdomi sparčiau: be nacionalinio saugumo reikalavimų jie truko

⁶³ Gynybos resursų agentūros 2026-03-23 ir 2026-04-25 el. paštu pateikta informacija.

⁶⁴ Pirkimų, vykdomų pagal įstatymų išimtis, procesas skiriasi nuo reglamentuotų pirkimų, todėl audito metu atsirinktų pavyzdžių trukmę analizavome pirkimo procedūrų pradžiai priskirdami raštą ar kitą dokumentą, auditorių nuomone, geriausiai atitinkantį proceso pradžią. Jų etapų trukmė lyginta su pirkimais, atliktais pagal VPAGSSĮ ir VPĮ reikalavimus.

Pirkimo etapas, rekomenduojama trukmė	Vidutinė pirkimų trukmė		Skirtumas	GRA apskaičiuota vidutinė trukmė	Komentarai
	pagal VPAGSSJ	pagal išimtis ⁶⁴			
(iki 180 k. d.)					pirkimams kartu vidutiniškai 105,4 k. d., o su jais – 13,5
Tarptautinis pirkimas su nacionalinio saugumo reikalavimais (iki 240 k. d.)	150,3	136,8	-13,5	(pagal VPAGSSJ ir VPJ): 2023 m. – 128 k. d. 2024 m. – 122 k. d. 2025 m. – 110 k. d.	k. d. trumpiau nei standartinės procedūros. Pagrindinė operatyvumo priežastis – prisijungimas prie kitų šalių vyriausybės ar agentūrų projektų. Visgi identifiukuota išorinė rizika: vienas pirkimas užsitęsė 301 k. d. dėl vėlavusio užsienio partnerio pasiūlymo (kitų išimtinų pirkimų trukmė svyravo nuo 10 iki 177 k. d.).

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

48. Atlikta pirkimų trukmės analizė leidžia daryti išvadą, kad pirkimų vykdymas pagal įstatymų išimtis paprastai užtikrina greitesnį pirkimo proceso įgyvendinimą, tačiau pasiektas operatyvumas yra susijęs su didesne priklausomybe nuo išorinių partnerių bei mažesnėmis galimybėmis kontroliuoti atskirų procedūrų terminus.
49. GRA centralizuotų pirkimų stebėsenos rodiklių rezultatus pagal minėtos metodikos reikalavimus teikia KAM Įsigijimų politikos grupei (iki vasario 15 d.). Nustatėme atvejų, kai metodikoje nustatyti rodikliai buvo matuojami netinkamai arba pateikti netiksliai:
- ✓ Rodiklių pavadinimai metodikoje tinkamai neatskleidžia šių rodiklių turinio, kas būtent jais matuojama, pvz., rodiklio pavadinimas „pirkimo procedūros pabaiga“, „pirkimo procedūrų pabaiga“, nors pagal GRA teikiamas ataskaitas faktiškai matuojama pirkimų, kurių trukmė viršijo (arba neviršijo) nustatytą atitinkamiems pirkimams rekomenduojamą trukmę, dalis.
 - ✓ VPT rekomenduoja⁶⁵ nustatyti atskirų pirkimų ar tam tikrų jų etapų vertinimo rodiklius ir rodiklius, skirtus atitinkamiems aspektams įvertinti organizacijos mastu. Metodikoje 7 iš 17 pirkimų aspektų (pirkimo paraiškos rengimo trukmė, nutrauktų pirkimų, pirkimų, kai negauta pasiūlymų, kai atmestos visos paraiškos arba kai gautas tik vienas tinkamas pasiūlymas, dalis, pirkimų neskelbiamų derybų būdu dalis, pagrįstų pretenzijų dalis⁶⁶) vertinama tik organizacijos lygmeniu, nenustatant rodiklių, pagal kuriuos tie aspektai pirmiausia būtų stebimi kiekvieno atskiro pirkimo lygmeniu. Likusiems 10 iš 17 pirkimo aspektų⁶⁷ dėl pirkimo ar jo etapų trukmės, suplanuotų pinigų atitikties pasiūlymo kainai, ministerija yra nustačiusi rodiklius ir vertina tik atskirų pirkimų lygmeniu, bet jie nematuojami ir neapibrėžta, kaip PO už juos turi atsiskaityti ministerijai visos organizacijos lygmeniu. Pavyzdžiui, rodiklis „pirkimo paraiškos rengimo trukmė“ skaičiuojamas organizacijos mastu, t. y. vertinama, kokia dalis pirkimo paraiškų viršijo rekomenduojamą 30 k. d. trukmę, neapibrėžiant pirkimo paraiškos rengimo trukmės rodiklio kiekvienam atskiram pirkimui. Tuo tarpu analogiški rodikliai dėl pasirengimo pirkimui ar pirkimo vykdymo trukmės nustatyti

⁶⁵ Viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių gairės, prieiga per internetą: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/vp_vertinimo_gaires.pdf (žiūrėta 2026-04-27).

⁶⁶ Pirkimų vertinimo ir stebėsenos krašto apsaugos sistemoje metodika, patvirtinta krašto apsaugos ministro 2019-07-12 įsakymu Nr. V-626 (krašto apsaugos ministro 2024-11-22 įsakymo Nr. V-1124 redakcija), 12.1, 13.1–13.3, 14–16 p.

⁶⁷ Pirkimų vertinimo ir stebėsenos krašto apsaugos sistemoje metodikos, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2019-07-12 įsakymu Nr. V-626 (krašto apsaugos ministro 2024-11-22 įsakymo Nr. V-1124 redakcija), 12.2, 12.3 ir 17 p. numatyti rodikliai: pasirengimo pirkimui trukmė, tarptautinių pirkimų, vykdomų pagal VPJ arba VPAGSSJ (taikant arba netaikant su nacionaliniu saugumu susijusius reikalavimus) vykdymo trukmė, supaprastintų pirkimų (taikant arba netaikant su nacionaliniu saugumu susijusius reikalavimus) vykdymo trukmė, pirkimų, susijusių su įslaptinta informacija, mažos vertės pirkimų vykdymo trukmė, suplanuotų pirkimo lėšų atitiktis pasiūlymo kainai.

vertinant tik atskirus pirkimus, bet nėra patvirtintų rodiklių, pagal kuriuos būtų atsiskaityta už minėtus vertinimo aspektus organizacijos lygmeniu.

- ✓ Metodikoje nesant nustatytų reikalavimų, kaip turėtų būti atsiskaitoma už visus stebimus pirkimų rodiklius organizacijos mastu, GRA, teikdama informaciją ministerijai, apjungia kelis tarptautinių pirkimų vykdymo vertinimo rodiklius, kuriems metodikoje yra nustatytos skirtingos rekomenduojamos pirkimų trukmės reikšmės (nuo 120 iki 240 k. d.). Atsiskaitydama GRA visiems jiems apskaičiuoja vieną vidutinę vykdymo trukmę, pavyzdžiui, atsiskaitydama už 2025 m., GRA nurodė, kad vidutinė tarptautinio pirkimo trukmė yra 110 k. d., o bendrai rekomenduojamos pirkimo vykdymo trukmės neatitiko 31,8 proc. pirkimų. Neatsiskaitant už kiekvieną atskirą pirkimo rodiklį, nėra aišku, ar rekomenduojamos trukmės įvykdymas geresnis pirkimuose, vykdomuose pagal VPĮ ar VPAGSSJ, ar tuose, kai taikomi ar netaikomi su nacionaliniu saugumu susiję reikalavimai. Tokiu būdu neatskleidžiama, kokiuose pirkimuose situacija geresnė, o kokiuose – blogesnė ir reikia priimti sprendimus dėl jų proceso tobulinimo ar efektyvesnio vykdymo.
- ✓ Rodiklio „suplanuotų pirkimo lėšų atitiktis pasiūlymo kainai“ apskaičiavimo formulė yra netiksli, nes, pvz., laimėjusiam tiekėjui pasiūlius dvigubai mažesnę kainą nei planuota, rodiklio reikšmė pagal nurodytą formulę gaunama 100 proc., t. y. viršijanti iki 25 proc. siektiną ribą. Į rodiklio skaičiavimą įtraukiama tiekėjo, kurio pasiūlymas pripažintas atitinkančiu techninės specifikacijos reikalavimus ir yra ekonomiškai naudingiausias, pasiūlymo vertė, o ne sudarytų (arba įvykdytų) sutarčių vertė. VPT rekomenduoja⁶⁸ stebėti visų vykdytų pirkimų planuojamos vertės ir faktiškai įvykdytos sutarties vertės skirtumo dalių nuo planuojamos pirkimo vertės vidurkį. Metodikoje nenumačius, kaip pagal šį rodiklį GRA turi atsiskaityti už visus vykdytus pirkimus, 2025 m. ataskaitoje ji pateikia bendrą pasiūlymų vertę, kurią lygina su suplanuota bendra pirkimų verte, ir rodiklio neskaičiuoja.

50. Neišskiriant atskirų vertinimo rodiklių ginkluotės ir karinės įrangos pirkimams, nevertinant pirkimų pagal išimtis proceso efektyvumo, neidentifikuojama tikroji ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų proceso padėtis ir pažanga, ilgiausiai truncančių etapų priežastys bei prarandama galimybė, remiantis palyginama, periodine informacija, priimti sprendimus dėl efektyvesnio proceso organizavimo tiek ginkluotės ir karinės įrangos, tiek ir kituose krašto apsaugos sistemoje vykdomuose pirkimuose. Neatskleidus, kas turėtų būti matuojama atskirų pirkimų atvejais (vertinant trukmės, konkurencingumo, efektyvumo ar kitus aspektus), o kas – visos organizacijos mastu, prarandama galimybė užtikrinti vienodu principu apskaičiuojamus rodiklius sistemos viduje ir priimti pagrįstus sprendimus dėl reikšmingų strateginių didelės vertės įsigijimų efektyvumo.

Nėra ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo procedūrų, pritaiktų mobilizacijos ir karo padėties sąlygoms

51. Mobilizacija, karo ar nepaprastoji padėtis savaime nepanaikina VPĮ ir VPAGSSJ nuostatų taikymo. Nors PO suteikiama galimybė taikyti supaprastintas ar pagreitintas procedūras, nutraukti pirkimus ar keisti sutartis dėl nacionalinio saugumo interesų ar ekstremalių aplinkybių (pvz., kai tiekėjas susijęs su draudžiamomis valstybėmis ar teritorijomis), PO

⁶⁸ Viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių gairės, patvirtintos VPT.

neatleidžiama nuo pareigos vadovautis įstatymuose nustatytais principais ir procedūromis.

52. Nustatėme, kad GRA veiksmai ir už pirkimus atsakingų asmenų funkcijos, paskelbus mobilizaciją, įvedus karo padėtį, numatyti KAM ir jai pavaldžių įstaigų (išskyrus Lietuvos kariuomenę) rengiamame mobilizacijos plane. Tačiau nenustatytas detalus ginkluotės bei karinės įrangos įsigijimų organizavimo ir vykdymo mechanizmas, užtikrinantis labiau supaprastintus procesus, greitesnį įsigijimą, atsakomybes bei sprendimų priėmimo tvarką mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atvejais. Vienintelis VPAGSSJ⁶⁹ numatytas palengvinimas, susietas su mobilizacijos, karo ir nepaprastosios padėties atveju: esant Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos ar informacinės sistemos „E. sąskaita“ pažeidimams, dėl kurių PO ir tiekėjas negali bendrauti ir keisti informacija, atliekant pirkimus, leidžiama naudotis kitomis reikalavimus atitinkančiomis elektroninėmis priemonėmis, o vykdant pirkimo sutartis, sąskaitas faktūras teikti ne elektroninėmis priemonėmis.
53. „Vyčio skliauto 2025“ pratybų metu KAM už viešųjų pirkimų planavimą ir vykdymą atsakingi padaliniai ir ministerijai pavaldžios įstaigos taip pat identifikavo⁷⁰ paprastesnių pirkimų procedūrų poreikį, kurios leistų operatyviai įsigyti reikiamų prekių, paslaugų ir darbų nepaprastosios padėties, mobilizacijos ar karo metu. Tokią situaciją lemia tai, kad palengvinimų ar išimčių iš įprastinių procedūrų mobilizacijos, karo padėties ar nepaprastosios padėties atveju nenumato direktyvos⁷¹, reglamentuojančios viešuosius pirkimus, viršijančius tarptautinės pirkimo vertės ribą. Tačiau pirkimų, nesiekiančių tarptautinės vertės ribos, atveju visoms institucijoms ir (ar) įstaigoms, atliekančioms pirkimus pagal VPAGSSJ, galėtų būti patvirtinta viena tvarka⁷².
54. Teisės aktuose nenustačius ir neapibrėžus operatyvesnio įsigijimų organizavimo bei vykdymo mechanizmo, apimančio supaprastintus procesus, aiškius terminus, atsakomybes ir sprendimų priėmimo tvarką mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atvejais, nesudaromos pakankamos prielaidos, kad būtų užtikrintas laiku atliekamas ir operatyvus pirkimų vykdymas, taikant greitesnes bei lankstesnes procedūras nei taikos metu.

Pokyčiai audito metu

55. KAM 2026 m. teikė siūlymus⁷³ EIMIN ir Europos Komisijai mobilizacijos ir (ar) karo atvejams viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti supaprastintas pirkimo procedūras, išimtis ar sukurti prielaidas joms atsirasti kituose teisės aktuose:
 - ✓ EIMIN nurodė, kad būtina įvertinti tikėtinas mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties realijas, kai institucijoms ir (ar) įstaigoms gali būti paskirtos su tuo susijusios specialios užduotys, pirkimus gali tekti vykdyti esant ribotai tam tikrų pirkimo objektų pasiūlai ir (ar) gali neveikti jokios elektroninės priemonės. Todėl pateikė siūlymą

⁶⁹ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas 12 str. 12 d.

⁷⁰ Krašto apsaugos ministerijos 2026-03-18 el. paštu pateikta informacija.

⁷¹ Europos Parlamento ir Tarybos 2009-07-13 direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos 2014-02-26 direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB.

⁷² Krašto apsaugos ministerijos 2026-05-05 el. paštu pateikta informacija.

⁷³ Krašto apsaugos ministerijos 2026-03-18 el. paštu pateikta informacija dėl 2026-01-26 kreipimosi į EK, 2026-07-14 el. paštu pateikta informacija.

papildyti VPĮ nuostatas išimtimi, skirta pirkimams mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atveju, nustatant, kad tokių pirkimų procedūrų vykdymas bus reglamentuotas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame tvarkos apraše.

- ✓ EK KAM nurodė, kad tikslinga numatyti Direktyvos taikymo išimtį dėl elektroninių ryšio priemonių naudojimo esant ypatingoms sąlygoms – viešųjų pirkimų teisinė sistema turi tinkamai atsižvelgti į galimo karo sąlygas, įskaitant galimą ryšio kanalų sutrikimą / neveikimą, civilinės infrastruktūros pažeidžiamumą karinių ar hibridinių atakų metu, taip pat būtinybę vykdyti pirkimus operatyviai, atsižvelgiant į tuo metu rinkoje esančią pasiūlą.
- ✓ EIMIN 2026-04-21 Vyriausybei pateikė svarstyti Viešųjų pirkimų, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo bei Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo pakeitimų projektus, kuriais siekiama mažinti administracinę naštą, paprastinti ir spartinti viešųjų pirkimų procedūras, gerinti tiekėjų dalyvavimo galimybes bei suderinti teisinį reguliavimą su Europos Sąjungos teise ir teismų praktika. Ministerija nurodo⁷⁴, kad siūlomi įstatymų pakeitimai sudarytų sąlygas mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atvejais pirkimus vykdyti paprasčiau ir operatyviau.
- ✓ KAM 2026-07-10 EIMIN ir Vyriausybei teikė siūlymus dėl VPAGSSĮ 1 str. 5 d. ir 19 str. 4 d. 4 p. pakeitimų, kurie praplėstų galimybes, kilus nacionalinio saugumo grėsmėms, taikyti skubą įsigyjant konkrečias prekes, paslaugas ar darbus, o sprendimus dėl įsigijimų galėtų priimti ministras pagal jam pavestą valdymo sritį.

2.2. Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose tobulintinas išimčių taikymas

56. Kiekviena valstybė narė gali imtis būtinų priemonių, susijusių su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba, gyvybiniais saugumo interesams apsaugoti. Taikomos viešųjų pirkimų įstatymų išimtys turėtų būti iš anksto apibrėžtos, ribotos apimtys ir taikomos tik pakankamai jas pagrindus bei užtikrinus sustiprintą priežiūrą dėl padidėjusios korupcijos rizikos⁷⁵. Siekiant didesnio skaidrumo, nuoseklumo ir mažesnės klaidų rizikos, rekomenduojama kuo plačiau taikyti standartizuotas viešųjų pirkimų procedūras⁷⁶. Nacionalinio saugumo interesai savaime nesuteikia absoliučios diskrecijos netaikyti viešųjų pirkimų reikalavimų, todėl kiekvienas sprendimas dėl išimties taikymo turi būti pagrįstas objektyviais įrodymais ir neviršyti to, kas būtina esminių valstybės saugumo interesų apsaugai užtikrinti⁷⁷.
57. Ginkluotė ir karinė įranga perkama vadovaujantis VPAGSSĮ ir KAS pirkimų tvarkos apraše nustatytais sprendimų dėl išimčių taikymo priėmimo taisyklėmis, kurios apibrėžia sprendimų dėl išimčių taikymo pagrįstumą, sprendimų priėmimo tvarką, kontrolę ir

⁷⁴ Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2026-05-28 el. paštu pateikta informacija.

⁷⁵ Implementing the OECD Recommendation on Public Procurement in OECD and Partner Countries 2020–2024 Report, 23 psl., prieiga per internetą: [Full Report: Implementing the OECD Recommendation on Public Procurement in OECD and Partner Countries | OECD](#), žiūrėta 2026-02-06.

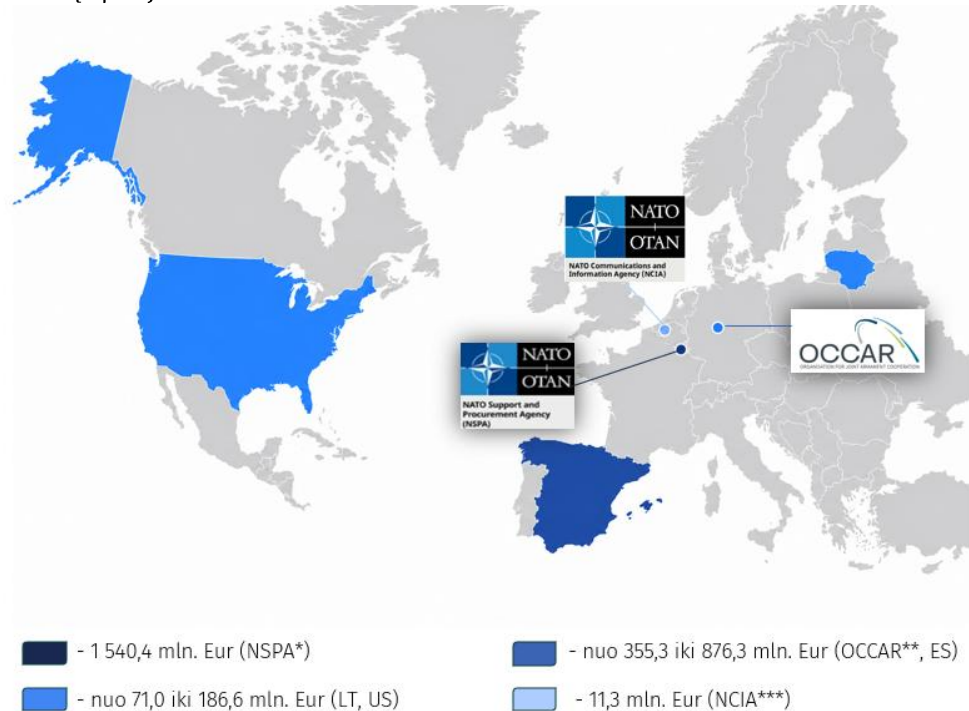
⁷⁶ Implementing the OECD Recommendation on Public Procurement in OECD and Partner Countries 2020–2024 Report, 23 psl., prieiga per internetą: [Full Report: Implementing the OECD Recommendation on Public Procurement in OECD and Partner Countries | OECD](#), 18–20 psl. (žiūrėta 2026-02-06).

⁷⁷ Viešųjų pirkimų įstatymo komentaras, prieiga per internetą: [* 12 straipsnis. Pirkimų, apimančių gynybos ir saugumo aspektus, ypatumai – Viešųjų pirkimų tarnyba](#) (žiūrėta 2026-02-09).

priežiūrą. Vertinome, ar atrinktuose pirkimuose išimčių taikymo būtinybė buvo pagrįsta, ar procedūros buvo standartizuotos, ar vertintos galimos alternatyvos, operatyvumas ir kainos pagrįstumas, taip pat ar pirkimo objektai atitiko LK poreikius ir ar pirkimų metu buvo taikytos nustatytos kontrolės procedūros.

58. Sutartys taikant išimtis 2023–2025 m. sudarytos su Lietuvos, užsienio tiekėjais ir tarptautinėmis organizacijomis OCCAR, NSPA, NCIA (4 pav.).

4 pav. Šalys ir tarptautinės organizacijos, su kuriomis sudarytos sutartys taikant išimtis, ir sudarytų sutarčių apimtys

*NATO paramos ir pirkimų agentūra (angl. NATO Support and Procurement Agency).

**Bendroji ginkluotės bendradarbiavimo organizacija (angl. Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement)

***NATO ryšių ir informacijos agentūra (angl. NATO Communications and Information Agency)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

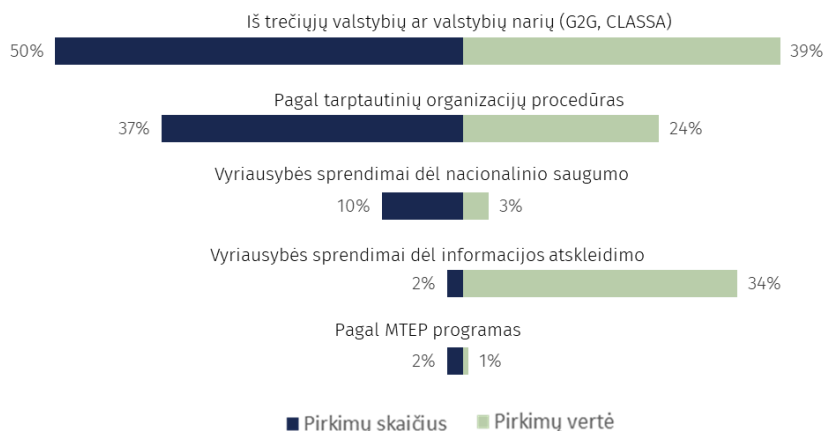
59. KAM nuomone, atsižvelgiant į sparčią technologinę pažangą pastaraisiais metais, naujausios ir karo tendencijas atitinkančios įrangos įsigijimas įprastais, įstatyme numatytais būdais gali būti neįmanomas. Situaciją rinkoje apsunkina ir tai, kad padidėjus karinės įrangos paklausai ir kitose NATO šalyse, gamybos pajėgumai Europoje, JAV bei kitose šalyse atsilieka, todėl pasiūla neatitinka paklausos. Be to, PO neretai turi remtis ne viešųjų pirkimų būdais ir procesais, o tarpvalstybiniais susitarimais ar kitų organizacijų nustatytais taisyklėmis ir procesais.⁷⁸
60. VPAGSSĮ⁷⁹ numatyta 13 išimčių atvejų, leidžiančių pirkimus vykdyti netaikant šio įstatymo nuostatų. 2023–2025 m. pirkdama ginkluotę ir karinę įrangą, GRA pasinaudojo 5 (iš 13) išimtimis ir netaikydama viešųjų pirkimų reikalavimų sudarė 62 sutartis, kurių bendra vertė 3 396,5 mln. Eur. Tai sudarė 48 proc. (62 iš 129) visų sudarytų ginkluotės ir karinės

⁷⁸ Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštu Nr. 12-01-2296 pateikta informacija.

⁷⁹ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E838D0C06065/asr> (žiūrėta 2025-11-20).

įrangos įsigijimo sutarčių skaičiaus ir 40 proc. (3 396,5 iš 8 653,2 mln. Eur) sutarčių vertės. Dažniausiai ginkluotė ir karinė įranga piršta iš trečiųjų valstybių ar valstybių narių (5 pav.).

5 pav. 2023–2025 m. ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų taikant išimtis struktūra

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

Tikrinimui pasirinkta 10 ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, kurių bendra vertė – 1 409 mln. Eur, iš jų 5 – G2G pirkimai, 3 – LRV nutarimu, 2 – per tarptautines organizacijas (9 priedas).

61. Sprendimus dėl išimčių taikymo, kai jos susijusios su esminių valstybės saugumo interesų apsauga, įvertinusi KAM pateiktą pagrindimą, priima Vyriausybė⁸⁰. Toks sprendimas turi būti pagrįstas įrodymais, kad konkretų ginkluotės, karinės įrangos, paslaugų ar darbų įsigijimą neišvengiamai būtina vykdyti netaikant įprastų VPAGSSJ procedūrų ir kad valstybės saugumo interesų nebūtų galima užtikrinti taikant standartines konkurencingas procedūras. Visais kitais atvejais sprendimus dėl išimčių taikymo priima GRA vadovas⁸¹ arba jo įgaliotas asmuo. Įvertinę 10 pasirinktų pirkimų pagal išimtis vykdymą nustatėme, kad 3 iš 10 atvejų sprendimą dėl išimties taikymo priėmė Vyriausybė, 2 – GKTG, 5 atvejais, vykdant G2G pirkimus iš JAV vyriausybės, sprendimus priėmė GRA direktorius. Visi 10 pasirinktų pirkimų atitiko įstatyme numatytus išimčių atvejus, tačiau teikiame papildomus savo vertinimus dėl:

- ✓ *Vyriausybės sprendimų taikyti išimtis:* 1 (iš 3) tokių sprendimų grįstas šalies poreikiu turėti šaudmenų gamyklą Lietuvoje, o pirkimas (vertė <...>) buvo vykdomas derybinėmis šalies pozicijoms sustiprinti. Kitais dviem atvejais išimties taikymas grįstas Vyriausybės nutarimais⁸², kuriais, argumentuojant siekiu apsaugoti esminius (gyvybinius) šalies nacionalinio saugumo interesus, leidžiama netaikyti VPAGSSJ ir įsigyti įvairių rūšių bepiločius orlaivius iš Lietuvos teritorijoje gaminančių arba surenkančių ūkio subjektų (pirkimų vertė <...>).

Vienu iš šių nutarimų⁸³ GRA, netaikant VPAGSSJ, iš konkrečių gamintojų leista įsigyti antidronų, optinių stebėjimo įrenginių ir lazerinių taikinio žymeklių. Šie pirkimai skirti aprūpinti Ukrainos kariuomenę Lietuvoje pagaminta karine įranga, kartu skatinti

⁸⁰ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 1 str. 5 d. ir 3 str. 1 d. 4 p.

⁸¹ Dėl Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 3 str. nustatytų išimčių (išskyrus 3 str. 1 d. 4 p.) paprastai sprendžia pirkimo vykdytojas (PO). Pirkimų subjektai turi savarankišką kompetenciją organizuoti ir kvalifikuoti pirkimus.

⁸² Vyriausybės 2024-06-19 nutarimas Nr. 515 ir 2025-06-04 nutarimas Nr. 384.

⁸³ Vyriausybės 2025-06-04 nutarimas Nr. 384.

šalies gamintojų techninių pajėgumų plėtrą ir sudaryti prielaidas LK iki 2027 m. pasiekti operacinį bepiločių orlaivių pajėgumą⁸⁴. GRA rengtame šio Vyriausybės nutarimo pagrindime nurodomi ne tik konkretūs gamintojai, bet ir jų gaminamų antidronų, optinių stebėjimo įrenginių bei lazerinių taikinio žymeklių modeliai ir suma, iki kurios būtų perkama iš konkretaus gamintojo (pavyzdys). Toks poreikis grįstas tuo, kad Ukrainos kariuomenei ši įranga tiekta anksčiau ir sėkmingai panaudota karo lauke bei visiškai atitinka Ukrainos kariuomenės poreikį. Nei Ukrainos poreikyje, nei GRA pagrindime nenurodoma techninė reikiamos įrangos specifikacija, pagal kurią būtų galimybė pagrįstai įsitikinti alternatyvų rinkoje nebuvimu ar skatinti daugiau potencialių Lietuvos gamintojų plėsti gamybą šalies nacionalinio saugumo interesams svarbioje srityje.

Karinės įrangos, jos gamintojų ir įsigijimo sumų pavyzdys

<...>

Konkreto tiekėjo ar gamintojo nurodymas Vyriausybės nutarime laikytinas itin ribojančia ir išimtinė priemone, kuri gali būti pateisinama tik tuo atveju, kai egzistuoja objektyvus technologinis ar saugumo pagrindimas, nėra jokių alternatyvių sprendimų, šios aplinkybės yra išsamiai ir aiškiai pagrįstos. Nepakankamai pagrįstas tokio pobūdžio sprendimas kelia riziką pažeisti proporcingumo ir nediskriminavimo principus, netinkamai taikyti SESV 346 str. bei sukelti teisinės pasekmes (ginčus). Vyriausybė nutarimą priėmė išskirtinai atsižvelgdama į Ukrainos poreikius, sukoncentruotus į gamintoją ir modelį, bet ne į techninę karinės įrangos specifikaciją, todėl *know-how* koncentruojama kelių gamintojų rankose, neužtikrinama didesnė plėtra ir rizikos išskaidymas, įtraukiant daugiau šalies įmonių.

- ✓ *GKTG sprendimų taikyti išimtis*: 2 pirkimų metu sprendimus dėl PKM „VILKAS“ vairavimo ir kolektyvinio rengimo simuliacinių sistemų ir papildomų treniruoklių įsigijimo (pirkimų vertė <...>) taikant išimtis priėmė GKTG, o GRA direktorius tokiam pirkimo būdui pritarė tvirtindamas viešųjų pirkimų planą⁸⁵. Pirkimai vykdyti per tarptautinę organizaciją (OCCAR). Pagal KAM tvarką⁸⁶ sprendimą pirkti per tarptautines organizacijas priima GRA vadovas arba jo įgaliotas asmuo, o GKTG yra patariamoji institucija, teikianti siūlymus ir rekomendacijas⁸⁷, todėl, auditorių vertinimu, jos priimti sprendimai negali pakeisti teisės aktuose nustatytos perkančiosios organizacijos vadovo atsakomybės.

62. Kai pirkimui netaikomi VPAGSSJ reikalavimai ir teisės aktuose nėra nustatytų tokių pirkimų organizavimo procedūrų, sprendimus dėl pirkimo organizavimo priima PO vadovas. Jis įsakymu nustato atsakingų institucijų, padalinių ar asmenų funkcijas, atsakomybę, specialiąsias pirkimo procedūras ir, atsižvelgdamas į pirkimo specifiką, gali nuspręsti netaikyti nuostatų dėl pirkimo komisijos sudarymo, pirkimų organizatoriaus skyrimo bei jų veiklos ir sprendimų priėmimo tvarkos⁸⁸. KAM nurodo⁸⁹, kad nėra galimybių standartizuoti pirkimo procedūrų vykdymo ir taikytinų reikalavimų, kai pirkimai vykdomi

⁸⁴ Iki 2027 m. Lietuvos kariuomenėje pasiekti operacinį bepiločių orlaivių pajėgumą nuspręsta 2024-03-25 VGT nutarime.

⁸⁵ Gynybos resursų agentūros 2026-04-03 el. paštu pateikta informacija.

⁸⁶ Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo 36 p.

⁸⁷ Krašto apsaugos sistemos ginkluotės ir karinės technikos grupės darbo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-03-12 įsakymu Nr. V-253.

⁸⁸ Krašto apsaugos ministro 2019-06-18 įsakymu Nr. V-560 patvirtintas Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas, 39 p.

⁸⁹ Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštu Nr. 12-01-2296 pateikta informacija.

pagal VPAGSSJ 3 str. numatytas išimtis, nes reikalavimus reglamentuoja kitos šalies institucijų, tarptautinių organizacijų ar agentūrų nustatytos taisyklės ir procedūros (pavyzdys).

Krašto apsaugos ministerijos pateikti pavyzdžiai, kai pirkimą reglamentuoja kitos šalies institucijų, tarptautinių organizacijų ar agentūrų nustatytos taisyklės ir procedūros

Vykdamas pirkimus pagal VPAGSSJ 3 str. 1. d. 3 p. (pvz., NSPA, OCCAR), Lietuva pateikia savo poreikius, o tolesnes procedūras jau vykdo atitinkama tarptautinė organizacija pagal savo vidines procedūras.

Vykdamas pirkimus pagal VPAGSSJ 3 str. 1 d. 1 p., specialiosios pirkimo taisyklės jau būna apibrėžiamos tarptautiniame susitarime, taip pat konkrečias su įsigijimais susijusias nuostatas šiuo atveju lemia pirkimo objektas, dalyvaujančių šalių reikalavimai ir kt.

Vykdamas pirkimus pagal 3 str. 1 d. 9 p. (pvz., per JAV vyriausybę), reikalavimai yra nustatyti JAV vyriausybės parengtose taisyklėse ir gairėse.

63. Išanalizavę pasirinktų pirkimų pagal išimtis vykdymo procesą, nustatėme, kad prieš perduodant pirkimą vykdyti tarptautinėms organizacijoms, taikyti keturi bendri pirkimų organizavimo elementai:

- ✓ iniciatoriai rengė ir derinimui teikė pirkimo inicijavimo paraiškas;
- ✓ atsakingiems asmenims pavestas pirkimo dokumentų ir sutarčių rengimas;
- ✓ pirkimai buvo užbaigti sudarant sutartis;
- ✓ buvo paskirti pirkimų koordinatoriai (9 iš 10 pirkimų) arba sudaryta pirkimų komisija.

64. Nors minėti elementai kartojosi visuose vertintuose pirkimuose, reikalavimai dėl rinkos tyrimų ir (arba) alternatyvų vertinimo ir (arba) dokumentavimo nebuvo nustatyti. 7-iose (iš 10 atsirinktų) ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose nevertintos galimos alternatyvos, operatyvumas ir (arba) kainos pagrindimas: 5 (iš 7) alternatyvos nevertintos, nes pirkimai buvo tęstiniai iš JAV vyriausybės ir skirti turimos įrangos suderinamumui užtikrinti, o kainos nustatytos pagal gamintojų nurodytas kainas; kitos 2 alternatyvos nevertintos, tačiau buvo vykdomos tiekėjų apklausos ar derybos ir vertintas operatyvumas. 2 iš 10 pirkimų alternatyvos vertintos atliekant rinkos analizę, orientuotasi į faktą, kad siekiama įsigyti su gamintojo intelektine nuosavybe susijusius simulatorius. Viename (iš 10) pirkime alternatyvų vertinimas buvo ribotas dėl strateginio pirkimo modelio, jau nuo inicijavimo bendradarbiaujant su konkrečiu tiekėju. Vykdamas G2G pirkimus iš JAV vyriausybės (5 iš 10), dėl taikomo JAV sutarčių modelio buvo pasirašomi ankstesniais laikotarpiais sudarytų sutarčių pakeitimai⁹⁰, kurie pagal Lietuvos teisinį reguliavimą laikyti naujais pirkimais (pavyzdys).

G2G būdu su JAV vyriausybe sudarytų sutarčių, atnaujinus anksčiau sudarytas sutartis, pavyzdžiai

- ✓ Karinės paskirties visureigių <...> atsarginės dalys pirktos su JAV vyriausybe pasirašant 2012 m. sudarytos sutarties pakeitimą (pirkimo vertė <...>).
- ✓ Du radijo stočių <...> pirkimai vykdyti 1996 m. sudarytos sutarties pagrindu (pirkimų vertė <...>).
- ✓ Vidutinio nuotolio prieštankinė sistema <...>, paleidimo valdymo įtaisai ir jų raketas – pagal 2001-12-17 sutartį (pirkimo vertė <...>).

65. KAM nurodo⁹¹, kad GRA įprastai vertina aplinkybes, kurios lemia pasirinkimą taikyti vieną ar kitą išimtį: suderinamumas su esamomis sistemomis, išimtinių eksporto teisių

⁹⁰ Tokių sutarčių sudarymo atnaujinimo tvarką reglamentuoja JAV vyriausybės nustatyti reikalavimai.

⁹¹ Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštu Nr. 12-01-2296 pateikta informacija.

ribojimai, geresnės kainos dėl masto ekonomijos, trumpesni pristatymo terminai, nes kita valstybė / tarptautinė organizacija turi sudarytą sutartį, pagal kurią gali įsigyti ir kitos valstybės, bet sutinka, kad šiuos veiksmus ne visada pakankamai dokumentuoja.

66. Atsižvelgiant į sparčiai besivystančią gynybos pramonę ir nuolat atsirandančias technologines naujoves, prieš priimant sprendimus tęsti daugiau nei prieš 10 metų (prieš 14–30 metų) sudarytas sutartis, tikslinga atlikti rinkos analizę ir įvertinti galimas alternatyvas LK poreikiams patenkinti, kainos pagrįstumą ar operatyvumą. Neatlikus šių veiksmų arba nefiksavus rezultatų, PO ir kiti sprendimų priėmėjai neturi visos informacijos, leidžiančios įvertinti, ar išimčių taikymas užtikrina naudingesnes įsigijimo sąlygas net ir vykdant pirkimus, grindžiamus sudarytų sutarčių tęstinumo ar objekto suderinamumo aplinkybėmis.
67. Ginkluotės ir karinės įrangos naudojimo prekių funkciniai ir techniniai reikalavimai, veikimo sąlygos bei siektini rezultatai apibrėžiami ORD, kuriais remiantis planuojami įsigijimai, rengiamos techninės specifikacijos ir vertinama įrangos atitiktis LK poreikiams⁹². Nors šis dokumentas nebuvo rengtas nė viename analizuotame pirkime, tai pagrįsta vykdytų pirkimų pagal išimtis specifiškai, kai pirktos standartinės, kataloginės prekės, konkretūs modeliai pagal Ukrainos prašymą arba kitais atvejais, kai tokio dokumento nereikėjo pagal ORD rengimo tvarką⁹³. Funkciniai ir techniniai perkamos ginkluotės ir karinės įrangos parametrai buvo identifikuoti parengtose techninėse specifikacijose⁹⁴.
68. Agentūroje visi darbuotojai, išskyrus kalbos tvarkytoją, privalo deklaruoti privačius interesus⁹⁵. Analizuotuose pirkimuose dalyvavę darbuotojai buvo pateikę privačių interesų deklaracijas PINREG, tačiau 53 proc. (58 iš 110) atvejų (10-yje pirkimų) asmenys jokia forma nenurodė savo dalyvavimo pirkime, o 74 proc. (43 iš 58) dalyvavo rengiant pirkimo inicijavimo paraišką. Taip pat 5,5 proc. (6 iš 110) atvejų konfidencialumo pasižadėjimus asmenys pasirašė pavėluotai, t. y. jau prasidėjus pirkimo procedūroms. Ministerijos nuomone⁹⁶, pirkimai, vykdomi pagal teisės aktuose numatytas išimtis, nėra priskiriami viešiesiems pirkimams, todėl juose dalyvaujantiems asmenims nekyla pareiga deklaruoti privačių interesų. Aplinkybė, kai pirkimui netaikomos tam tikros VPĮ ar VPAGSSĮ nuostatos, savaime nepanaikina Interesų derinimo įstatyme⁹⁷ nustatytos privačių interesų deklaravimo pareigos. Todėl tais atvejais, kai institucijos vadovo sprendimu darbuotojams pavedama inicijuoti, organizuoti, koordinuoti ar vykdyti pirkimus, rengti pirkimo dokumentus ar atlikti kitas su pirkimu susijusias funkcijas, turi būti vertinama, ar šie asmenys faktiškai vykdo Interesų derinimo įstatymo 4 str. 3 d. 10 p. nurodytas funkcijas⁹⁸, dėl kurių nurodytiems asmenims kyla deklaravimo pareiga. Atliekant strategiškai svarbius, didelės vertės, ribotos konkurencijos pirkimus, ypač svarbu užtikrinti jų skaidrumą ir valdyti interesų konflikto riziką. Auditorių vertinimu, dalyvavimą tokių pirkimų procese turėtų nurodyti ir kylančius interesus deklaruoti ne tik tiesiogiai pirkimus vykdančios, bet

⁹² Operacinių reikalavimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-11-08 įsakymu Nr. V-1071, 2.1 p.

⁹³ Operacinių reikalavimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-11-08 įsakymu Nr. V-1071.

⁹⁴ Vieno pirkimo atveju techninė specifikacija nebuvo rengiama – prie pirkimo inicijavimo paraiškos pridėta gamintojo pateikta (šaudmens) specifikacija, kuri naudota kaip techninių parametų pagrindas.

⁹⁵ Pareigos, kurias einant GRA privaloma deklaruoti privačius interesus, prieiga per internetą: <https://gra.lrv.lt/lt/korupcijos-prevencija/pareigos-kurias-einant-gra-privaloma-deklaruoti-privacius-interesus/> (žiūrėta 2026-06-16).

⁹⁶ Krašto apsaugos ministerijos 2026-07-09 raštu Nr. 12-01-2296 pateikta informacija.

⁹⁷ Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.

⁹⁸ Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2026-07-08 el. paštu pateiktas atsakymas į Valstybės kontrolės paklausimą.

ir su pirkimu susijusius dokumentus rengiantys, derinantys, pasirašantys bei turintys teisę teikti pastabas ar kitaip daryti įtaką pirkimo procesui ar rezultatams asmenys.

69. Privačių interesų nedeklaravimą ir rinkos tyrimų neatlikimo problemas lėmė nenustatyti minimalūs reikalavimai ar standartizuotos procedūros pirkimams, kuriems netaikomi VPAGSSJ reikalavimai. Reguliavimas, kai pirkimams netaikomi teisės aktai ir tik vadovo diskrecijai paliekama priimti sprendimus dėl pirkimo procedūrų apimčių, gali neatitikti pagrindinių pirkimų principų – tiekėjų lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo⁹⁹. Daugiau nei 10 metų besitęsiančius įsigijimus grindžiant sutarčių tęstinumu ir nevertinant galimų pirkimo alternatyvų, operatyvumo, kainos pagrįstumo, pirkimuose dalyvavusiems darbuotojams deklaravus privačius interesus, bet nenurodžius savo dalyvavimo pirkime, sprendimus dėl išimčių taikymo priėmus neįgaliesiems subjektams, didėja nepagrįsto ir netinkamo išimčių ir viešųjų pirkimų principų taikymo, taip pat neskaidrių pirkimų rizika, kurios suvaldymas ypač aktualus didėjant sistemos finansavimui ir poreikių įvairovei. Pirkimų išimtis taikant konkrečioms karinės įrangos tiekėjams, nurodant tik modelius ir skiriamas sumas, o ne techninę karinės įrangos specifikaciją, gamybos patirtis koncentruojama į konkrečius pavienius gamintojus, neužtikrinant tolygios šalies saugumui svarbių gamintojų plėtros ir rizikos išskaidymo.

2.3. Reikšmingų sisteminių pažeidimų pirkimuose nenustatyta, tačiau didėjantis finansavimas ir reputacijos rizika įpareigoja stiprinti kontrolę

70. Gynybos pirkimai skiriasi nuo įprastų viešųjų pirkimų, nes jie tiesiogiai susiję su nacionalinio saugumo apsauga, o pati įranga technologiškai sudėtinga. Tai lemia milžiniškus viešuosius išteklius ir ilgalaikius valstybės įsipareigojimus¹⁰⁰. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB¹⁰¹ nustato, kad net ir pirkdamos jautrią karinę įrangą bei ginkluotę valstybės narės privalo vadovautis pamatiniais lygiateisiškumo, nediskriminavimo principais¹⁰², taikyti specifines taisykles, informacijos ir tiekimo saugumo reikalavimus bei pirkimų apimtį visą produkto gyvavimo ciklą. VPAGSSJ, kurio nuostatos suderintos su direktyva 2009/81/EB, reglamentuoja viešuosius pirkimus ir pirkimus (toliau – pirkimai), kurių objektas yra karinė ir jautri įranga bei su šia įranga susiję darbai, prekės ir paslaugos, šių pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, pirkimų kontrolę ir ginčų sprendimą¹⁰³.
71. VPAGSSJ nuostatas įgyvendina, karinės ir jautrios įrangos, paslaugų bei darbų pirkimų procesą detalizuoja, taip pat pagrindinius pirkimų etapus ir jų vykdymo principus apibrėžia KAM patvirtintas Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas¹⁰⁴ bei GRA direktoriaus patvirtintas Pirkimų organizavimo,

⁹⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009-11-13 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-26-969/2020: viešųjų pirkimų principų pažeidimas yra prilyginamas imperatyviųjų nuostatų pažeidimui būtent dėl to, kad šie, kaip ir kitos VPĮ imperatyviosios nuostatos, susiję su viešojo intereso apsauga.

¹⁰⁰ Defence procurement, 3 psl., prieiga per internetą: [Defence Procurement I SIGMA](#) (žiūrėta 2026-05-15).

¹⁰¹ Europos Parlamento ir Tarybos 2009-07-13 direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB, prieiga per internetą: [EUR-Lex - 02009L0081-20180101 - EN - EUR-Lex](#) (žiūrėta 2026-05-15).

¹⁰² Ten pat, 4 str.

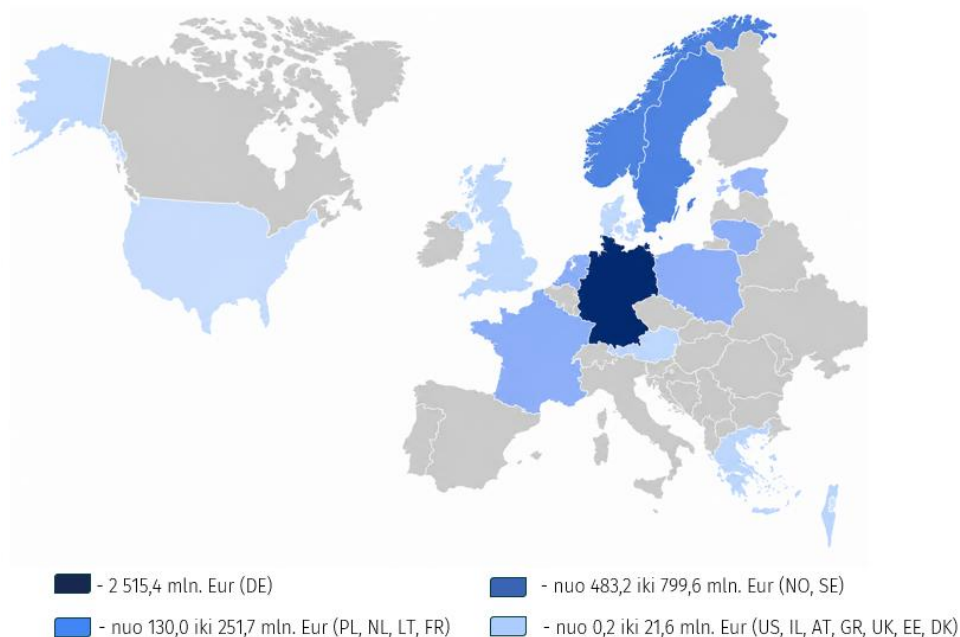
¹⁰³ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 1 str. 1 d.

¹⁰⁴ Patvirtintas krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768.

kontrolės ir priežiūros Gynybos resursų agentūroje prie KAM tvarkos aprašas¹⁰⁵. Šiuose aprašuose, be kita ko, reglamentuotos pirkimų proceso dalyvių funkcijos, atsakomybės, pirkimų vykdymo etapai ir pats pirkimų procesas. Laikėme, kad ginkluotė ir karinė įranga įsigyta pagal nustatytus teisės aktų reikalavimus, jei visiems atsirinktiems pirkimams pasirengta, apie juos paskelbta, pirkimo dokumentai parengti, pirkimų procedūros vykdytos ir tiekėjų pasiūlymai vertinti laikantis nustatytų VPAGSSJ ir kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, taip pat privačių interesų deklaravimo ir komisijos sprendimų priėmimo teisėtumo, o šių pirkimų sutartyse numatyti įsipareigojimai vykdyti jose numatytais terminais.

72. Sutartys dėl ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo 2023–2025 m. sudarytos ne tik su Lietuvos, bet ir su užsienio tiekėjais iš 14 šalių (6 pav.).

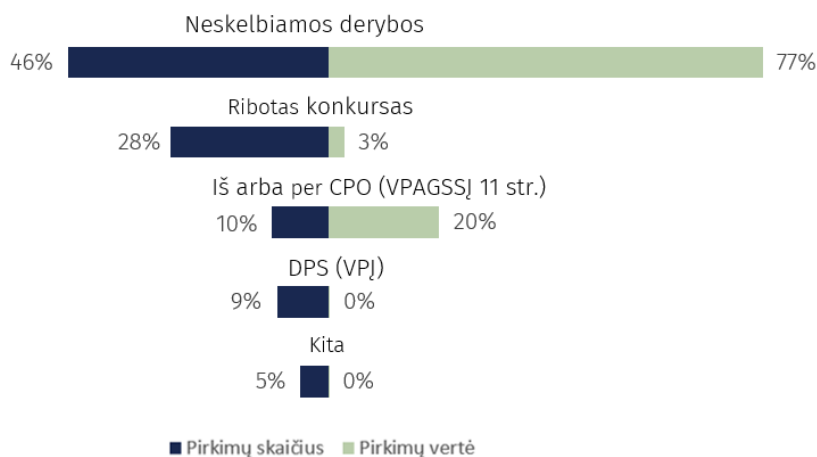
6 pav. Šalys, su kuriomis sudarytos sutartys įvykdyti pirkimus pagal VPAGSSJ, ir sutarčių apimtys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

73. 2023–2025 m. taikant įstatymų reikalavimus sudarytos 67 sutartys, jų vertė – 5 283,7 mln. Eur. Didžiausią dalį tiek skaičiumi, tiek verte sudaro neskelbiamų derybų būdu vykdyti pirkimai (7 pav.).

¹⁰⁵ Patvirtintas Gynybos resursų agentūros direktoriaus 2018-04-10 įsakymu Nr. V-81.

7 pav. 2023–2025 m. ginkluotės ir karinės įrangos pirkimo būdų struktūra

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

74. Tikrinimui pasirinktas 21 pirkimas, kurių bendra vertė – 1 876,1 mln. Eur: pagal VPAGSSĮ reikalavimus vykdyti 20 pasirinktų pirkimų (iš jų 13 – neskelbiamų derybų, 4 – riboto konkurso, 2 – per CPO ir 1 – atviro konkurso būdu) ir 1 pasirinktas karinės įrangos atsarginių dalių pirkimas, vykdytas pagal VPĮ nuostatas (dinaminėje pirkimų sistemoje). 18 pasirinktų pirkimų buvo tarptautiniai, 3 – supaprastinti. 38 proc. (8 iš 21) pirkimų nustatėme didelės (1) ir (ar) vidutinės (7) reikšmės, 10 pirkimų – mažos reikšmės neatitikčių. Tikrinti pirkimai ir juose nustatytų neatitikčių reikšmingumas pateikiamas 8 priede.

Pasirengimas pirkimo vykdymui

75. Pasirengimas viešojo pirkimo vykdymui apima galimybių įvertinimą pirkti per CPO, numatomos pirkimo vertės ir potencialių tiekėjų nustatymą, atliekant rinkos tyrimą ar konsultaciją, VPT sutikimo vykdyti pirkimą gavimą teisės aktuose nustatytais atvejais, pirkimo inicijavimo paraiškos parengimą ir suderinimą, pirkimo vykdytojų paskyrimą, su interesų konfliktų prevencija susijusių dokumentų pasirašymą, privačių interesų deklaravimą, pirkimo dokumentų rengimą. Nustatyta, kad iš esmės visiems tikrintiems pirkimams buvo pasirengta laikantis VPAGSSĮ arba VPĮ reikalavimų, tačiau 1 pirkime nustatytas didelės reikšmės, 5 pirkimuose – vidutinės ir 8 pirkimuose – mažos reikšmės pastebėjimai ([8 priedas](#)).
76. Nors VPAGSSĮ nereglamentuoja rinkos tyrimų ar rinkos konsultacijų¹⁰⁶, skirtų prieš pirkimą surinkti ir išanalizuoti informaciją apie rinkoje esančias prekes, jų tiekėjus bei kainas, privalomo atlikimo, tačiau jų svarba yra didelė, siekiant tinkamai pasirengti pirkimų atlikimui. Rinkos tyrimas ir rinkos konsultacijos paprastai yra efektyviausios priemonės planuojant pirkimui reikalingus pinigus ir nustatant pagrindinius pirkimo objektui keliamus reikalavimus. Šias priemones periodiškai atlikti tikslinga net ir tais atvejais, kai jau daug metų perkamas koks nors paprastas, nespecifinis pirkimo objektas, kadangi rinka gali būti pasipildžiusi naujais tiekėjais, kurie gali siūlyti įvairesnes prekes, taip pat

¹⁰⁶ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 8 str. 2 d. 1 p., be kita ko, nustatyta, kad perkančioji organizacija, siekdama pasirengti pirkimui ir pranešti tiekėjams apie savo pirkimo planus ir reikalavimus, gali prašyti suteikti ir gauti nepriklausomų ekspertų, institucijų arba rinkos dalyvių konsultacijas, taip pat konsultuotis su visuomene.

gali būti pasikeitusios dalies prekių kainos. Pagal KAS pirkimų tvarkos aprašą¹⁰⁷, pirkimų iniciatorių teikiama pirkimų planams parengti informacija turi būti pagrįsta atliktu rinkos tyrimu, kurio duomenys apibendrinami pagal patvirtintą rinkos tyrimo pažymos formą, išskyrus apraše nustatytas išimtis.

77. Rinkos tyrimo pažyma buvo užpildyta 7 (iš 21) tikrintuose pirkimuose, likusiuose pažyma neužpildyta arba rinkos tyrimas neatliktas, dažniausiai argumentuojant vieninteliu galimu tiekėju (5 lentelė). Auditorių vertinimu, tik atliktas ir dokumentuotas rinkos tyrimas leidžia daryti pagrįstas išvadas dėl galimų tiekėjų skaičiaus, siūlomos ginkluotės ir karinės įrangos tinkamumo ir kitų aplinkybių. Neatlikus rinkos analizės, kyla rizika, kad bus netinkamai suplanuoti pirkimams reikalingi pinigai, neįvertinti pokyčiai konkrečiame sektoriuje ar naujovės technologijose, kitos rinkos siūlomos alternatyvos¹⁰⁸.

5 lentelė. Rinkos tyrimų atlikimo mastas atsirinktuose pirkimuose

Rinkos tyrimo atlikimas ir dokumentavimas	Pirkimų skaičius	Pirkimo dokumentuose nurodytas rinkos tyrimo atlikimo būdas arba neatlikimo priežastis
Atliktas ir užpildyta pažyma	7	Iš jų 3 – atlikta tiekėjų apklausa žodžiu, 3 – atlikta apklausa žodžiu, ir raštu, 1 – atlikta viešai skelbiamos informacijos analizė.
Pažyma nepildyta, bet rezultatai pristatyti GRT	6	Iš jų 1 pirkime atlikta tiekėjų apklausa raštu, 5 – atlikimo būdas nenurodytas.
Atliktas, bet nedokumentuotas	2	Iš jų 1 – apklausos būdas nenurodytas, 1 – atlikta apklausa žodžiu.
Neatliktas	6	Iš jų 3 – neatlikti, nes egzistuoja vienintelis galimas tiekėjas (gamintojas), neperdavęs gamybos teisių, 1 pirkime nurodyta, kad nėra galimybės gauti rinkos informacijos, 1 – sprendimą dėl pirkimo vykdymo priėmė GRT ir 1 – priežastis nenurodyta.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros pateiktus dokumentus

78. 7-iose pirkimuose tiekėjų apklausa atlikta žodžiu. Šis būdas yra mažiau skaidrus ir sunkiau patikrinamas, nes nelieta patikimų įrodymų apie tiekėjų pateiktą informaciją ir nurodytas kainas, todėl kyla rizika, kad tiekėjai žodinės apklausos metu gali nurodyti vienas orientacines kainas, tačiau faktinio pirkimo metu pateikti kitus, pavyzdžiui, brangesnius pasiūlymus (pavyzdys). Taip pat nėra galimybės patikimai įsitikinti, ar žodinės apklausos metu buvo aptartas būtent toks pat pirkimo objektas, jo apimtis, techninės specifikacijos bei kitos esminės sąlygos, kokios vėliau nustatytos pirkimo dokumentuose ir nulėmė galutinę kainą.

Pirkimo pavyzdys, kai tiekėjai pateikė didesnės kainos pasiūlymus nei rinkos tyrimo metu

GRA koordinuotame Lietuvos karo akademijos skraidyklių (dronų) ir bepiločio orlaivio sistemos pirkime rinkos tyrimas žodinės apklausos būdu buvo atliktas 2024-06-01. Pirkimo metu iš tiekėjų 2024-10-30–2024-11-04 gautuose pasiūlymuose vienos iš pirkimo dalių kainos buvo nuo 287 proc. iki 456 proc. didesnės nei nustatytos rinkos tyrimo metu. Perkančioji organizacija (Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija) nurodė, kad pirkimo vykdymo metu aiškinosi, kodėl taip reikšmingai pakilo šių prekių kainos – „prasidėjus karui Ukrainoje labai pakilo dronų paklausa, o tai turėjo įtakos ir ženkliai kainų padidėjimui“.

Auditorių vertinimu, rinkos tyrimas atliktas 2024 m. birželio mėn., t. y. jau praėjus daugiau nei 2 m. aktyvios karo Ukrainoje fazės, todėl nurodytos priežastys dėl karo pradžios nepaaiškina tokio kainų šuolio 2024 m. II pusmetį.

¹⁰⁷ Krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768 (2019-06-18 įsakymo Nr. V-560 redakcija) patvirtinto Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo 16¹ p.

¹⁰⁸ VPT parengtų gairių „Rinkos konsultacijos: iššūkiai ir galimybės“ 8 psl., prieiga per internetą: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016634259-Rinkos-konsultacijos-i-C5%A1%C5%A1%C5%ABkiai-ir-galimyb%C4%97s> (žiūrėta 2026-05-14).

79. Geopolitinių veiksnių stipriai veikiamose rinkose (pvz., dronų įsigijimai gynybos srityje) laikotarpis tarp rinkos tyrimo ir pirkimo pasiūlymų gavimo gali būti per ilgas, todėl prieš pat pirkimo procedūros pradžią būtina atnaujinti rinkos tyrimo duomenis. Kitaip kyla rizika, kad dėl išaugusių kainų nepavyks įsigyti viso planuoto prekių kiekio.
80. Nagrinėjant pirkimų inicijavimo paraiškas, taip pat nustatyta netikslumų, rodančių GRA vidaus kontrolės trūkumus: 4 iš 21 atrinkto pirkimo paraiškose buvo nurodyta, kad rengiantis pirkimui vykdyta rinkos konsultacija, tačiau nebuvo pateikta tai pagrindžiančių dokumentų. GRA paaiškino¹⁰⁹, kad visais šiais atvejais faktiškai buvo atliktas rinkos tyrimas, o ne rinkos konsultacija, todėl paraiškose nurodyta informacija laikytina technine klaida, kuri neturėjo įtakos nei pirkimo dokumentų parengimui, nei tinkamam su pirkimo objektu susijusios informacijos įvertinimui.
81. Dar vienas svarbus pasirengimo pirkimui elementas – VPT sutikimas: pagal VPAGSSJ¹¹⁰ tarptautinis pirkimas neskelbiamų derybų būdu gali būti pradedamas tik gavus VPT sutikimą dėl tokio pirkimo būdo pasirinkimo¹¹¹. VPT sutikimas turėjo būti gautas 10-čiai (iš 21) patikrintų pirkimų. Įstatyme nėra reglamentuotas laiko tarpas, per kurį nuo VPT sutikimo gavimo turėtų būti pradėtos pirkimo procedūros. Patikrintuose pirkimuose šis laikas vidutiniškai buvo 115 k. d. ir svyravo nuo 10 k. d. iki beveik 18 mėn., nepaisant to, kad kreipimesi į VPT dėl sutikimo pateikimo buvo paminėta skubių pirkimų atlikimo svarba (pavyzdys). Pagal VPAGSSJ, neskelbiamų derybų pirkimus vykdant skubos tvarka¹¹², VPT leidimas nebūtinai, tačiau nustatyta, kad ir tokiu atveju nebuvo užtikrintas pasiruošimo pirkimui operatyvumas, nes nuo GRT posėdžio, kuriame priimtas sprendimas skubos tvarka vykdyti pirkimą, iki faktinės pirkimo pradžios praėjo 50 k. d.

Pavyzdys, kai buvo neužtikrintas pakankamas pasirengimo pirkimų vykdymui operatyvumas

- ✓ GRA koordinuotame Lietuvos kariuomenės taikinių sistemų pirkime VPT sutikimas vykdyti pirkimą išduotas 2023-06-16. Kreipimesi į VPT perkančioji organizacija nurodė Rūdninkų karinio poligono įstatymą, kuriame nustatyta, kad „aplinkybės, dėl kurių priimtas šis įstatymas, lemia poreikį viešuosius pirkimus, būtinus poligono eksploatavimui pradėti, atlikti ypač skubiai“. Tačiau minėto pirkimo inicijavimo pažyma patvirtinta 2024-11-11, o pirkimas pradėtas tik 2024-12-05, t. y. praėjus apie 18 mėn. gavus pirminį VPT sutikimą. Nors pradėjus pirkimą buvo papildomai kreiptasi į VPT, kuri nurodė, kad „pirminiame prašyme nurodytos aplinkybės ir neskelbiamų derybų vykdymo sąlygos nepasikeitė, t. y. nagrinėjamu atveju perkančiajai organizacijai atsirado poreikis įsigyti didesnį taikinių sistemų įrangos kiekį, nei buvo numatyta 2023 m. kreipiantis į VPT sutikimo, tokiu atveju naujas VPT sutikimas nėra reikalingas“. Tačiau ilgas laiko tarpas nuo pirminio VPT sutikimo pateikimo iki pirkimo pradžios rodo, kad nėra užtikrinamas greitas pasiruošimas pirkimams. Perkančiosios organizacijos (Lietuvos kariuomenės Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centras) duomenimis, viešojo pirkimo pradžia užtruko, kadangi nebuvo iki galo suplanuotas visų šaudyklų įrengimas ir taikinių sistemų poreikis toms šaudykloms įrengti, nes ilgai užtruko derinimas su sąjungininkais, kurie šias šaudyklas naudos treniruotėms.
- ✓ GRA vykdytame šaudmenų pirkime 2023-06-02 įvyko GRT posėdis, kuriame priimtas sprendimas skubos tvarka vykdyti pirkimą, tačiau kvietimas tiekėjui teikti pasiūlymą išsiųstas 2023-07-21, t. y. praėjus 50 k. d. nuo GRT posėdžio. GRA pateikė paaiškinimą, kad nors GRT posėdis organizuotas 2023-06-02, tačiau GRT posėdžio protokolai ministro patvirtinti 2023-06-20. Gavus patvirtintą protokolą vykdymui, GRA inicijavo viešojo pirkimo plano, kuris buvo patvirtintas 2023-07-05, pakeitimo ir derinimo procedūras, o 2023-05-07 inicijuotas pirkimas, parengtas komisijos įsakymas ir paruošti pirkimo dokumentai, kurie 2023-07-21 išsiųsti tiekėjui.

¹⁰⁹ Gynybos resursų agentūros 2026-04-21, 2026-04-25 ir 2026-04-29 el. paštu teikta informacija.

¹¹⁰ Viešųjų pirkimų, atliekamų ginkluotės ir saugumo srityje, įstatymas, 19 str. 9 d.

¹¹¹ Pagal VPAGSSJ 19 str. 9 d., VPT sutikimas neprivalomas, kai perkančioji organizacija numato paskelbti skelbimą dėl savanoriško *ex ante* skaidrumo ir informaciją apie tai nurodo pirkimo dokumentuose arba jeigu pirkimas atliekamas pagal VPAGSSJ 19 str. 4 d. 1, 3, 4 punktus.

¹¹² Viešųjų pirkimų, atliekamų ginkluotės ir saugumo srityje, įstatymas, 19 str. 4 d. 3, 4 p.

82. Ilgas laiko tarpas iki pirkimo procedūrų pradžios esant skubos aplinkybėms rodo planavimo nuoseklumo trūkumą bei nelanksčius vidaus procesus ir procedūras, o tai trukdo sutrumpinti pasirengimo pirkimui etapą egzistuojant išskirtinėms aplinkybėms ir kelia abejonų skubos aplinkybių pagrįstumu.
83. Patvirtinus pirkimo inicijavimo paraišką, viešojo pirkimo komisija parengia pirkimo dokumentus ir paskelbia apie pirkimą arba neskelbiamų derybų atveju pakviečia pasirinktus tiekėjus pateikti pasiūlymus. Atsirinktų pirkimų atveju apie visus atsirinktus pirkimus paskelbta ir pirkimo dokumentai parengti laikantis VPAGSSĮ ar VPĮ nustatytų reikalavimų, išskyrus atvejus, kai nustatyta pirkimo dokumentų parengimo trūkumų dėl nenustatytų minimalių reikalavimų, pašalinimo pagrindų ir netikslių parametrų pirkimų dokumentuose (techninėje specifikacijoje) (pavyzdys).

Nustatytų trūkumų pirkimo dokumentuose pavyzdžiai

- ✓ GRA vykdyto artilerijos vadovavimo ir valdymo sistemos pritaikymo minosvaidžiams pirkimo, vykdyto neskelbiamų derybų būdu, metu, po įvykusių derybų dėl laiko stokos ir siekiant, kad sutartis būtų pasirašyta iki metų pabaigos, neviršijant biudžeto, iš 11 techninėje specifikacijoje nustatytų reikalavimų 5 atsisakyta. Pagal VPT išaiškinimą¹¹³, skelbiamų ar neskelbiamų derybų metu, nepriklausomai nuo to, keli tiekėjai apklausiami, gali būti deramasi dėl įvairių prekių, paslaugų ar darbų aspektų, jeigu jie nepriskirtini pirkimo dokumentuose nustatytiems minimaliems reikalavimams (esminėms pirkimo dokumentų sąlygoms), dėl kurių negali būti deramasi. Tačiau tikrinto pirkimo dokumentuose minimalūs reikalavimai, dėl kurių negali būti deramasi, nebuvo aiškiai nustatyti, todėl tokiu būdu neužtikrintas skaidrumo principo įgyvendinimas. Todėl, siekiant užtikrinti tinkamą pirkimų principų įgyvendinimą, analogišką praktiką dėl minimalių reikalavimų nustatymo tikslinga būtų taikyti ir pirkimuose, vykdomuose pagal VPAGSSĮ reglamentavimą.
 - ✓ GRA neskelbiamų derybų būdu vykdyto šaudmenų pirkimo techninėje specifikacijoje nurodytas kulkos svorio leidžiamas intervalas – $9,5 \pm 0,1$ g, o tiekėjo pasiūlyme – $9,65 \pm 0,2$ g, todėl nežymiai skiriasi prekės viršutinės svorio ribos (9,6 g prieš 9,65 g). Perkančioji organizacija (GRA) paaiškino, kad $7,62 \times 51$ mm šovinys buvo įsigyjamas pagal NATO standartą (STANAG), kuris nenumato specifinio reikalavimo nei kulkos, nei šovinio masei, tačiau jame yra nustatyti funkciniai ir fizikiniai (konstrukciniai) šovinio reikalavimai. Todėl vertinant tiekėjo pateiktą pasiūlymą buvo remtasi nominalios vertės atitiktimi ir produkto priskyrimu standartinei $7,62 \times 51$ mm NATO kategorijai. Nors buvo perkamas konkretaus gamintojo konkretus gaminytis ir šis neatitiktikas neturėjo įtakos pirkimo rezultatui, jis rodo poreikį tobulinti pirkimo dokumentų rengimo kontrolę, siekiant išvengti techninėje specifikacijoje netinkamai nurodomų parametrų intervalų.
84. Nors nustatyti pirkimų dokumentų trūkumai ir neturėjo įtakos pirkimų rezultatams, jie kelia riziką dėl VPAGSSĮ nustatyto¹¹⁴ skaidrumo principo įgyvendinimo.
85. Svarbus pasirengimo pirkimui etapas – korupcijos ir interesų konfliktų prevencija. Siekiant užtikrinti tinkamą galimų interesų konfliktų valdymą, su tuo susijusius dokumentus turėtų pateikti visi pirkimo procese dalyvaujantys ar jo rezultatams įtaką galintys daryti asmenys. Šiuo metu VPAGSSĮ nurodytas¹¹⁵ siauresnis ratas asmenų, kuriems nustatyta pareiga pasirašyti atitinkamus dokumentus ir deklaruoti interesus – konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją prieš darbą turi pasirašyti tik komisijos nariai, kuriems neprivaloma deklaruoti privačių interesų Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka. Tuo tarpu pagal VPĮ¹¹⁶ nuostatas konfidencialumo pasižadėjimą, nešališkumo deklaraciją pasirašyti bei privačių interesų deklaraciją VTEK turi pateikti

¹¹³ VPT išaiškinimas, prieiga per internetą: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/24533416989852-Kas-yra-pirkimo-dokumentuose-nustatyti-minimal%C5%ABs-reikalavimai-keliami-vykdant-skelbiamas-ar-neskelbiamas-derybas-inovacij%C5%B3-partneryst%C4%99> (žiūrėta 2026-05-14); taip pat VPT išaiškinimas, pateiktas 2026-03-12 el. paštu.

¹¹⁴ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 6 str. 1 d.

¹¹⁵ Ten pat, 10 str. 2 d.

¹¹⁶ Viešųjų pirkimų įstatymas, 21 str. 1–2 d.

daugiau asmenų: perkančiosios organizacijos darbuotojai, pirkimo iniciatoriai, komisijos nariai, ekspertai, stebėtojai ir kiti pirkime dalyvaujantys ar jo rezultatams įtaką galintys daryti asmenys. Toks reglamentavimo skirtumas nėra pagrįstas, nes interesų konfliktų valdymas vienodai svarbus tiek vykdant pirkimus pagal VPĮ, tiek pagal VPAGSSĮ. Pažymėtina, kad GRA nuo 2024-06-13 savo vidaus tvarkoje įtvirtino platesnę pareigą šiuos dokumentus pasirašyti ne tik komisijos nariams, bet ir pirkimų organizatoriams, iniciatoriams, ekspertams, stebėtojams bei kitiems pirkime dalyvaujantiems asmenims, o pagal Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašą¹¹⁷ analogiška nuostata galiojo visą audituojamą laikotarpį.

86. Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas numato¹¹⁸, kad privačių interesų deklaracijoje, pateiktoje arba patikslintoje iki dalyvavimo pirkimų procedūrose pradžios, turi būti nurodomos pareigos, atliekamos pirkimų procedūrose. 5-iose (iš 21) patikrintuose pirkimuose nustatyta atvejų, kai komisijų nariai (5) nedeklaravo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose, taip nesilaikydami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimų. 14-oje (iš 21) patikrintų pirkimų nustatyta atvejų (71 iš 166), kai pirkimų inicijavime ir kituose pirkimo etapuose dalyvavę darbuotojai, nors ir buvo pateikę privačių interesų deklaraciją, jokia forma nenurodė savo dalyvavimo pirkimų procese. Atvejai, kai pirkimų procese dalyvaujantys darbuotojai, rengiantys, derinantys, pasirašantys su pirkimu susijusius dokumentus bei turintys teisę teikti pastabas ar kitaip daryti įtaką pirkimo procesui ar rezultatams, nedeklaruoja ar kita forma nenurodo savo dalyvavimo pirkimuose, sudaro prielaidas interesų konfliktų rizikai likti laiku nenustatytai, o tai gali kelti abejonių dėl pirkimo procese priimtų sprendimų nešališkumo, skaidrumo ir tinkamos vidaus kontrolės.
87. VPT nurodo¹¹⁹, kad konfidencialumo pasižadėjimą, nepriklausomai nuo to, kiek pirkimų bus atliekama, rekomenduojama pasirašyti bent vieną kartą per metus. Tikrintuose pirkimuose nustatyta atvejų, kai konfidencialumo pasižadėjimai nebuvo pasirašyti arba buvo pasirašyti pavėluotai.

Pavyzdžiai, susiję su konfidencialumo pasižadėjimų nepasirašymu laiku

- ✓ GRA vykdytame Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkime du KAM Teisės departamento atstovai, su kuriais buvo derintas tiekėjo pateiktos pretenzijos atmetimas, konfidencialumo pasižadėjimų nepasirašė. GRA nurodė, kad pareiga teisininkams pasirašyti pasižadėjimus atsirado 2024-06-13 ir tik GRA tvarkoje pagal VPT teiktas rekomendacijas, nors įstatymas (VPĮ 2 str. ir 20 str.) neapibrėžia, kas yra „kiti asmenys“, dalyvaujantys pirkime.
- ✓ GRA koordinuotame Lietuvos kariuomenės taikinių sistemų pirkime konfidencialumo pasižadėjimo nepasirašė vienas asmuo, dalyvavęs kreipimosi į VPT dėl sutikimo atlikti pirkimo procedūras neskelbiamų derybų būdu derinimo procese, o už sutarties vykdymo priežiūrą paskirtas atsakingas asmuo konfidencialumo pasižadėjimą pasirašė pavėluotai.
- ✓ GRA koordinuotame Lietuvos karo akademijos skraidyklių (dronų) ir bepiločio orlaivio sistemos pirkime konfidencialumo pasižadėjimų nepasirašė KAM Teisės departamento darbuotojas, su kuriuo derintas tiekėjo pateiktos pretenzijos atmetimas, ir perkančiosios organizacijos vadovas. Du pirkimo komisijos nariai juos pasirašė jau po pirkimo pradžios, todėl netenkinamas reikalavimas tai atlikti prieš pradėdant dalyvauti procedūrose.

¹¹⁷ Krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768 (2019-06-18 įsakymo Nr. V-560 redakcija) patvirtintas Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas, 92 p.

¹¹⁸ Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, 5 str. 6 d.

¹¹⁹ VPT išaiškinimas, prieiga per internetą: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360001159380-Ar-kiekvien%C4%85-kart%C4%85-vykdydami-pirkimus-perkan%C4%8Diosios-organizacijos-vie%C5%A1ojo-pirkimo-komisijos-nariai-turi-i%C5%A1-naujo-pasira%C5%A1yti-ne%C5%A1ali%C5%A1kumo-deklaracijas-ir-konfidencialumo-pasi%C5%BEad%C4%97jimus> (žiūrėta 2026-05-14).

88. Identifikuoti trūkumai rodo poreikį tobulinti interesų konfliktų valdymo reglamentavimą ir kontrolę GRA koordinuojamuose pirkimuose, siekiant nuoseklaus vidaus kontrolės ir nešališkumo užtikrinimo reikalavimų laikymosi pirkimuose, vykdomuose pagal VPAGSSJ ir VPJ reikalavimus.

Pirkimo procedūrų vykdymas

89. Patikrinus 21 atsitinkto pirkimo procedūrų vykdymą, 1 pirkime nustatyti vidutinio ir 4 pirkimuose – mažo reikšmingumo trūkumai (8 priedas), kurie, nors ir neturėjo įtakos atsitinkto pirkimų rezultatams, rodo poreikį tobulinti pirkimų vykdymo etapą GRA koordinuojamuose pirkimuose.
90. Perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose turi pateikti informaciją apie pirkimo sąlygas ir procedūras¹²⁰. Pagal GRA Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentą, komisija, vadovaudamasi pirkimo dokumentuose nustatytais kriterijais bei procedūromis, atlieka tiekėjų pasiūlymų, paraiškų nagrinėjimo, vertinimo ir palyginimo procedūras¹²¹. Nors audito metu nenustatyta atvejų, kad komisijos veiksmai būtų nulėmę atliktų pirkimų teisėtumo pažeidimus, tačiau nustatyti neatitiktimai, kai ne visos pirkimo sąlygose nustatytos procedūros buvo tinkamai išlaikytos.

Pirkimo pavyzdys, kai nesilaikyta pirkimo dokumentuose nustatytų procedūrų

GRA vykdyto Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkimo, vykdyto dinaminėje pirkimų sistemoje (DPS), pirkimo sąlygose buvo nustatyta, kad:

- ✓ iš tiekėjų reikalaujama kartu su pasiūlymu pateikti atnaujintą Europos bendrąjį viešųjų pirkimų dokumentą (EBVPD) arba patvirtinimą, kad anksčiau teiktame EBVPD informacija nėra pasikeitusi. Visi tiekėjai, išskyrus vieną, prie pasiūlymų buvo pateikę EBVPD arba patvirtinimus, kad duomenys nepasikeitė. Perkančioji organizacija (GRA) nurodė, kad, vertindama atnaujinto EBVPD nepateikusių tiekėjo atitiktį pašalinimo pagrindų nebuvimo reikalavimams, rėmėsi DPS sukūrimo etape tiekėjo pateiktomis institucijų išduotomis pažymomis ir išrašais, kurie tuo metu buvo laikyti pakankamais duomenų aktualumui pagrįsti, o prieš priimant sprendimą dėl to tiekėjo pripažinimo laimėtoju, jo buvo paprašyta ir gauti aktualūs institucijų išduoti dokumentai. Pažymėtina, kad toks sprendimas formaliai neatitinka pirkimo sąlygose nustatytų reikalavimų, nors jis neturėjo įtakos galutiniam pirkimo rezultatui. Be to, tiekėjo su paraiška pateiktame EBVPD, kuris užpildytas DPS sukūrimo metu, buvo nurodyta, kad nebus remtasi subtiekiejų pajėgumais, nors, tiekėjui siekiant atitikti kvalifikacijos reikalavimą, paraiškoje buvo remtasi būtent subtiekiejo patirtimi ir jo sėkmingai įvykdytomis sutartimis. Pagal GRA pateiktą paaiškinimą, kadangi tiekėjo pateiktoje paraiškoje buvo nurodytas šis subtiekiejas ir pateikti dokumentai, įrodantys subtiekiejo pašalinimo pagrindų nebuvimą bei kvalifikacinius reikalavimus, EBVPD deklaracijoje pateikta informacija ir pažymėta varnelė dėl nesirėmimo subtiekiejų pajėgumais nebuvo vertinama;
- ✓ prieš nustatydamas laimėjusį pasiūlymą, kiekvieno konkretaus pirkimo metu pirkimo vykdytojas reikalauja, kad ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikęs tiekėjas pateiktų aktualius dokumentus, patvirtinančius pirkimo sąlygose nurodytų pašalinimo pagrindų nebuvimą bei įrodančius tiekėjo atitiktį pirkimo sąlygose nustatytiems kvalifikacijos reikalavimams. Tačiau konkretaus pirkimo metu pirkimo komisija iš ekonomiškai naudingiausius pasiūlymus pateikusių tiekėjų pareikalavo tik pašalinimo pagrindų nebuvimą patvirtinančių dokumentų ir netikrino kvalifikacijos atitiktį patvirtinančių dokumentų, todėl nesilaikė savo pačios nustatytos tvarkos. GRA pateikė paaiškinimą, kad tiekėjų kvalifikacija konkretaus pirkimo metu nebuvo papildomai vertinama, nes ji buvo įvertinta tiekėjų priėmimo į DPS metu pagal DPS sukūrimo sąlygose nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, o konkretaus pirkimo metu šie reikalavimai nebuvo keičiami ar griežtinami, todėl pakartotinis jų vertinimas nebūtų turėjęs pridėtinės vertės ir būtų

¹²⁰ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 24 str. 1 d., Viešųjų pirkimų įstatymas, 35 str. 1 d.

¹²¹ Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas Gynybos resursų agentūros direktoriaus 2018-01-08 įsakymu Nr. V-6 (su vėlesniais pakeitimais), 7.6 p.

dubliavęs jau atliktą patikrą. Pažymėtina, kad nors duomenų, kurie būtų pasikeitę ar paneigtų tiekėjo atitiktį kvalifikacijos reikalavimams, nenustatyta, toks pirkimo komisijos sprendimas formaliai neatitiko patvirtintų pirkimo sąlygų, ypač kad nuo DPS sukūrimo jau buvo praėję apie 6 mėn.

91. Tokie atvejai, kai pirkimo komisija nesilaiko savo pačios patvirtintų pirkimo sąlygų, nors ir neturėjo įtakos pirkimo rezultatui, rodo jos darbo trūkumus ir kelia riziką, kad analogiškais atvejais sprendimai gali būti priimami ne aktualios informacijos pagrindu.
92. Pirkimų dokumentavimo kokybės trūkumą rodo ir nepakankamas pirkimo proceso veiksmų ir priimamų sprendimų dokumentavimas arba klaidos dokumentuose. Tokių klaidų ar trūkumų nustatyta 3-juose (iš 21) tikrintuose pirkimuose.

Pirkimo proceso dokumentavimo trūkumų pavyzdžiai

- ✓ GRA neskelbiamų derybų būdu vykdyto Nuotolinio sprogmenų detonavimo sistemos pirkimo sąlygose nustatyta, kad tiekėjas privalo pateikti siūlomų prekių atitiktį techninėje specifikacijoje nustatytiems reikalavimams pagrindžiančius gamintojo parengtus dokumentus arba gamintojo deklaraciją dėl techninėje specifikacijoje nurodytų punktų, kurių nėra galimybės pagrįsti, taip pat kitus pasiūlymo duomenis pagrindžiančius dokumentus, o komisija įvertina, ar galutinis pasiūlymas atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus. Pirkime tiekėjas, kuris yra ir prekių gamintojas, pateikė užpildytą pasiūlymo priedo formą, kurioje deklaratyviai nurodė, kad siūloma įranga atitinka techninės specifikacijos reikalavimus. Pažymėtina, kad pagal tiekėjo pateiktą pasiūlymo priedėlio informaciją, viena pasiūlytos prekės reikšmė neatitiko pirkimo sąlygose nustatyto reikalavimo – techninėje specifikacijoje nurodyta laikymo temperatūra – nuo -32°C iki $+49^{\circ}\text{C}$, o tiekėjo nurodyta reikšmė – nuo -19°C iki $+49^{\circ}$. Perkančioji organizacija (GRA) paaiškino, kad pirkimo metu buvo pateikti papildomi prekės gamintojo dokumentai, kuriuos įvertinusi komisija įsitikino, kad gamintojo siūloma prekė atitinka nustatytus minimalius techninius reikalavimus, o tiekėjas, pildydamas priedėlį „Prekių atitikimas techniniams reikalavimams“, padarė klaidą, nes minėtuose pagrindžiančiuose dokumentuose laikymo temperatūra nurodyta nuo -32°C iki $+49^{\circ}\text{C}$. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad nei komisijos protokoluose, nei jų prieduose nepateikiamas detalus pasiūlymų vertinimas (nėra detalaus pagrindimo (analizės) dėl pasiūlymo atitikties visiems pirkimo dokumentuose nustatytiems reikalavimams vertinimo ir tiekėjo nurodytų duomenų vertinimo / patikrinimo), vertinama, kad perkančioji organizacija neužtikrino pakankamo pasiūlymo vertinimo proceso dokumentavimo ir skaidrumo principo įgyvendinimo.
- ✓ GRA vykdyto Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkimo, vykdyto dinaminėje pirkimų sistemoje (DPS), pirkimo komisijos rašte dėl sprendimo, ar siūlomos tiekėjų kainos yra priimtinos, nurodyta, kad Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS) buvo paskelbtas viešasis konkursas, nors konkretūs pirkimai dinaminėje pirkimų sistemoje vykdomi apie juos neskelbiant (tiekėjai kviečiami pateikti konkrečius pasiūlymus). Taip pat šiame pirkime atsakyme tiekėjui į jo pateiktą pretenziją nurodyta, kad pirkimo komisija vadovaujasi VPAGSSJ 103 str. 3 d., nors šis pirkimas buvo vykdomas pagal VPĮ reglamentavimą. Šie netikslumai vertintini kaip dokumentų rengimo ar teisinės patikros trūkumai, mažinantys dokumentų tikslumą ir aiškumą.
- ✓ GRA koordinuoto Lietuvos kariuomenės Skraidančios asmeninės žvalgybos sistemos pirkimo sutartyje nurodyta sutarties vertės suma su užrašu „be PVM“, nors tiekėjo pasiūlyme ta pati suma buvo nurodyta su įskaičiuotu PVM. Pažymėtina, kad pagal VPAGSSJ nuostatas¹²², sudarant pirkimo sutartį derybų būdu, negali būti keičiama galutinai suderinta kaina ir pirkimo sutarties bei pirkimo dokumentuose ir pasiūlyme nustatytos pirkimo sąlygos. GRA pateikė paaiškinimą, kad nustačius laimėtoją dėl techninės klaidos sutarties projekte buvo ištrintas ne tas sakinytis ir paliktas tik sakinytis, kuriame nurodoma sutarties vertė be PVM, tačiau apmokėjimai tiekėjui buvo įvykdyti teisingai, pagal iš jo gautą pasiūlymą (su PVM). Taip pat šio pirkimo sąlygose nustatyta, kad tiekėjo prašymu papildomi pirkimo dokumentai (paaiškinimai ar patikslinimai) pateikiami ne vėliau kaip likus 2 d. iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos, jei jų paprašyta laiku, tačiau pagal įstatymą¹²³ šis terminas turėtų būti 3 d. d. Nors minėtame pirkime tiekėjas neprašė papildomos informacijos ir pasekmių ši neatitiktis neturėjo, tačiau ji parodo ir pirkimo dokumentų trūkumus.

¹²² Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 52 str. 3 d.

¹²³ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 20 str. 3 d.

- ✓ GRA koordinuotame Lietuvos karo akademijos skraidyklių (dronų) ir bepiločio orlaivio sistemos pirkime nustatyta, kad perkančiosios organizacijos vadovo įsakymas, kuriuo nustatyta 8 narių pirkimo komisija, vienai komisijos narei išėjus iš darbo, pakeistas tik praėjus mėnesiui, po darbo santykių nutraukimo. Komisija vykdė pirkimo procedūras, nors įsakyme nurodyta komisijos sudėtis nebuvo pakeista, o narių skaičius atitinkamai nebuvo sumažintas. Perkančioji organizacija paaiškino, kad nors de jure komisijos sudėties įsakymas nebuvo pakeistas, tačiau de facto nurodytas asmuo, nutraukus darbo santykius, jau negalėjo dalyvauti ir susipažinti su pirkimo duomenimis, todėl iki įsakymo pakeitimo laikyta, kad komisiją sudaro 7 nariai. Pažymėtina, kad įsakymas dėl pirkimo komisijos sudarymo turi būti koreguojamas laiku, nes būtent nuo jame nurodytų komisijos narių skaičiaus priklauso komisijos sprendimų priėmimui reikalingas kvorumas bei priimamų sprendimų teisėtumas (nesant kvorumo, komisija negali priimti teisėtų sprendimų).

93. Nustatytos klaidos ir dokumentavimo trūkumai rodo vidaus kontrolės spragas pirkimo procese, mažina komisijos sprendimų patikimumą ir skaidrumą bei didina ginčų riziką, todėl, siekiant užtikrinti išsamių ir kokybiškų dokumentų rengimą bei tvirtinimą, turėtų būti stiprinamos kontrolės priemonės.
94. Taip pat labai svarbu, kad pirkimo komisija sprendimus priimtų tik įsitikinusi pateiktos informacijos pagrįstumu, teisingumu ir aktualumu. Pagal viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą, jeigu tiekėjo pateiktame pasiūlyme nurodyta prekių, paslaugų ar darbų kaina yra neįprastai maža, perkančioji organizacija privalo pareikalauti, kad dalyvis (supaprastinto pirkimo atveju – ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikęs tiekėjas) pagrįstų siūlomą kainą¹²⁴. Pagal VPT gaires, pirkimo vykdytojas turi teisę prašyti, o tiekėjas – pateikti kuo išsamesnius kainos ar sąnaudų pagrindimo dokumentus, o deklaratyvaus pobūdžio paaiškinimai negali būti laikomi tinkamu neįprastai mažos kainos ar sąnaudų pagrindimu. Vis dėlto nustatyti 2 atvejai, kai pirkimo komisija, nustačiusi pasiūlymuose neįprastai mažas kainas, paprašė tiekėjų pateikti paaiškinimus, bet nereikalavo pridėti pagrindimą įrodančių dokumentų.

Pavyzdžiai, kai neįprastai mažos kainos pagrindimai pateikiami be pagrindžiančių dokumentų

- ✓ GRA vykdytame Apsauginių CBRN apsiaustų pirkime nustatyta, kad konkurso laimėtojo pateiktame pasiūlyme nurodyta prekės kaina yra neįprastai maža. Pirkimo komisijai tiekėjo paprašius pateikti neįprastai mažos kainos pagrindimą, tiekėjas pateikė raštą su nurodyta prekės savikainos suma ir antkainio dydžiu. Šį pagrindimą pirkimo komisija pripažino tinkamu. GRA papildomai nesikreipė į tiekėją ir neprašė pateikti jo teiginius pagrindžiančių dokumentų – tiekėjo su prekių gamintoju sudarytos sutarties dėl prekių tiekimo ir (ar) kitų dokumentų. GRA paaiškino, kad neprašė tiekėjo pateikti papildomos informacijos, motyvuodama tuo, kad nebuvo nustatyta prieštaravimų ar kitų aplinkybių, keliančių pagrįstų abejonų dėl pasiūlymo realumo ar tinkamo sutarties įvykdymo, todėl papildomų dokumentų iš gamintojo reikalavimas laikytas neproporcingu.
- ✓ GRA vykdytame Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkime komisija nustatė, kad tiekėjų pasiūlymuose nurodytos neįprastai mažos kainos, ir kreipėsi į du tiekėjus dėl jų pagrindimo: vienas pateikė kainų detalizaciją, kurioje nurodyta, kiek procentų sudaro gamintojo kaina, transportavimas, sandėliavimas ir antkainis; kitas pateikė kainų detalizaciją, kurioje nurodytos tikslios sumos eurai – prekių (atskirai kiekvienos) pirkimo kainos, transporto kaštai, antkainis ir administracinės sąnaudos. Abu tiekėjai nepridėjo jokių nurodytus skaičius pagrindžiančių dokumentų. Pirkimo komisija, nepaprašiusi pateikti tiekėjų paaiškinimų pagrįstumą įrodančių dokumentų, priėmė sprendimą šiuos pagrindimus pripažinti tinkamais.

95. Tokiais atvejais, kai komisija neįsitikina tiekėjų pateiktos informacijos pagrįstumu, teisingumu, nepaprašydama pateikti neįprastai mažos kainos sudedamųjų dalių duomenis pagrindžiančių dokumentų, kyla rizika dėl pasiūlytos kainos realumo ir

¹²⁴ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 29 str. 1 d., Viešųjų pirkimų įstatymas, 57 str. 1 d.

pagrįstumo, siūlomų prekių kokybės, tiekėjų konkurencijos sąžiningumo ir pajėgumo įvykdyti sutartį, taip pat tinkamo viešųjų pirkimų principų užtikrinimo.

96. Vertintų pirkimų vykdymo etape pirkimų komisijų veikloje nustatyti trūkumai, kai nesilaikoma pirkimo sąlygų, nustatomos proceso dokumentavimo spragos, tiekėjų neprašoma pateikti informaciją pagrindžiančių dokumentų, nors tiesiogiai ir neturėjo įtakos sprendimų teisėtumui, atskleidžia sisteminius vidaus kontrolės trūkumus. Šie trūkumai kelia riziką, kad sprendimai gali būti priimami remiantis nepatikrinta ar neaktualia informacija, o tai gali pažeisti pirkimų skaidrumą ir kitus viešųjų pirkimų principus, didinti ginčų riziką, neužtikrinti perkamų prekių kokybės ar sąžiningos konkurencijos. Todėl GRA vykdomuose ir koordinuojamuose pirkimuose būtina stiprinti kontrolės priemones, užtikrinti pirkimo proceso, atliktų veiksmų, priimtų sprendimų, argumentų dokumentavimą ir sistemingai tikrinti tiekėjų pateikiamą informaciją.

Pirkimo sutarties sudarymas ir vykdymas

97. Sutarčių sudarymo ir vykdymo etape 3 pirkimuose nustatė vidutinio reikšmingumo ir viename – mažo reikšmingumo neatitikimus. Pirkimo procedūros baigiasi, kai sudaroma pirkimo sutartis ir pateikiamas sutarties įvykdymo užtikrinimas, jeigu jo buvo reikalaujama pirkimo dokumentuose ir sutartyje¹²⁵. Nustatyta, kad pasirinktų pirkimų įsipareigojimais vykdyti sutartyse numatytais terminais, išskyrus 3 atvejus, kai tiekėjas nepateikė arba pavėluotai pateikė pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantį dokumentą, kai jo pateikimas buvo numatytas sutartyje. Šiuos atvejus vertiname kaip vidutinės reikšmės neatitikimus (pavyzdys ir 8 priedas).

Atvejų, kai nepateikti arba pavėluotai pateikti pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantys dokumentai, pavyzdys

✓ Vidutinės reikšmės neatitikimas:

GRA vykdytame Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkime tiekėjas nepateikė privalomo sutarties įvykdymo užtikrinimo (banko garantijos ar draudimo bendrovės laidavimo rašto), nors 2024-05-03 pasirašytoje sutartyje buvo nustatyta, kad ji įsigalioja tiekėjui pateikus sutarties įvykdymo užtikrinimo banko garantiją ar draudimo bendrovės laidavimo raštą, kurį turi pateikti ne vėliau kaip per 7 d. d. nuo sutarties pasirašymo. Perkančioji organizacija (GRA) paaiškino, kad tiekėjas per trumpą laikotarpį, t. y. per 11 d. d. (2024-05-20) pristatė prekes (tai patvirtina sąskaita faktūra ir prekių priėmimo–perdavimo aktas) ir faktiškai įvykdė sutartinius įsipareigojimus, todėl papildomas reikalavimas pateikti garantiją nebuvo inicijuotas, o perkančioji organizacija nepatyrė jokios finansinės ar kitos žalos.

- ✓ Kitoje to paties pirkimo dalyje, 2024-05-07 pasirašytoje sutartyje nustatyta, kad ji įsigalioja tiekėjui pateikus sutarties įvykdymo užtikrinimo banko garantiją ar draudimo bendrovės laidavimo raštą, kurį turi pateikti ne vėliau kaip per 7 d. d. nuo sutarties pasirašymo, tačiau faktiškai banko garantija pateikta pavėluotai – 2024-06-21, t. y. po 33 d. d. nuo sutarties pasirašymo. Pagal šio konkretaus pirkimo sąlygų 7.6 p., laikoma, kad tiekėjas atsisako sudaryti sutartį, kai jis nepateikia sutarties įvykdymo užtikrinimo, jei tokio reikalaujama pagal sudaromos sutarties sąlygas. Atkreiptinas dėmesys, kad didžioji dalis prekių pagal šią sutartį nebuvo pristatyta, tačiau banko garantija nebuvo pasinaudota. Perkančioji organizacija kreipėsi į teismą dėl netesybų išieškojimo, nors tai yra ilgesnis ir sudėtingesnis ginčo sprendimo ar nuostolių atlyginimo būdas. Perkančioji organizacija (GRA) paaiškino, kad susidariusi situacija buvo analizuojama kartu su teisininkais, tačiau, įvertinus visas aplinkybes, sprendimas dėl garantijos aktyvavimo nebuvo priimtas laiku, todėl kreiptasi į teismą dėl netesybų išieškojimo. Abiejų sutarčių garantijos suma buvo 15 tūkst. Eur, o dėl ilgo vėlavimo susidarė delspinigiai – 129 tūkst. Eur, todėl, GRA nuomone, vis tiek būtų reikėję kreiptis į teismą, kas ir buvo padaryta.

¹²⁵ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybės ir saugumo srityje, įstatymas, 8¹ str. 2 d., Viešųjų pirkimų įstatymas, 29 str. 2 d.

✓ **Vidutinės reikšmės neatitikimas:**

GRA vykdyto CBRN apsaugos priemonių ir įrangos pirkimo sutartyje, sudarytoje 2024-12-23, nurodyta, kad ne vėliau kaip per 5 d. d. po sutarties pasirašymo tiekėjas turi pateikti banko garantiją arba draudimo bendrovės laidavimo raštą. Tačiau laidavimo raštas pateiktas GRA tik 2025-04-23, t. y. praėjus 4 mėn. nuo sutarties pasirašymo. Tokiu būdu pažeistos tiek pirkimų sąlygos, tiek pirkimo sutarties ir VPAGSSĮ nuostatos. Perkančioji organizacija (GRA) pateikė paaiškinimą, kad laikotarpiu nuo sutarties pasirašymo iki laidavimo rašto pateikimo tiekėjui nuolatos ir periodiškai buvo primenama, kad nėra gautas banko garanto originalas, tikslintasi, ar jis nepasimetė, telefoninių pokalbių metu tiekėjo atstovai informuodavo, kad dokumentas jau užsakytas, rengiamas ir bus pateiktas. Taip pat, GRA teigimu, buvo iškilusios pristatymo problemos dėl galimai neteisingai pateikto pristatymo adreso.

✓ **Vidutinės reikšmės neatitikimas:**

GRA vykdytame Mobilios elektromagnetinės kovos dažnių blokavimo sistemos pirkime, 2025-04-09 pasirašytoje sutartyje nurodyta, kad ne vėliau kaip per 5 d. d. po sutarties pasirašymo tiekėjas turi pateikti banko garantiją arba draudimo bendrovės laidavimo raštą, tačiau faktiškai jis buvo pateiktas praėjus 12 d. d., t. y. 2025-04-25.

98. Pagal viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą¹²⁶, jeigu tiekėjas iki perkančiosios organizacijos nurodyto termino nepateikia pirkimo dokumentuose nustatyto pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinančio dokumento, laikoma, kad jis atsisakė sudaryti pirkimo sutartį. Tokiu atveju perkančioji organizacija turi siūlyti sudaryti pirkimo sutartį tiekėjui, kurio pasiūlymas pagal nustatytą pasiūlymų eilę yra pirmas po tiekėjo, nepateikusio pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo ar neįvykdžiusio kitų pirkimo sutarties įsigaliojimo sąlygų, tačiau tai nebuvo padaryta. Tokiu būdu pažeisti skaidrumo ir tiekėjų lygiateisiškumo principai ir viešųjų pirkimų įstatymų reikalavimai.
99. Pirkimuose, vykdytuose pagal VPAGSSĮ reikalavimus, perkančioji organizacija privalo paskelbti CVP IS ir ES oficialiame leidinyje (TED) apie sudarytą pirkimo sutartį, kai pirkimo vertė yra didesnė už nustatytas tarptautinio pirkimo vertės ribas¹²⁷, o pirkimuose, vykdytuose pagal VPĮ reikalavimus, papildomai reglamentuota pareiga CVP IS paskelbti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį ar jos pakeitimą¹²⁸. Tikrintame pirkime, vykdytame pagal VPĮ, nustatytas netinkamo informacijos apie įvykusį pirkimą paskelbimo atvejis, taip pat nepaskelbta vieno pirkimo, vykdyto pagal GPĮ, sutartis (pavyzdys).

Atvejis, kai nebuvo tinkamai paskelbta įstatyme nustatyta informacija, pavyzdys

- ✓ VPĮ reglamentuojama pareiga išviešinti (paskelbti) laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį ar jos pakeitimą, bet CVP IS paskelbus GRA vykdyto Transporterių M113 šeimos atsarginių dalių pirkimo sutartis, kartu su jomis nebuvo paskelbti laimėjusių tiekėjų pasiūlymai ir vienos sutarties pakeitimas, kuris buvo paviešintas tik audito metu (t. y. paskelbtas uždelsus 661 dieną). Perkančioji organizacija (GRA) paaiškino, kad kartu su sutartimis buvo paviešinta informacija apie perkamas prekes, jų kiekius ir kainas, kas ir sudaro laimėjusių pasiūlymų turinį, todėl pats pasiūlymas neviešintas, o sutarties pakeitimas nebuvo paskelbtas dėl žmogiškojo faktoriaus (administracinės klaidos). Taip neužtikrintas tinkamas skaidrumo principo ir VPĮ nuostatų įgyvendinimas.
- ✓ GRA per užsienio CPO vykdytame Mobilios trumpo nuotolio oro gynybos sistemos pirkime apie sudarytą sutartį nebuvo paskelbta. GRA nurodė, kad suteikė įgaliojimą užsienio CPO derėtis GRA vardu dėl jos įtraukimo į sutartį dėl oro gynybos sistemos įsigijimo, todėl už konkretaus pirkimo procedūrų parinkimą ir pagal pasirinktą pirkimo būdą atliekamų veiksmų teisėtumą yra atsakinga įgaliotoji organizacija, kuri organizuoja ir vykdo pirkimą vadovaudamasi jai taikytiniais teisės

¹²⁶ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 52 str. 2 d., Viešųjų pirkimų įstatymas, 86 str. 2 d.

¹²⁷ Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas, 45 str. 4 d.

¹²⁸ Viešųjų pirkimų įstatymas, 86 str. 9 d.

aktais, suderintais su ES Direktyvos¹²⁹ nuostatomis. Todėl GRA neatliko minėto pirkimo ir apie jį neskelbė. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad analogiškame Artilerinio radiolokatoriaus pirkime, kuriame buvo suteikti įgaliojimai užsienio CPO, apie sudarytą sutartį buvo paskelbta.

100. Tiekėjams nepateikus arba pavėluotai pateikus sutartyse numatytą jos įvykdymo užtikrinimą (banko garantiją ar laidavimo raštą) ir perkančiajai organizacijai nepasiūlius sudaryti pirkimo sutarties kitam pagal eilę geriausią pasiūlymą pateikusiam tiekėjui, nesilaikyta viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo, o sutartys kurį laiką vykdytos be privalomos užtikrinimo priemonės, taigi neturint numatytos finansinės apsaugos. Tiekėjui nepristačius prekių, o PO nepasinaudojus pavėluotai pateikta garantija, pasirinktas ilgesnis ir sudėtingesnis ginčo sprendimo ar nuostolių atlyginimo būdas teismo ginčo kelio. Nepakankama pirkimo sutarčių nuostatų įgyvendinimo ir privalomos skelbti informacijos viešinimo kontrolė neužtikrino tinkamo pirkimo sąlygų, pirkimo sutarčių ir teisės aktuose nustatytų reikalavimų laikymosi, taip pat neužtikrintas tinkamas pagrindinių viešųjų pirkimų principų, ypač skaidrumo, įgyvendinimas.

2.4. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams projektinio valdymo principai taikyti fragmentuotai

101. Kiekvienoje institucijoje svarbu atskirti projektingą veiklą nuo procesinės ir dalį jos organizuoti taikant projektų valdymo principus. Projektinis valdymas padeda efektyviau organizuoti veiklas, o projektų planavimas ir įgyvendinimas turi būti vykdomas sistemiskai, užtikrinant aiškių tikslų nustatymą, pažangos stebėseną, rizikų valdymą ir rezultatų pasiekimą¹³⁰ bei racionalų ir efektyvų išteklių naudojimą¹³¹. Krašto apsaugos sistemoje projektas traktuojamas kaip vienkartinė, apibrėžtos apimties (laiko, kiekio, biudžeto ir kokybės) veikla, skirta sukurti unikalų (naują) produktą ar rezultatą, kurio įgyvendinimui sudaroma laikina organizacinė struktūra (projekto grupė), veikianti iki projekto užbaigimo¹³². Projekto įgyvendinimas apima inicijavimo, planavimo, vykdymo, stebėsenos, kontrolės bei užbaigimo etapus¹³³.
102. Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai gali būti sisteminių projektų, skirtų KAS naujiems pajėgumams kurti, esamiems vystyti ar modernizuoti, dalis arba vykdomi kaip atskiri projektai, kurių metu įsigijama ginkluotė, karinė įranga ir (ar) sistemos. Vertinome, ar visi didelės svarbos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai GRA valdomi kaip projektai, vadovaujantis nustatyta projektų valdymo tvarka, ar vykdytos inicijavimo, planavimo, stebėsenos procedūros, o suplanuotos veiklos įvykdytos sutartu laiku.
103. GRT patvirtintame 2026–2035 m. KAS planavimo vadove¹³⁴ nurodyti 29 didelės svarbos ginkluotės ir karinės įrangos projektai, tačiau 2025 m. GRA valdė 19 ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo projektų, iš kurių tik 13 sutapo su KAS planavimo vadove nurodytais

¹²⁹ Europos Parlamento ir Tarybos 2009-07-13 direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

¹³⁰ Vyriausybės projektų valdymo standartas, 9, 11, 19 psl., prieiga per internetą: [Praktinės projektinio valdymo rekomendacijos – LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ](#) (žiūrėta 2026-04-24).

¹³¹ Biudžeto sandaros įstatymas, 3 str., 4 str., 4 p.

¹³² Krašto apsaugos sistemos projektų įgyvendinimo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-07-03 įsakymu Nr. V-620, 4 p.

¹³³ Krašto apsaugos sistemos projektų įgyvendinimo reglamentas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-07-03 įsakymu Nr. V-620, 7 p.

¹³⁴ Patvirtintas Gynybos resursų tarybos 2025-04-30 Nr. NRN-8RN ir krašto apsaugos ministro 2025-04-30 įsakymu Nr. VR-6RN.

projektais. GRA nurodo¹³⁵, kad visus planavimo vadove įvardintus didelės svarbos projektus valdyti projektiniu būdu netikslinga, nes dalis jų paprasti, susiję su nuolat Lietuvos kariuomenės aprūpinimui vykdomais įsigijimais. Sprendžiant, kurie pirkimai turėtų būti valdomi projektiniu būdu, agentūra vertina jų kompleksiskumą (kiek skirtingų įsigijimų apima projektas, kelioms pajėgoms jis skirtas), sudėtingumą, vertę ir svarbą, tačiau audituojamu laikotarpiu KAS nebuvo kriterijų, kuriais vadovaujantis didelės apimties pirkimai būtų priskiriami projektams.

104. Visų GRA ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo projektų trukmė svyruoja nuo 3 iki 14 metų, o jų fiksuota vertė – nuo 9,77 mln. iki 1,5 mlrd. Eur. Audito metu detaliau vertinome 5 iš 19 projektų. Keturių atrinktų projektų pirkimai vykdyti taikant VPAGSSĮ numatytas išimtis – bendradarbiaujant su JAV bei Norvegijos vyriausybėmis, o vieno – neskelbiamų derybų būdu, bendradarbiaujant su Vokietijos vyriausybe. Visais atvejais projektai buvo kompleksiniai, nes kartu su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimu buvo perkami mokymai, techninis aptarnavimas ir atsarginės dalys, taip pat nustatytas infrastruktūros įrengimo poreikis. 4 iš 5 projektų apėmė daugiau nei vienos sutarties sudarymą (6 lentelė).

6 lentelė. Atrinktų projektų sąrašas

Eil. Nr.	Projekto laikotarpis	Projekto pavadinimas	Projekto vertė, fiksuota 2025 m. pab.	Projekto apimtyje sudarytų sutarčių sk.
1	<...>	Antžeminės vidutinio nuotolio oro erdvės gynybos sistemos	<...>	5
2	<...>	Šarvuotieji visureigiai JLTV	<...>	4
3	<...>	Universalieji sraigtasparniai	<...>	1
4	<...>	Vidutinio siekio mobilieji radarai TPS-77	<...>	1 (1 sutartis dėl paramos radaro įsigijimui)
5	<...>	Tankai LEOPARD 2 A8	<...>	6 (5 planuojamos)*

*skaičius nurodomas įvertinant visas sutartis, kurios dar turi būti sudarytos išpildant tankų pirkimo sutarties sąlygas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Gynybos resursų agentūros duomenis

105. Nustatėme, kad GRA direktoriaus įsakymais visiems analizuotiems projektams buvo sudarytos darbo grupės, paskirti grupių vadovai, kuriems pavestos pirkimų inicijavimo, koordinavimo, dokumentų rengimo bei sutarčių pasirašymo funkcijos. Tankų LEOPARD 2 A8 projekto atveju ministras sudarė darbo grupę ir pavedė jai koordinuoti tankų įsigijimo organizavimą, integraciją ir perdavimą LK. Pagrindiniai sprendimai dėl įsigijimų poreikio, alternatyvų pasirinkimų, kiekių ir vertės buvo priimami VGT, GRT ir GKTG. Nors projektų įgyvendinimas turėtų prasidėti nuo poreikio identifikavimo ir sprendimų dėl įsigijimų priėmimo, analizuotais atvejais nebuvo paskirto asmens, atsakingo už viso projekto, o ne atskiro pirkimo, inicijavimą ir koordinavimą. Taip pat nebuvo apskaičiuota preliminarinių projektų vertė, nevertintos ginkluotės bei karinės įrangos gyvavimo ciklo, infrastruktūros įrengimo ir išlaikymo sąnaudos. Auditorių vertinimu, tokia praktika labiau atitinka pirkimų administravimą, o ne projekto valdymą, nes nebuvo užtikrinti esminiai projekto valdymo elementai: atsakomybės paskirstymas, visapusiškas sąnaudų vertinimas.

106. Nė viename iš analizuotų projektų nebuvo rengiami įgyvendinimo planai, kuriuose būtų numatytos visos projekto veiklos, priskirtos jų įgyvendinimo atsakomybės ir numatyti veiklų atlikimo terminai. Vieno projekto metu GKTG aptartas projekto įgyvendinimo grafikas, apimantis pagrindinius darbų terminus ir jų vykdymo seką. Įgyvendinant 2 iš 5

¹³⁵ Gynybos resursų agentūros 2026-05-06 el. paštu pateikta informacija.

projektų, po sutarčių pasirašymo su tiekėjais suderinti konkretūs sutarčių vykdymo veiksmai bei galimos sutarčių įgyvendinimo rizikos (pavyzdys).

Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo projektai, kurių metu atskiruose etapuose buvo planuojamos veiklos, nustatomi terminai, vertinamos rizikos

Šarvuotųjų visureigių „JLTV“ projektas. Projekto įgyvendinimo planas nerengtas, tačiau projekto įgyvendinimo grafikas, JLTV modifikacijos ir išlaidų struktūra pristatyta GKTG posėdyje.

Vidutinio siekio mobiliųjų radiolokatorių „TPS-77“ projektas. Projekto įgyvendinimo planas nerengtas. Pasirašius sutartį, susitikimų metu gamintojas pristato darbų laiko ašis, rizikas, roles ir atsakomybes, rekomendacijas ir pan. Kadangi pirkimas vykdomas per G2G, Lietuva neturi tiesioginių kontaktų su gamintoju, su tiekėjais derasi JAV vyriausybė¹³⁶.

Antžeminės vidutinio nuotolio oro erdvės gynybos sistemos NASAMS projektas. Projekto įgyvendinimo planas nerengtas, tačiau, pasirašius sutartį dėl NASAMS įsigijimo, projekto įgyvendinimo darbo grupė posėdžio metu (2017-11-09) aptarė projekto įgyvendinimo esamą situaciją, parengiamuosius projekto įgyvendinimo darbus. Sudaryta NASAMS projekto įgyvendinimo darbų lentelė (Darbas, atsakingas asmuo, terminai, laukiamas rezultatas).

Auditorių vertinimu, šie veiksmai nelaikytini visaverčiu projektiniu valdymu, nes buvo orientuoti į atskirų veiksmų ir terminų derinimą, o ne į nuoseklų viso projekto planavimą.

107. Nustatėme, kad dėl ginkluotės įsigijimo procedūrų specifikos (bendradarbiaujama su JAV ir Vokietijos vyriausybėmis), ribotų šalies finansinių galimybių ir ilgos projektų įgyvendinimo trukmės, per kurią kinta tiek tiekėjų galimybės, tiek užsakovų (GRA, LK) poreikiai, projektų įgyvendinimo metu buvo keičiamos jau sudarytų sutarčių sąlygos, vertės, planuojami įsigyti kiekiai, papildoma įranga bei sutarčių apimtis (pavyzdys). Tačiau nė viename iš analizuotų projektų nesuplanuota projektų stebėseną, kurios metu būtų vertinama tarpinių projekto etapų pažanga, periodiškumas ir turinys, nerengtos projekto eigos ataskaitos, o GRT ir GKTG posėdžiuose spęstos jau iškilusios problemos ar svarbios rizikos, tačiau nebuvo identifikuotos ir nuosekliai valdomos su viso projekto vykdymu susijusios rizikos.

Pakeitimų projektuose pavyzdžiai

Šarvuotųjų visureigių JLTV projektas. <...>

Sutartys keistos dėl papildomų įsigijimų, įrengimo komplektų pristatymo laiko pasikeitimų (laikas ir ankstintas, ir vėlintas), panaikintos konfigūracijos dėl gamintojo galimybių ar dėl to, kad nebereikalinga užsakovui (GRA), taip pat dėl gautų JAV vyriausybės pasiūlymų <...>.

Nuo 2022 m. kovo iki 2025 m. rugsėjo parengta 13 koordinatoriaus pažymų, kuriose nurodomos sutarčių pakeitimų priežastys ir tai, kad pakeitimai suderinti su LK GŠ viršininku, GRA vadovybe, esant poreikiui – su KAM Finansų ir biudžeto bei Gynybos planavimo departamentų vadovais.

Universalių sraigtasparnių UH-60M projektas. <...>

Atsižvelgiant į sulėtėjusią ekonomiką po COVID-19, mažesnes valstybės pajamas ir didėjančius reikalavimus pradinėms įmokoms, 2020-10-16 GRT posėdyje įsigyjamų sraigtasparnių skaičius <...> sumažintas <...>.

Tankų LEOPARD 2 A8 projektas. VGT 2023-05-18 priėmus sprendimą dėl Divizijos karinio vieneto pajėgumo steigimo bei plėtros, GRA 2023-05-23 atliko tiekėjų apklausą dėl galimybės įsigyti kovos tankus (tankų šeimos mašinų poreikis ir techniniai reikalavimai joms nebuvo nurodyti).

<...>

Įvertinus visų jau sudarytų ir planuojamų sutarčių vertes, projekto vertė nuo 2025 m. išaugo 33 proc.

<...>.

108. 2023 m. spalio mėn. KAM atliko Divizijos pajėgumo (tankų) įsigijimo bandomąjį, ekonominį (pramoninį) ir finansinį alternatyvų vertinimą ir nusprendė, kad glaudžiausi ryšiai su Lietuvos gynybos pramone ir didžiausias ekonominės naudos potencialas galėtų būti

¹³⁶ 2026-04-03 pokalbio metu su GRA darbuotoju, atsakingu už projekto įgyvendinimą, pateikta informacija.

gaunamas įsigyjant vokiškus tankus LEOPARD 2 A8. Vienas iš argumentų – pramoninio bendradarbiavimo galimybė¹³⁷. Tačiau Vyriausybės tvarkoje¹³⁸ numatytos formos pramoninio bendradarbiavimo sutartis prieš sudarant tankų pirkimo sutartį pasirašyta nebuvo, nes tokia sutartis turėjo būti sudaryta prieš pasirašant pradinę tankų įsigijimo sutartį, o Lietuva prisijungė prie jau kitų šalių su gamintoju pasirašytos sutarties. Be to, sutarties pasirašymas vyko prieš įsigaliojant pramoninio bendradarbiavimo įstatymui (pavyzdys).

Tankų LEOPARD 2 A8 surinkimo perkėlimo į Lietuvos teritoriją sąlygos

2025 m. pradžioje buvo inicijuotos derybos su KNDS¹³⁹ dėl LEOPARD 2 A8 pirkimo sutarties pakeitimo: tanko pristatymo LK paspartinimo (iki 2030 m.) ir tankų aptarnavimo Lietuvoje inicijavimo. Gamintojui pasiūlyta greičiau atlikti apmokėjimą už įsigijamus tankus – 2025 m. sumokėti 600 mln. Eur¹⁴⁰. KNDS dėl gamybinių pajėgumų trūkumo pasiūlė visus tankus pristatyti iki reikiamo termino, su sąlyga dalį tankų (<...> iš 44 vnt. įsigyjamų) surinkti Lietuvoje, KNDS Rheinmetall įmonėje „Lithuania Defence Services“ (LDS). Lietuvai mainais bus perduota 25,1 proc. akcijų. 2025-12-11 pasirašytas Susitarimo memorandumas¹⁴¹, kuriuo vadovaujantis akcijas valdys „EPSO-G Invest“ įmonė.

109. Nustatytus trūkumus lėmė tai, kad KAS nebuvo nustatyta vieninga projektų, susijusių su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, valdymo tvarka ir kriterijai, pagal kuriuos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai būtų priskiriami didelės svarbos projektams ir valdomi kaip projektai. Nors krašto apsaugos ministro įsakymu yra patvirtintas KAS projektų įgyvendinimo reglamentas¹⁴², tačiau jis privalomai taikomas tik jo portfelyje esantiems projektams (tokiems priskiriamas universalių sraigtasparnių įsigijimas), kitiems¹⁴³ reglamento taikymas yra pasirenkamas projekto vadovo sprendimu. Todėl KAS neužtikrinamas nuoseklus ir vienodas projektų valdymas.
110. Svarbiems ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams fragmentuotai taikant projekcinio valdymo principus, prarandama galimybė užtikrinti nuoseklų ir galimą efektyviausią įsigijimų procesą. Neplanuojant projektų eigos ir nevaldant rizikų, apsunkinama projektų vykdymo kontrolė ir stebėseną. Be to, neįvertinus visos projekto vertės, apimančios reikalingą amuniciją, infrastruktūrą ir viso gyvavimo ciklo išlaikymo sąnaudas, apsunkinamas tinkamas finansavimo, darbų eiliškumo ir pasirengimo naudoti įrangą planavimas.

Pokyčiai audito metu

111. Gynybos resursų agentūros direktorius inicijavo agentūros struktūros pokyčius – steigama procesų valdymo vadovo pareigybė, kuriai priskirta projekcinio valdymo

¹³⁷ 2024-02-06 nutarimas Nr. V-50 „Dėl Nacionalinės divizijos pajėgumo (tankų) įsigijimo“.

¹³⁸ Pramoninio bendradarbiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Vyriausybės 2024-07-03 nutarimu Nr. 558.

¹³⁹ Deutschland Beteiligungs GmbH (KNDS).

¹⁴⁰ Sumokėjus 600 mln. Eur, fiksuota galutinė sutarties suma – 1 124,4 mln. Eur. Pagal 2025-11-18 sutarties pakeitimą, likusią 524,4 mln. Eur sumą sutarta sumokėti iki 2028 m. pabaigos.

¹⁴¹ Susitarimo memorandumas pasirašytas tarp Rheinmetall GmbH (RLS), Deutschland Beteiligungs GmbH (KNDS), KAM ir UAB „EPSO-G Invest“.

¹⁴² Patvirtintas krašto apsaugos ministro 2018-07-03 įsakymu Nr. V-620.

¹⁴³ Nuo 2022-03-28, kai įsigaliojo krašto apsaugos ministro 2022-03-28 įsakymu Nr. V-259 patvirtinti Krašto apsaugos sistemos projektų įgyvendinimo reglamento pakeitimai.

stiprinimo agentūroje atsakomybė¹⁴⁴. 2026-05-06 patvirtinta projektų valdymo tvarka¹⁴⁵, kurioje:

- ✓ Nustatytos krašto apsaugos sistemos įgyvendinamų sisteminių bei ginklų ir karinės įrangos pirkimų projektų įgyvendinimo procedūros, projektų dalyvių funkcijos ir atsakomybės, kiekybiniai kriterijai, pagal kuriuos vertinama projektų svarba, priimamas sprendimas taikyti projekcinį valdymą ir inicijuoti projektų pradžios procedūras. Taip pat tvarkoje apibrėžti projekto įgyvendinimo etapai: inicijavimas, planavimas, vykdymas, stebėseną bei kontrolė.
- ✓ Kartu su tvarka patvirtintas iki tvarkos įsigaliojimo pradėtų 10 projektų sąrašas, o jų vadovams pavesta iki 2026-07-01 parengti detaliuosius projektų grafikus, rizikų valdymo planus ir projektų eigos ataskaitas. Po auditorių paklausimo 2026-05-27 sąrašas papildytas dar 2 projektais.

¹⁴⁴ Gynybos resursų agentūros 2026-05-06 el. paštu pateikta informacija.

¹⁴⁵ Gynybos resursų agentūros projektų valdymo tvarka, patvirtinta Gynybos resursų agentūros direktoriaus 2026-05-06 įsakymu Nr. V-123.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų sistema veiks efektyviau ir užtikrins nuoseklų karinių pajėgumų stiprinimo tikslų pasiekimą laiku.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
3-iasis pagrindinis audito rezultatas 45 proc. tikrintų pirkimų sprendimų priėmimo procese dalyvavo patariamąsios institucijos (GRT, GKTG, GRG), neturinčios savarankiškos sprendimų priėmimo atsakomybės. 42 proc. pirkimų sprendimų derinimas su ministerijos padaliniais, patariamosiomis grupėmis bei kitomis institucijomis truko nuo 30 iki 374 d. Patariamosioms grupėms dalyvaujant sprendimų priėmimo, atsakomybė išsiskaido, o tai neigiamai veikia pirkimų organizavimo sistemos efektyvumą, ypač ilgai trunkančių pirkimų procesų kontekste.	Vidutinės svarbos 1. Siekiant užtikrinti sprendimų priėmimo operatyvumą ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose ir aiškų atsakomybės už juos paskirstymą, atskirti kiekvienos patariamąsios institucijos ir sprendimus priimti įgalioto subjekto kompetencijas, atsakomybes, nustatyti sprendimų derinimo eigą ir maksimalius derinimo su reikiomomis institucijomis terminus	Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, kuriuose galutinį sprendimą priėmė įgaliotas subjektas, dalis	55	100	Krašto apsaugos ministerija	2028-12-31
		Maksimali ginkluotės ir karinės įrangos pirkimo sprendimų derinimo su patariamosiomis ir kitomis institucijomis trukmė	n. d.	35		
		1.1. Atlikti analizę dėl įgaliotų subjektų dalyvavimo ir atsakomybių sprendimų priėmimo procese.			Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31
		1.2. Pagal atliktos analizės rezultatus ir pagal poreikį patikslinti susijusius teisės aktus.			Krašto apsaugos ministerija	2027-05-30
		1.3. Parengti ir pateikti Seimui ir Vyriausybei svarstyti VPAGSSĮ pakeitimų projektus dėl pirkimo procedūrų supaprastinimo, užtikrinant operatyvų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimą.			Krašto apsaugos ministerija	2027-05-30
		1.4. Kreiptis į Viešųjų pirkimų tarnybą, kad būtų parengti pavyzdiniai pirkimo dokumentai pirkimų vykdymui pagal VPAGSSĮ.			Krašto apsaugos ministerija	2027-05-30

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
3-iasis pagrindinis audito rezultatas Neužtikrinama visapusiška ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų efektyvumo stebėseną: pirkimų pagal išimtis stebėseną neatliekama, o likusių pirkimų efektyvumas atskirai nestebimas, nėra numatytų siektinų rodiklių, nes GRA efektyvumo rodikliai skaičiuojami bendrai visiems vykdomiems pirkimams. Pirkimų efektyvumo vertinimo metodikoje nustatyta nepakankamai aiški ir nuosekli rodiklių sistema, rodiklių pavadinimai neatskleidžia vertinimo aspekto, didesnė dalis pirkimo aspektų vertinama atskiriems pirkimams, bet ne visos organizacijos lygmeniu. Neišskyrus ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų duomenų, nefiksuota, kad 2023–2025 m. šių pirkimų	Didelės svarbos 2. Siekiant didinti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų proceso efektyvumą, užtikrinti jo stebėseną ir priimti duomenimis grįstus sprendimus jam tobulinti: ✓ atlikus ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų efektyvumo rodiklių analizę, priimti sprendimus dėl pirkimų proceso efektyvinimo, didinant efektyviausių pirkimų būdų taikymo galimybes; ✓ nustatyti atskirus viešųjų pirkimų vertinimo rodiklius ir jų siektinas reikšmes ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų (įskaitant vykdomus pagal išimtis) efektyvumo stebėsenai, atsižvelgiant į tokių pirkimų specifiškumą, lyginant su kitais krašto apsaugos sistemoje vykdomais viešaisiais pirkimais; ✓ nustatyti atskirus viešųjų pirkimų rodiklių rinkinius, skirtus kiekvieno pirkimo, pirkimų segmentų ir visos perkančiosios organizacijos proceso stebėsenai, ir numatyti, kokie pirkimai turi būti įtraukiami į kiekvieno rodiklio vertinimo imtį; ✓ numatyti mechanizmą, leidžiantį kilus nacionalinio saugumo grėsmėms, mobilizacijos ir karo	Metodikoje nustatytų atskirų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius	0	10	Krašto apsaugos ministerija	2028-03-31
		Metodikoje nustatytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų pagal išimtis vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius	0	1		
		Patvirtintų organizacijos lygmeniu stebimų rodiklių, atitinkančių atskiro pirkimo vertinimo rodiklius, dalis	n. d.	80		
		Neįvykusių viešųjų pirkimų plane suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų dalis	59	20		
		Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, atliekamų pagal VPAGSSJ (neįskaitant pirkimų pagal išimtis) ir neviršijusių rekomenduojamos pirkimo trukmės, dalis	67	80		
		Ginkluotės ir karinės įrangos poreikių patenkinimo laikas	n. d.	730		

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
vykdymas buvo mažiau efektyvus nei bendrų viešųjų pirkimų, o pirkimai pagal išimtis paprastai užtikrino greitesnį pirkimo proceso įgyvendinimą.	atveju operatyviai vykdyti ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus.					
	2.1. Nustatyti atskirus ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vertinimo rodiklius kiekvieno pirkimo ir organizacijos lygmeniu bei rodiklių skaičiavimo tvarką.				Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31
	2.2. Nustatyti ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, vykdomų pagal įstatymų išimtis, stebėjimui ir analizei reikalingus rodiklius.				Krašto apsaugos ministerija	2027-06-30
	2.3. Inicijuoti VPAGSSJ pakeitimus, leidžiančius įsigyti ginkluotę ir karinę įrangą operatyviausiu būdu, kai kyla nacionalinio saugumo grėsmė arba atsiranda poreikis kariuomenei išbandyti naujoves.				Krašto apsaugos ministerija	2027-06-30
	2.4. Nustatyti supaprastintą ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų procesą, kuris būtų taikomas karo ir mobilizacijos atveju.				Krašto apsaugos ministerija	2027-06-30
3-iasis pagrindinis audito rezultatas 45 proc. (14 iš 31) pirkimų sprendimų priėmimo dalyvavo patariamąsios institucijos, kurių nariai nedeklaravo privačių interesų kaip pirkimo proceso dalyviai, nes tokia prievolė jiems teisės aktuose nenumatyta.	Vidutinės svarbos 3. Siekiant didinti skaidrumą, išvengti interesų konfliktų ir priimtų sprendimų šališkumo rizikos: ✓ apibrėžti kitų asmenų, dalyvaujančių pirkime arba galinčių daryti įtaką jo rezultatams, grupę; ✓ stiprinti interesų konfliktų prevencijos kontrolę ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose (įskaitant atliekamus pagal išimtis).	Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, kuriuose visi pirkime dalyvavę asmenys deklaravo privačius interesus kaip pirkimo proceso dalyviai, dalis	23	100	Krašto apsaugos ministerija	2028-08-31
4-asis ir 5-asis pagrindiniai audito rezultatai 5-iose (iš 21) patikrintuose pirkimuose pagal VPAGSSJ nustatyta atvejų, kai komisijų nariai (5), nors ir buvo pateikę privačių interesų deklaraciją, joje nedeklaravo dalyvavimo viešuosiuose	3.1. Peržiūrėti ir papildyti Pirkimų organizavimo, priežiūros ir kontrolės KAS tvarkos aprašą, nustatant papildomas vidaus kontrolės priemones, susijusias su interesų konfliktais pirkimuose. 3.2. Nustatyti privačių interesų, susijusių su dalyvavimu pirkimuose, derinimo tvarką asmenims, kurie rengia, derina, pasirašo su pirkimu susijusius dokumentus, turi teisę teikti pastabas ar kitaip daryti įtaką pirkimo procesui.				Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31
					Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
pirkimuose, taip nesilaikydami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimų. Visuose atsitinktuose pirkimuose pagal išimtis ir 14-oje pirkimų pagal VPAGSSĮ nustatyta atvejų (atitinkamai 58 iš 110 ir 71 iš 166), kai pirkimuose dalyvavę darbuotojai, deklaruodami privačius interesus, jokia forma nenurodė savo dalyvavimo pirkime. Nenustačius pirkimuose dalyvaujančių darbuotojų, kuriems privalu deklaruoti privačius interesus, ir nesustiprinus vidaus kontrolės, didėja nepagrįsto ir netinkamo išimčių ir viešųjų pirkimų principų taikymo, neskaidrių pirkimų rizika.						
5-asis pagrindinis audito rezultatas 38 proc. pirkimų nustatėme didelės ir (ar) vidutinės reikšmės neatitikimų, kurie, nors ir neturėjo įtakos	Vidutinės svarbos 4. Siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų principus ir reikalavimus atitinkantį ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų procesą, nustatyti papildomas kontrolės priemones ir įtvirtinti pareigą:	Vidaus patikrinimų metu ir VPT patikrinimų metu patikrintų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, atitikusių nustatytus reikalavimus, dalis	n. d.	80	Gynybos resursų agentūra	2028-08-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
galutiniam rezultatui, tačiau rodo poreikį tobulinti vidines pirkimų organizavimo tvarkas ir procesus. Nepakankamas rinkos tyrimų atlikimas ir dokumentavimas, pirkimo dokumentų trūkumai, tiekėjų pasiūlymų vertinimo ir jo dokumentavimo trūkumai, ne laiku pateikiami sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantys dokumentai, nes vidaus tvarkose nustatytos nepakankamos kontrolės priemonės, todėl neužtikrinama pakankama ir nuosekli viso pirkimo proceso kontrolė.	✓ kiekviename ginkluotės ir karinės įrangos pirkime atlikti ir dokumentuoti rinkos analizę ar rinkos konsultaciją, užtikrinant pokyčių konkrečiame sektoriuje ar technologijose ir kitų rinkos siūlomų alternatyvų, galimų tiekėjų ir kainų įvertinimą, pirmenybę teikiant tiekėjų apklausai raštu, kad būtų užtikrintas sprendimų priėmimo atsekamumas ir pagrįstumas; ✓ neskelbiamų derybų būdu vykdomų pirkimų dokumentuose nustatyti minimalius reikalavimus, kuriuos privalės atitikti kiekvienas pasiūlymas ir dėl kurių negalės būti deramasi; ✓ reikalauti tiekėjo, pateikusio neįprastai mažos kainos pasiūlymą, pateikti jo pagrindime nurodytos informacijos pagrįstumą įrodančius dokumentus; ✓ pirkimo dokumentuose įtvirtinti nuostatas, kad laimėjusiam tiekėjui laiku nepateikus sutarties įvykdymą užtikrinančio dokumento, pirkimo sutartį sudaryti siūloma tiekėjui, kurio pasiūlymas pagal nustatytą pasiūlymų eilę yra pirmas po laimėjusio tiekėjo.					
	4.1. Peržiūrėti ir papildyti Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos pirkimų organizavimo ir kontrolės tvarkos aprašą, nustatant papildomas vidaus kontrolės priemones, kurios pašalintų audito ataskaitoje pateiktus neatitikimus (nepakankamas rinkos tyrimų atlikimas ir dokumentavimas, pirkimo dokumentų				Gynybos resursų agentūra	2026-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	trūkumai, tiekėjų pasiūlymų vertinimo ir jo dokumentavimo trūkumai, ne laiku pateikiami sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantys dokumentai).					
	4.2. Prevencinę kontrolę atliekančiam struktūriniam padaliniui pavesti kontroliuoti, kad Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos vykdomuose pirkimuose nesikartotų audito ataskaitoje nustatyti neatitikimai (nepakankamas rinkos tyrimų atlikimas ir dokumentavimas, pirkimo dokumentų trūkumai, tiekėjų pasiūlymų vertinimo ir jo dokumentavimo trūkumai, ne laiku pateikiami sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantys dokumentai).				Gynybos resursų agentūra	2026-12-31
6-asis pagrindinis audito rezultatas Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimams projektinio valdymo principai taikyti fragmentuoti. Nė viename iš analizuotų projektų nerengti projektų įgyvendinimo planai, kuriuose būtų numatytos visos projekto veiklos, jų terminai ir atsakingi asmenys. Neplanuota ir nevykdyta projektų stebėseną, periodiškumas ir turinys, nerengtos projekto eigos ataskaitos, neidentifikuotos ir nevaldomos visos su projekto vykdymu susijusios rizikos. Nustatytus trūkumus lėmė vieningos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektų valdymo tvarkos ir kriterijų, pagal kuriuos jie būtų priskiriami didelės	Didelės svarbos 5. Siekiant efektyviau valdyti svarbių ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektų įgyvendinimo rizikas, užtikrinti (6-asis audito rezultatas): ✓ vienodą projektų identifikavimo kriterijų taikymą ir krašto apsaugos sistemos gynybos planavimo procese, ir GRA projektiniame valdyme; ✓ privalomą viso projekto vertės identifikavimą kiekvieno projekto pradžioje, apimančią infrastruktūros, amunicijos, ryšių ir kitos būtinos įrangos, gyvavimo ciklo bei kitų sąnaudų vertinimą; ✓ ministerijos ar patariamųjų institucijų lygiu veikiantį stebėsenos mechanizmą, apimančią ir periodinę projekto įgyvendinimo priežiūrą.	Didelės svarbos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų, valdomų pagal nustatytus projektinio valdymo reikalavimus, dalis	0	100	Krašto apsaugos ministerija	2031-06-30
		Laiku, numatyta apimtimi ir neviršijant biudžeto įgyvendintų ginkluotės ir karinės įrangos projektų dalis	0	80		
	5.1. Parengti ir patvirtinti pagrindinius projektinio valdymo principus ir etapus.				Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31
	5.2. Įdiegti skaitmenizuotą projektų stebėsenos sistemą.				Krašto apsaugos ministerija	2030-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
svarbos projektams, nebuvimas.						
2-asis pagrindinis audito rezultatas 13 iš 16 pajėgumų, susijusių su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, plėtros planų neatnaujinti ilgiau nei 4 m. Nenustatyti rodikliai, kokį išvystymo lygį ir per kokį laikotarpį turi pasiekti kiekvienas pajėgumas, nefiksuojamas esamas jų išvystymo lygis.	Didelės svarbos 6. Siekiant užtikrinti reikiamą Lietuvos kariuomenės pajėgumų, susijusių su ginkluote ir karine įranga, plėtrą ir objektyviai pamatuojamą pajėgumų plėtros pažangos (efekto) stebėseną, atnaujinus pajėgumų plėtros planus, nustatyti esamą ir siektiną kiekvieno pajėgumo išvystymo lygį (proc.) ir rodiklius, matuojančius konkrečių įsigijimų įtaką (svorį) bendram pajėgumo išvystymo lygio pasiekimui.	Pajėgumų, kuriems nustatytas pilnas išvystymo lygis iki 2030 m., dalis	n. d.	80	Lietuvos kariuomenė	2031-06-30
		Pajėgumų, kuriems nustatytas pilnas išvystymo lygis po 2030 m., dalis	n. d.	20		
		Pajėgumų, kurių išvystymo lygis pasiekė planuotą išvystymo lygį iki 2030 m., dalis	0	95		
	6.1. Atnaujinus Pajėgumų planavimo metodiką, numatyti pajėgumų išvystymo lygio rodiklių apskaičiavimo ir vertinimo būdą.				Krašto apsaugos ministerija	2026-12-31
	6.2. Atnaujinti pajėgumų plėtros planus pagal atnaujintą Pajėgumų planavimo metodiką.				Lietuvos kariuomenė	2028-06-30

* Detalūs pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Krašto apsaugos ministerija, Gynybos resursų agentūra ir Lietuvos kariuomenė.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai gali būti tikslinami arba keičiami Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse www.valstybeskontrolė.lt.

Veiklos audito 4-ojo departamento vadovė

Eglė Merkininkienė

Vyriausioji valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Jolanta Indriulienė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos
įsigijimai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

Divizija – Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų Pirmoji divizija

EIMIN – Ekonomikos ir inovacijų ministerija

G2G (angl. *Government-to-Government*) – vyriausybės su vyriausybe pirkimo būdas, kai prekės, paslaugos ar ginkluotė įsigijami tiesiogiai iš kitos valstybės vyriausybės.

GRA – Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos

GRT – Gynybos resursų taryba

GRG – Gynybos resursų grupė

GKTG – Ginkluotės ir karinės technikos grupė

Interesų derinimo įstatymas - Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas

Išimtys – atvejai, kai pirkimams netaikomi Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimai (3 str.)

KAM – Krašto apsaugos ministerija

KAM GPD – Krašto apsaugos ministerijos Gynybos planavimo departamentas

KAS – Krašto apsaugos sistema

Karinė įranga – įranga, specialiai sukurta ar pritaikyta kariniams tikslams ir skirta naudoti kaip ginklai, įskaitant amuniciją ir karines medžiagas¹⁴⁶.

Krašto apsaugos sistema – Lietuvos nacionalinio saugumo sistemos dalis, kurią sudaro valstybės institucijų, kurių paskirtis saugoti ir ginti valstybės suverenitetą, jos teritorijos neliečiamybę ir vientisumą, vykdyti Lietuvos tarptautinius gynybos ir karinio bendradarbiavimo įsipareigojimus, kitas su krašto apsauga susijusias funkcijas, taip pat šių institucijų įsteigtų įmonių ir įstaigų bei krašto apsaugos reikmėms skirtų karinių teritorijų ir kitų infrastruktūros objektų visuma¹⁴⁷.

Krašto apsaugos sistemos planavimo vadovas (KAS PV) – KAS strateginis ilgojo laikotarpio

(10 metų) programavimo lygmens dokumentas. Jo tikslas – įvertinti sistemos galimybes išvystyti ir išlaikyti Lietuvos kariuomenės pajėgumus ilgalaikėje perspektyvoje. Šiuo dokumentu nustatomi per 10 metų laikotarpį siektini išvystyti kariniai pajėgumai,

¹⁴⁶ 2011-06-21 Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas Nr. XI-1491, 4 str., 10 p.

¹⁴⁷ 1998-05-05 Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas Nr. VIII-723, 1 str. 19 p.

pagrindinės KAS institucijų veiklos kryptys bei užduotys, nustatomos galimos sistemos finansavimo projekcijos ir įvertinamos galimos rizikos¹⁴⁸.

KAS pirkimų tvarkos aprašas – Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas¹⁴⁹.

LK – Lietuvos kariuomenė

LK GŠ – Lietuvos kariuomenės gynybos štabas

MALE tipo bepiločių orlaivių sistema – vidutinio aukščio ilgojo nuotolio (angl. *Medium Altitude LONG Endurance*) operaciniai oro dronai, sunkesni nei 600 kg.

OCCAR (angl. *Organization for Joint Armament Cooperation*) – tarptautinė organizacija, vykdanči bendrus valstybių narių ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo bei vystymo projektus pagal savo patvirtintas procedūrų taisykles. Lietuva nėra OCCAR valstybė narė, tačiau dalyvauja OCCAR programose kaip partnerė¹⁵⁰.

Operaciniai pajėgumai – tai kariniai pajėgumai, kurie sudaro kariuomenės galios branduolį ir yra skirti nustatytoms karinėms užduotims vykdyti¹⁵¹.

Operaciniai reikalavimai – tai nuostatos, apibrėžiančios karinės įrangos ir (ar) dvejopo naudojimo prekių pajėgumus, gebėjimus, veikimo sąlygas, atliekamus veiksmus ir (ar) siektinus rezultatus¹⁵².

ORD – Operacinių reikalavimų dokumentas

OSJL – Organizacinės struktūros ir įrangos lentelė, rengiama rengiant pajėgumų plėtros planus

PINREG – Privačių interesų registras

PO – Perkančioji organizacija

SVP – Strateginiai veiklos planai

SAFE (angl. *Security Action for Europe*) – laikinas Europos Komisijos sukurtas paskolų instrumentas, veikiantis iki 2030 m. pabaigos, kurio bendra apimtis gali siekti iki 150 mlrd. Eur. Ši priemonė suteiks ES valstybėms narėms galimybes vykdyti bendrus gynybos pirkimus prioritetinėse srityse, taip spartinant gynybos pajėgumų vystymą.

SESV – Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo¹⁵³

VG – Valstybės gynybos taryba

VPAGSSJ – Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas

VPĮ – Viešųjų pirkimų įstatymas

VPP – Viešųjų pirkimų planas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

VTEK – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

¹⁴⁸ Krašto apsaugos sistemos 2027-2036 m. planavimo vadovo strateginės kryptys, patvirtintos krašto apsaugos ministro 2026-02-19 įsakymu Nr. V-151.

¹⁴⁹ Patvirtintas krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. 768.

¹⁵⁰ Prieiga per internetą: [OCCAR - OCCAR Signs General Security Agreement with Lithuania](#) (žiūrėta 2025-12-23).

¹⁵¹ Pajėgumų plėtros metodika, patvirtinta krašto apsaugos ministro 2019-01-24 įsakymu Nr. V-116.

¹⁵² Operacinių reikalavimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas, patvirtintas krašto apsaugos ministro 2010-10-19 įsakymu Nr. V-1111 (aktuali 2018-11-08 įsakymo Nr. V-1071 redakcija).

¹⁵³ Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT> (žiūrėta 2025-12-23).

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai“
2 priedas

Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos, duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	- KAM rengiamuose detaliuose ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų planuose visi numatyti įsigijimai pagrįsti Lietuvos kariuomenės poreikiais. - Visi einamaisiais metais KAM suplanuoti ginkluotės ir karinės įrangos pirkimai perkelti į atitinkamų metų GRA viešųjų pirkimų planus. - Visi strateginiuose planavimo dokumentuose suplanuoti rodikliai, susiję su ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais, yra pasiekti per nustatytą laikotarpį. - Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo tempai leidžia pasiekti Nacionalinės divizijos pajėgumų iki 2030 m. vystymo plano tikslus. - Įgyvendinti visi prioritetinių operacinių pajėgumų plėtros planai, susiję ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimais.	Teisės aktų ir dokumentų peržiūra: - Nagrinėjome Nacionalinio saugumo strategiją; Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašą; KAS pajėgumų planavimo metodiką; Gynybos planavimo proceso aprašymą; KAS 2027–2036 m. Planavimo vadovo strategines kryptis. Duomenų analizė: - Analizavome 2023–2032 m., 2024–2033 m., 2025–2034 m., 2026–2035 m. KAS 10 m. planavimo vadovus; 2023–2025 m. laikotarpiu patvirtintus KAS ginklų ir karinės įrangos pirkimo detaliuosius planus; Lietuvos kariuomenės 2021–2023 m. laikotarpiu rengtus prioritetinių poreikių sąrašus; LK Pirmosios divizijos vystymo planą; LK operacinių pajėgumų plėtros planus ir 2023–2025 m. laikotarpiu parengtas jų įgyvendinimo ataskaitas bei analizes; OSJL lenteles; KAS stiprinimo ir plėtros 2024–2030 m. plėtros programą, KAM 2023–2025 m. laikotarpiu rengtus strateginius veiklos planus ir jų įgyvendinimo ataskaitas, GRA 2023–2025 m. laikotarpio metinius veiklos planus, jų įgyvendinimo ataskaitas, KAM, GRA ir LK pateiktą informaciją bei duomenis; GRA 2023–2025 m. viešųjų pirkimų planus; 2023–2025 m. GRA viešųjų pirkimų planus; kitą GRA, LK ir KAM pateiktą informaciją. Pokalbiai su: GRA, LK Gynybos štabo ir KAM atstovais.
	- Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų organizavimo tvarka įgyvendina VPT rekomendacijas dėl operatyvaus pirkimų proceso. - Pirkimų organizavimo kontrolės ir priežiūros tvarkoje nenustatyti pertekliniai reikalavimai ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų procesui. - Vidaus teisės aktuose patvirtinti rodikliai, kuriais vertinamas ginkluotės ir karinės įrangos pirkimo proceso efektyvumas. - Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, teisės aktai sudaro galimybę ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimus vykdyti diferencijuojant pirkimo įrankius. - Visos ginkluotės ir karinės įrangos įtraukimas į GRA viešųjų pirkimų planus pagrįstas.	Teisės aktų ir dokumentų peržiūra: Nagrinėjome Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą; Viešųjų pirkimų įstatymą; Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymą; KAM ir GRA patvirtintus Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašus; VPT parengtas Viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo bei vidaus kontrolės rekomendacijas; Mobilizacijos planų rengimo tvarkos aprašą; Pirkimų vertinimo ir stebėsenos KAS metodiką; Civilinių mobilizacijos institucijų mobilizacijos planų sudarymo metodines rekomendacijas; Viešųjų pirkimų įstatymo komentarą; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičiančios direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB nuostatas; 2014-02-20 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB; Europos Komisijos 2025-07-17 siūlymą dėl Direktyvos 2009/81/EB keitimų; VPT Viešųjų pirkimų efektyvumo gaires; VPT parengtas Viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių gaires; Mobilizacijos planų informaciją, susijusią su pirkimų organizavimu; EBPO rekomendacijas dėl viešųjų pirkimų įgyvendinimo EBPO ir šalyse partnerėse.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos, duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	6. Didžioji dalis (ne mažiau kaip 85 proc.) plane numatytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų įvykdoma planuotais metais. 7. Kasmet suplanuotų, tačiau nepradėtų vykdyti ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų dalis neviršija 10 proc. visų plane numatytų pirkimų. 8. Visi vertinimui pasirinkti pirkimai įvykdyti per nustatytą laiką. 9. KAM numatyta ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo tvarka paskelbus karo padėtį.	Duomenų analizė: 4. Analizavome GRA 2023–2025 m. viešųjų pirkimų planų duomenis ir juose nurodomą informaciją; 2023–2025 m. GRA viešųjų pirkimų įgyvendinimo ataskaitas, jų duomenis; 2023–2025 m. GRA centralizuotai vykdomų pirkimų efektyvumo rodiklių įgyvendinimo duomenis; GRA pateiktus duomenis apie pasirinktų pirkimų poreikio paraišką; kiekvieno pasirinkto pirkimo proceso etapo (pirkimo inicijavimo, paskelbimo, sutarties sudarymo) faktinės trukmės ir ilgiausiai užtrukusių pirkimų etapų priežastis; KAM nustatytus viešųjų pirkimų efektyvumo rodiklius, jų skaičiavimo metodologiją; GRA ir KAM pateiktą informaciją. Pokalbiai su: GRA ir KAM atstovais.
	1. Visų pasirinktų pirkimų atvejais išimčių taikymo būtinybė buvo pagrįsta. 2. Visų pasirinktų pirkimų atvejais išimčių taikymo procedūros standartizuotos. 3. Visuose pasirinktuose ginkluotės ir karinės įrangos pirkimuose pagal išimtis buvo vertinamos galimos alternatyvos, operatyvumas ir kainos pagrįstumas. 4. Visų pasirinktų pirkimų sutartyse numatytos sąlygos atitinka minimalius ORD nurodytus reikalavimus. 5. Visų pasirinktų pirkimų metu taikytos priežiūros ir kontrolės procedūros.	Teisės aktų ir dokumentų peržiūra: 5. Nagrinėjome Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą; KAM ir GRA patvirtintus Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašus; Operacinių reikalavimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašą; Karinės įrangos ir dvigubo naudojimo prekių sąrašą; pirkimo dokumentus, sutartis ir kitą su pirkimu susijusią informaciją; VPT parengtas Viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo bei vidaus kontrolės rekomendacijas; Viešųjų pirkimų įstatymo komentarą; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičiančios direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB nuostatas. Duomenų analizė: 6. Analizavome pasirinktuose pirkimuose priimtus sprendimus dėl išimčių taikymo, pateiktus argumentus; parengtus pagrindimus ir sprendimus lyginome tarpusavyje, ar sprendimai priimami vadovaujantis vienodais principais, pagrindimai yra panašaus turinio; analizavome vertinimus, ar planuojami įsigijimai, taikant išimtis, nekenkia gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos vidaus rinkoje sąlygoms; analizavome pasirinktų pirkimų pagal išimtis procedūrų dokumentaciją, nustatytas specialias pirkimo organizavimo ir vykdymo procedūras, darbuotojams pavestas funkcijas ir atsakomybes; vertinimus, analizes, skaičiavimus bei rinkos tyrimus, pagrindžiančius, kad taikant išimtį sudaroma sutartis užtikrina operatyvesnį ir efektyvesnį ginkluotės bei karinės įrangos įsigijimą, leidžia pasinaudoti masto ekonomija; analizavome pirkimo objektui parengtas ORD, jame numatytus operacinius reikalavimus, reikalavimus išlaikymui, personalo rengimui, standartizavimą, įsigijimą ir pristatymą; kai ORD neturi būti rengiamas, aiškinomės, kur ir kaip nustatyti perkamos ginkluotės ir karinės įrangos operaciniai, išlaikymo personalo rengimo ir kiti reikalavimai, kas atsakingas už jų rengimą, derinimą, pirkimo sutarčių sąlygas; analizavome tvarkose nustatytas ir taikytas kontrolės ir priežiūros procedūras, kitų subjektų atliktus pasirinktų pirkimų vertinimus. Pokalbiai su: GRA, LK Gynybos štabo ir KAM atstovais.
	1. Visiems pasirinktiems pirkimams pasirengta laikantis nustatytų GPĮ ir kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.	Teisės aktų ir dokumentų peržiūra: 7. Nagrinėjome Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą; Viešųjų pirkimų įstatymą; Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą; KAM ir GRA patvirtintus

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos, duomenų rinkimo ir vertinimo metodai
	2. Apie visus atsirinktus pirkimus paskelbta ir pirkimo dokumentai parengti laikantis nustatytų GPĮ ir kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. 3. Visų atsirinktų pirkimų procedūros vykdytos ir tiekėjų pasiūlymai vertinti laikantis nustatytų GPĮ ir kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. 4. Visų atsirinktų pirkimų metu laikytasi GPĮ ir kituose pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų dėl nešališkumo deklaravimo ir komisijos sprendimų priėmimo teisėtumo. 5. Visi atsirinktų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų sutartyse numatyti įsipareigojimai vykdyti sutartyse numatytais terminais.	Pirkimų organizavimo, kontrolės ir priežiūros krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašus; Operacinių reikalavimų dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašą; Karinės įrangos ir dvigubo naudojimo prekių sąrašą; pirkimo dokumentus, sutartis ir kitą su pirkimu susijusią informaciją; viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą; VPT parengtas Viešųjų pirkimų organizavimo bei vidaus kontrolės rekomendacijas; VPT parengtas gaires „Rinkos konsultacijos: iššūkiai ir galimybės“; VPT parengtas gaires „Neįprastai mažos pasiūlytos kainos ar sąnaudų nustatymas ir pagrindimas“; Viešųjų pirkimų įstatymo komentarą; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičiančios direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB nuostatas. Duomenų analizė: 8. Analizavome atsirinktų viešųjų pirkimų dokumentus, duomenis, paaiškinimus, pirkimų registrų duomenis, CVP IS duomenis (viešųjų pirkimų atveju), VPT atvirus pirkimų duomenis, vertinimų duomenis, pirkimų pagrindimus, rinkos tyrimo informaciją; atsirinktų viešųjų pirkimų proceso etapų (poreikio formavimas, inicijavimas, vykdymas, pirkimo sutarties sudarymas ir vykdymas) atitiktį Viešųjų pirkimų įstatymo arba Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimams; atsirinktų pirkimų sutarties vykdymo nuostatas; kitą GRA ir KAM pateiktą informaciją. Pokalbiai su: GRA, LK Gynybos štabo ir KAM atstovais.
	1. Visi KAS 10 m. planavimo vadove nurodyti didelės svarbos projektai GRA valdomi kaip projektai. 2. GRA ginkluotės ir karinės įrangos projektus vykdo pagal nustatytą projektų valdymo tvarką. 3. Pasirinktuose ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektuose taikytos projekto inicijavimo procedūros. 4. Pasirinktuose ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektuose taikytos projekto planavimo procedūros. 5. Pasirinktuose ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektuose visos suplanuotos veiklos įvykdytos numatytu laiku. 6. Pasirinktuose ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektuose taikytos stebėsenos procedūros.	Teisės aktų ir dokumentų peržiūra: 9. Nagrinėjome 2026–2030 m. KAS 10 m. planavimo vadovą; KAS projektų įgyvendinimo reglamentą; Biudžeto sandaros įstatymą, KAS organizavimo ir karo tarnybos įstatymą, Strateginio valdymo įstatymą, LR Vyriausybės projektų valdymo standartą. Duomenų analizė: 10. Analizavome GRA, KAM ir LK pateiktus duomenis, ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų projektų (radiolokatoriai, oro gynybos sistemos, tankai, sraigtasparniai ir šarvuotieji visureigiai) dokumentus ir kitą pateiktą susijusią informaciją. Pokalbiai su: GRA, LK Gynybos štabo ir KAM atstovais.

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

1 lentelė. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, kuriuose galutinį sprendimą priėmė įgaliotas subjektas, dalis	Maksimali ginkluotės ir karinės įrangos pirkimo sprendimų derinimo su patariamosiomis ir kitomis institucijomis trukmė	Metodikoje nustatytų atskirų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius	Metodikoje nustatytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų pagal išimtis vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius	Patvirtintų organizacijos lygmeniu stebimų rodiklių, atitinkančių atskiro pirkimo vertinimo rodiklius, dalis	Neįvykusių viešųjų pirkimų plane suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų dalis
Matavimo vienetas	Proc.	d. d.	Vnt.	Vnt.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	55	n. d.	0	0	n. d.	59
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2026-06-18	2026-06-18	2026-06-18	2026-06-18	2026-06-18	2025-12-31
Siektina reikšmė	100	35	10	1	80	20
Tolerancijos ribos	Gerei	100	35	10	80	20
	Vidutiniškai	85–99	36–44	7–9	65–79	21–30
	Blogai	84	45	6	64	31
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2028-08-31	2028-08-31	2027-06-30	2027-06-30	2027-06-30	2028-02-29
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	GRA duomenys	GRA duomenys	KAM pirkimo rodiklių vertinimo metodika	KAM pirkimo rodiklių vertinimo metodika	KAM pirkimo rodiklių vertinimo metodika	GRA duomenys / KAS centralizuotai vykdomų pirkimų efektyvumo rodikliai
Detalus skaičiavimas / vertinimo aprašymas	$X = a / b \times 100$; a – ginkluotės ir karinės įrangos (GKĮ) pirkimų, kuriuose galutinį sprendimą priėmė sprendimus priimti įgaliotas subjektas, skaičius; b – visų GKĮ pirkimų skaičius per ataskaitinį laikotarpį (nuo 2027-06-30 iki 2028-06-30).	$X = a_i \leq 35$; a – ataskaitiniu laikotarpiu baigtas pirkimas, $i = 1...n$. Kiekvieno per ataskaitinį laikotarpį (nuo 2027-06-30 iki 2028-06-30) baigto pirkimo visų sprendimų derinimo su patariamosiomis ir kitomis institucijomis trukmė neviršija 35 d. d.	Metodikoje nustatytų atskirų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius.	Metodikoje nustatytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, vykdytų pagal išimtis, vertinimo rodiklių (su siektinomis reikšmėmis) skaičius	$X = a / b \times 100$; a – organizacijos lygmens pirkimų vertinimo rodiklių, atitinkančių atskiro pirkimo lygio rodiklius, skaičius; b – atskiro ginkluotės ir karinės įrangos pirkimo vertinimo rodiklių skaičius.	$X = a / b \times 100$; a – neįvykusių suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičius per metus; b – visas suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičius per metus.

2 lentelė. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, atliekamų pagal VPAGSSJ (neįskaitant pirkimų pagal išimtis) ir neviršijusių rekomenduojamos pirkimo trukmės, dalis	Ginkluotės ir karinės įrangos poreikių patenkinimo laikas	Ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, kuriuose visi pirkime dalyvavę asmenys deklaravo privačius interesus kaip pirkimo proceso dalyviai, dalis	Vidaus patikrinimų metu ir VPT patikrinimų metu patikrintų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų, atitikusių nustatytus reikalavimus, dalis	Didelės svarbos ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimų, valdomų pagal nustatytus projekcinio valdymo reikalavimus, dalis	Laiku, numatyta apimtimi ir neviršijant biudžeto įgyvendintų ginkluotės ir karinės įrangos projektų dalis
Matavimo vienetas	Proc.	k. d.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	67	n. d.	23	n. d.	0	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2025-12-31	2026-06-18	2026-06-18	2026-06-18	2025-12-31	2025-12-31
Siektina reikšmė	80	730	100	80	100	80
Tolerancijos ribos	Gerais	730	100	80	100	80
	Vidutiniškai	70–79	731–950	85–99	70–79	85–99
	Blogai	69	951	84	69	84
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2028-02-29	2028-02-29	2028-02-29	2028-02-29	2029-02-28	2031-02-28
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	GRA duomenys / KAS centralizuotai vykdomų pirkimų efektyvumo rodikliai	GRA duomenys, LK poreikių teikimo raštas	GRA duomenys	KAM duomenys	GRA duomenys, KAS planavimo vadovas	GRA duomenys, projektų įgyvendinimo ataskaitos
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	$X = a / b \times 100$; a – pirkimų pagal VPAGSSJ, neviršijusių atitinkamam pirkimo būdai rekomenduojamos pirkimo trukmės, skaičius per metus; b – visų suplanuotų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičius per metus.	$X = (a - b) \leq 730$, a – GKĮ pirkimo sutarties įgyvendinimo pabaigos data (prekių pristatymas), b – pirmą kartą KAS planavimo vadove GKĮ numatyto finansavimo data. Vertinama atskirai kiekviena per 2027 m. baigta įgyvendinti GKĮ sutartis.	$X = (b - a) / b \times 100$; a – GKĮ pirkimų, kuriuose visi pirkimo proceso dalyviai deklaravo privačius interesus kaip pirkimo proceso dalyviai, skaičius; b – bendras per metus vykdytų ginkluotės ir karinės įrangos pirkimų skaičius.	$X = a / b \times 100$; a – pirkimų, kuriuose vidaus ir VPT patikrinimų metu nenustatyta neatitikimų įstatymų ar vidaus tvarkų reikalavimams, skaičius; b – visų per metus vidaus ir VPT patikrinimų metu tikrintų GKĮ pirkimų skaičius.	$X = a / b \times 100$; a – GRA valdomų projektų, kuriems taikoma GRA patvirtinta projektų valdymo tvarka, atitinkančių ataskaitinių metų KAS planavimo vadove nurodytus didelės svarbos projektus, skaičius; b – ataskaitinių metų KAS planavimo vadove patvirtintų didelės svarbos GKĮ projektų skaičius.	$X = a / b \times 100$; a – projektų, kurie 2026–2030 m. baigti įgyvendinti pirmu suplanuotu laiku, numatyta apimtimi ir neviršijant pradinio suplanuoto biudžeto, skaičius; b – visų 2026–2030 m. baigtų projektų skaičius.

3 lentelė. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Pajėgumų, kuriems nustatytas pilnas išvystymo lygis iki 2030 m., dalis	Pajėgumų, kuriems nustatytas pilnas išvystymo lygis po 2030 m., dalis	Pajėgumų, kurių išvystymo lygis pasiekė planuotą išvystymo lygį iki 2030 m., dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	n. d.	n. d.	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2026-06-12	2026-06-12	2026-06-12
Siektina reikšmė	80	20	95
Tolerancijos ribos	Gerei	20	95
	Vidutiniškai	18–19	81–94
	Blogai	17	80
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2028-07-31	2028-07-31	2031-03-31
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Kasmet	Kasmet	Kasmet
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Lietuvos kariuomenės duomenys	Lietuvos kariuomenės duomenys	Lietuvos kariuomenės duomenys
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Apskaičiuota pagal formulę: $X = a/b \times 100$ a – pajėgumų, kuriems plėtros planuose nustatytas pilnas išvystymo lygis iki 2030 m., skaičius; b – bendras pajėgumų skaičius.	Apskaičiuota pagal formulę: $X = a/b \times 100$ a – pajėgumų, kuriems plėtros planuose nustatytas pilnas išvystymo lygis po 2030 m., skaičius; b – bendras pajėgumų skaičius.	Apskaičiuota pagal formulę: $X = a/b \times 100$ a – pajėgumų, kurių faktinis išvystymo lygis pasiekė planuotą reikšmę, skaičius; b – bendras pajėgumų skaičius.

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai“
4 priedas

Divizijos vystymo etapai

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimai“
5 priedas

Divizijos parengties būklės 2026 m. vertinimas

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos
įsigijimai“
6 priedas

Kritinės (būtiniausios) ginkluotės ir karinės įrangos įsigijimo būklė 2026 m.

RIBOTO NAUDOJIMO, IPSS

<...>

Valstybinio audito ataskaitos
„Ginkluotės ir karinės įrangos
įsigijimai“
7 priedas

<...>

NEJSLAPTINTA

Vertinti viešieji pirkimai

Perkančioji organizacija / Pirkimo vykdytojas	Pirkimai			Pirkimo rūšis ir būdas	Pirkimo skelbimo, kvietimo pateikimo, apklausos data / sutarties sudarymo data arba sąskaitos faktūros data	Sutarties įvykdymo būsena 2025-12-31 (įvykdyta / neįvykdyta / vykdoma)	Sutarties vykdymo trukmė, mėn.	Iki pirkimo pradžios viešųjų pirkimų plane nustatyta pirkimo vertė, mln. Eur su PVM	Atlikti mokėjimai iki 2026 m. I ketv., mln. Eur	Pirkimuose nustatytų neatitikčių reikšmingumo lygis*		
											Didelės reikšmės	
											Vidutinės reikšmės	
											Mažos reikšmės	
	Eil. Nr.	Pavadinimas	Pirkimo numeris							Pasirengimas pirkimui ir jo inicijavimas	Pirkimo vykdymas	Pirkimo sutarčių sudarymas ir vykdymas
Gynybos resursų agentūra	1.	<...>	4295	Neskelbiamos derybos	2024-05-30 / 2024-12-19	Vykdoma	120	1 149,00	1 361,00			
	2.	<...>	3221	Neskelbiamos derybos	2023-09-27 / 2023-12-13	Vykdoma	36	241,37	241,37			
	3.	<...>	3332	Neskelbiamos derybos	2023-07-21 / 2023-08-04	Įvykdyta	12	1,93	1,93			
	4.	<...>	3230	Neskelbiamos derybos	2023-11-28 / 2024-03-27	Vykdoma	48	3,15	3,15			
	5.	<...>	2967	Neskelbiamos derybos	2023-05-03 / 2023-07-12	Įvykdyta	6	1,51	1,50			
	6.	<...>	3333	Iš arba per CPO	2023-12-21 / 2023-12-21	Vykdoma	48	138,80	138,80			
	7.	<...>	3699	Neskelbiamos derybos	2024-03-08 / 2024-07-08	Vykdoma	48	138,80	18,64			
	8.	<...>	2576	Iš arba per CPO	2023-09-14 / 2023-12-21	Vykdoma	60	126,66	126,66			
	9.	<...>	3306	Neskelbiamos derybos	2023-07-11 / 2023-08-14	Įvykdyta	12	0,82	0,82			
	10.	<...>	2873	Ribotas konkursas	2023-12-29 / 2024-12-12	Vykdoma	60	4,78	3,55			

Perkančioji organizacija / Pirkimo vykdytojas	Pirkimai			Pirkimo rūšis ir būdas	Pirkimo skelbimo, kvietimo pateikimo, apklausos data / sutarties sudarymo data arba sąskaitos faktūros data	Sutarties įvykdymo būseną 2025-12-31 (įvykdyta / neįvykdyta / vykdoma)	Sutarties vykdymo trukmė, mėn.	Iki pirkimo pradžios viešųjų pirkimų plane nustatyta pirkimo vertė, mln. Eur su PVM	Atlikti mokėjimai iki 2026 m. I ketv., mln. Eur	Pirkimuose nustatytų neatitikčių reikšmingumo lygis*		
											Didelės reikšmės	
											Vidutinės reikšmės	
											Mažos reikšmės	
	Eil. Nr.	Pavadinimas	Pirkimo numeris							Pasirengimas pirkimui ir jo inicijavimas	Pirkimo vykdymas	Pirkimo sutarčių sudarymas ir vykdymas
	11.	<...>	3694	Neskelbiamos derybos	2024-09-13 / 2024-12-16	Vykdoma	60	2,25	1,06			
	12.	<...>	3696	Neskelbiamos derybos	2024-09-19 / 2024-12-19	Vykdoma	60	0,27	0,04			
	13.	<...>	5031	Neskelbiamos derybos	2025-06-25 / 2025-10-08	Vykdoma	120	1,82	0,97			
	14.	<...>	2571	Neskelbiamos derybos	2023-03-07 / 2023-09-07	Vykdoma	36	0,36	0,17			
	15.	<...>	4432	Neskelbiamos derybos	2024-12-05 / 2025-04-09	Vykdoma	24	27,90	10,2			
	16.	<...>	3583	DPS pirkimas (tarptautinis)	2023-12-05 / 2024-06-03	Įvykdyta	12	3,37	2,56			
	17.	<...>	4883	Ribotas konkursas	2025-06-25 / 2026-01-15	Vykdoma	36	3,84	0,66			
	18.	<...>	3370	Ribotas konkursas	2023-12-21 / 2025-03-01	Vykdoma	36	3,54	0,94			
Lietuvos kariuomenės Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centras	19.	<...>	4018	Neskelbiamos derybos	2024-12-05 / 2025-06-19	Vykdoma	36	8,90	3,15			
Ypatingosios paskirties tarnyba	20.	<...>	4630	Atviras konkursas	2025-10-10 / 2025-12-15	Įvykdyta	8	0,30	0,30			
Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija	21.	<...>	4065	Ribotas konkursas	2024-09-13 / 2025-02-04	Įvykdyta	12	0,25	0,04			

*Jeigu konkrečiame etape nustatyta daugiau negu viena skirtingo reikšmingumo neatitiktis, nurodomas aukščiausias nustatytas reikšmingumo lygis.

Vertinti pirkimai pagal išimtis

Perkančioji organizacija / Pirkimo vykdytojas	Pirkimai			Pirkimo rūšis ir būdas	Pirkimo skelbimo, kvietimo pateikimo, apklausos data / sutarties sudarymo data arba sąskaitos faktūros data	Sutarties įvykdymo būseną 2025-12-31 (įvykdyta / neįvykdyta / vykdoma)	Sutarties vykdymo trukmė, mėn.	Iki pirkimo pradžios viešųjų pirkimų plane nustatyta pirkimo vertė, mln. Eur su PVM
	Eil. Nr.	Pavadinimas	Pirkimo numeris					
Gynybos resursų agentūra	1.	<...>	4162	VPAGSSĮ 1 str. 5 d.	2024-08-13 / 2024-08-23	Įvykdyta	18	11,50
	2.	<...>	5681	VPAGSSĮ 1 str. 5 d.	2025-12-02 / 2025-12-30	Vykdoma	12	12,90
	3.	<...>	2797	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 3 p.	2023-12-14 / 2024-04-18	Vykdoma	36	8,37
	4.	<...>	3617	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 3 p.	2024-06-27 / 2024-08-07	Vykdoma	36	7,00
	5.	<...>	4465	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 4 p.	2024-10-29 / 2024-11-29	Vykdoma	120	1 139,12
	6.	<...>	4628	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 9 p.	2025-04-01 / 2025-09-25	Vykdoma	36	8,00
	7.	<...>	3601	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 9 p.	2024-02-23 / 2024-12-20	Vykdoma	36	2,28
	8.	<...>	3660	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 9 p.	2024-05-08 / 2024-09-04	Vykdoma	36	217,00
	9.	<...>	4444	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 9 p.	2025-02-28 / 2025-08-20	Vykdoma	36	0,30
	10.	<...>	5048	VPAGSSĮ 3 str. 1 d. 9 p.	2025-09-12 / 2025-10-13	Vykdoma	24	2,53

